

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ
КАЛЕНДАР

На **1932** рік

НАБУВАЙТЕ УКРАЇНСЬКИЙ ОДРИВ- НИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР НА 1932 РІК

Календар видрукований в дві фарби по новому і старому стилям. Кожне число містить всі необхідні календарні відомості. На всі свята зазначені апостольські і євангельські читання. З художнього боку календар, безумовно, дорівнює ліпшим закордонним і краєвим календарям.

Ціна календаря (бльону) 1 золотий, а разом з художнім паспорту (стіною)—1 зол. 25 гр. Заграницю ціна бльону 12 ам. цент., з паспорту 15 ам. цент. без пересилки.

Адреса: Skład Synodalny.
Warszawa, (4), Zygmuntowska 13.

I. Холмський народний календар на 1932 р.

II. Український правосл. календар на 1932 р.

Ці календарі в різнобарвних художніх обгортках мають в своєму багатому змісті місяцеслов старого і нового стилю з зазначенням апостольських читань і особливостей церковного богослуження на цілий рік, повний список святих, великодня таблицю на 6 років, сільсько-господарчий порадник, цікаві статті, інформаційний відділ і т. н.

Календар є необхідною настольною книгою в кожній хаті.

ЦІНА 90 ГРОШЕЙ. ЗАГРАНИЦЮ 11 АМ. ЦЕНТ. БЕЗ ПЕРЕСИЛКИ.

Адреса: Skład Synodalny. Warszawa (4), Zygmuntowska 13.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! Єдиний в Польщі церковно-народний ілюстр. тижневик ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

„ВОСКРЕСНОЕ ЧТЕНИЕ”

НА 1932 РІК.

Передплата въ краю: На рік—24 зол.; на півроку—12 зол.; на 3 місяці—6 зол.; на місяць 2 зол. окремий примірник—50 гр.

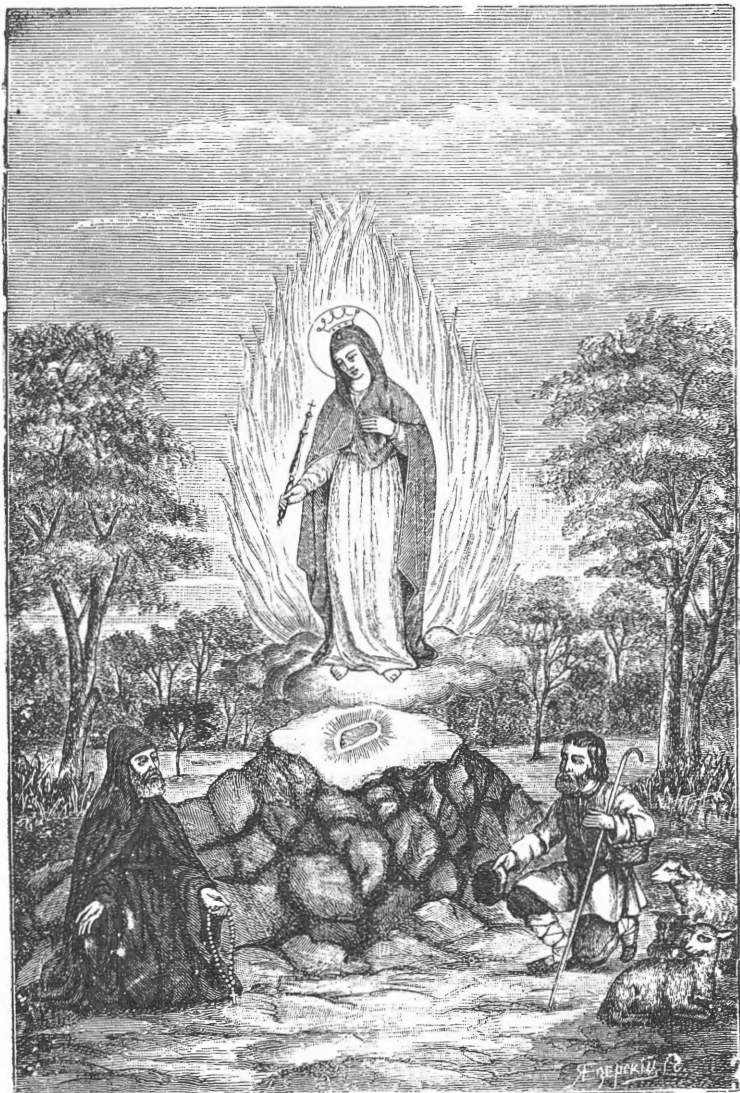
Заграницю: На рік—3 дол.; на півроку—1 дол. 50 цент.; на 3 міс.—1 дол.; на 1 місяць—50 цент.; окремий примірник—15 цен.

Адреса: Skład Synodalny. Warszawa (4), Zygmuntowska 13.

УКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР
НА 1932 РІК.

ВАРШАВА.
ДРУКАРНЯ СИНОДАЛЬНА, ЗІГМУНТОВСЬКА 13.

Почаївський Образ Божої Матери.

Solo

Ой їйши до рід вери-ро-ва-а

Ли...

та по над По-га - і воми *Solo* над Пога і воми *Tutti*

Ли... Виступило

ак та гор-ка-а мислячи

ту-рець-ке-є військо гарна мислячи

2. Турки з татарами
Брами облями,
Монастир звоюватиме,
Матір Божа Погаї вська
Буде нас рятувати.

3. Оцеє Заліза
З келії вийшов
Па сміхами змиває,
Ой, рятуй, рятуй -
- Божея Мати,
Монастир зламиває.

КАЛЕНДАР.

Календарем власне зветься коротке перечислення свят і святих, уложене в порядкові місяців і днів на певний рік.

Календар—слово латинське (Kalendarium) і само походить від грецького слова Kaleo—кличу, викликаю, бо в старожитньому Римі спеціальний урядовець, а після верховний первосвященик першого дня місяця викликав молодика; звідси перше число звалось календи (Kalendae).

Християнський календар інакше зветься місяцесловом або святами, а на заході мартирологом і початок його криється в часах апостольських. В календарях звичайно містяться самі короткі відомости про святих для відріжнення їх одного від другого, напр., апостол, мученик, преподобний (інок, законник), іже во святих отець наш (єпископ), вказується іноді місце його життя або кончини, напр., Анкирський, Кесарійський і т. п.

В теперішні часи календар — необхідна книжка в кожному господарстві і в кожній хаті, як у заможного, так і бідного селянина і робітника, де є хоч одна грамотна людина.

Дешева по ціні книжка ця містить крім зазначення терміну свят, змін місяця і різних відомостей, також корисні поучення духовного змісту, як і поради в галузі домашнього і сільського господарства.

В старих календарях містились різні відомости відносно майбутнього врожаю, замирення або війни і різні забобонні відомости про щасливі і нещасні дні, в які ніби не слід починати жадної справи, про вплив планет на розум і майбутню долю дітей, що родяться і т. п.

Забобонні люди кріпко вірили подібним дурницям. Але перший практично пригодний календар склав в 1732 році в місті Філадельфії американський вчений, Беніамін Франклін (славний винахідчик громовизоду), під наголовком: „Альманах доброго Ричарда“. Книга ця мала величезний успіх; на протязі двох місяців було розпродано 100.000 його примірників, явище в ті часи нечуване.

Від Франкліна і інші народи навчилися за посередництва календарів широко розповсюджувати різні корисні відомости. Але в цих календарях можна помітити той поважний брак, що складають їх мало звертають уваги на потреби селян, серед яких є число людей, що бажають читати і потребують набуття шляхом грамотності потрібних для їх життя і господарства відомостей.

В міру слабих своїх сил редакція старалась заповнити вище зазначений брак.

Нарід наш — християнський, православний з давних давня відрізнявся своєю глибокою вірою і віданістю православної церкви, а тому читання змістених в календарі статей релігійно-морального змісту достарчить йому духовне задоволення і користь.

Нарід наш—переважно хліборобський, а сільське господарство—це така книжка, в котрій ще багачко листів нерозрізаних.

Читаючи календар, він легко познайомиться з досвідом інших людей, особливо в царині малорозвиненого ще садівництва, пасічництва і шовківництва.

В життю селянина не мало ще й інших brakів. Йому потрібні правила розумної гігієни (відомости про здоров'я людини і скоту); він мусить знати засоби, як лічити та запобігти хоробам своїм і свого скоту домашніми засобами, не звертаючись до знахарів, що зловживають часто його темрявою.

Як отверезити нарід — це питання першорядної ваги і найбільш удатна нагода згадати про це власне в календарі.

Такі завдання накреслимо собі видавництво календаря, маючи надію з року на рік давати народові духовну їжу і поради для поліпшення його матеріального добробуту і просити всіх приятелів народу добротливого пробачення за браки, які можуть трапитись.

Від народження Господа нашого Ісуса Христа рік 1932-й, високосний, має 366 днів, у лютому 29 днів.

Від сотворіння світу по обрахуванню византійському	7440
„ хрещення України	944
„ поділу Християнської Церкви на східню православну й західню католицьку	878
„ початку українського друкарства	857
„ Берестейської церковної унії	836
„ об'єднання унії з православ'єм на Волині і Поліссі	93
„ об'єднання унії з православ'єм на Холмщині і Підляшші	57
„ початку окремого існування Православної Церкви в Польщі	11
„ проголошення Автокефалії Православної Церкви в Польщі	7

ПАСХАЛЬНА ТАБЛИЦЯ НА 5 РОКІВ по старому стилю.

Р І К	Мясопуст		Сиро-пуст	Великдень		Преполо- вения		Возне- сення	Трійця	
	Січ.	Лют.	Лют.	Бер.	Квіт.	Квіт.	Трав.		Трав.	Черв.
1932	—	22	29	—	18	—	12	27	—	6
1933	—	6	13	—	3	27	—	12	22	—
1934	29	—	5	26	—	19	—	4	14	—
1935	—	18	25	—	15	—	9	24	—	3
1936	—	3	10	30	—	23	—	8	18	—

Головні свята в 1932 році по ст. ст.

Великдень

18 квітня. Неділя.

Дванадесяті (по ст. ст.):

1. Богоявлення Господнє.	6 січня. Вівторок.
2. Стрітєння Господнє.	2 лютого. Понеділок.
3. Благовіщення Пресвятої Богородиці	25 березня. Четвер.
4. Квітня неділя. Вхід Г-да Ісуса до Єрусалиму.	11 квітня. Неділя.
5. Вознесєння Господнє	27 травня. Четвер.
6. Зшестя Св. Духа. Трійця	6 червня. Неділя.
7. Преображення Господнє	6 серпня. П'ятниця.
8. Успіння Пресвятої Богородиці	15 серпня. Неділя.
9. Різдво Пресвятої Богородиці	8 вересня. Середа.
10. Воздвиження Чесного Хреста	14 вересня. Вівторок.
11. Введення в храм Пресвятої Діви Марії.	21 листопада. Неділя.
12. Різдво Христове.	25 грудня. Субота.

Інші великі свята по ст. стилю.

1. Новий Рік. Найменування Господа Ісуса Христа.	1 січня. Четвер.
2. Св. Миколая. Перемесення мощів	9 травня. Неділя.
3. День Св. Духа	7 червня. Понеділок.
4. Різдво Іоана Хрестителя.	24 червня. Четвер.
5. Свв. апл. Петра й Павла	29 червня. Вівторок.
6. Свв. мучч. братів Макавеїв	1 серпня. Неділя.
7. Усікновення голови Іоана Хрестителя	29 серпня. Неділя.
8. Покров Божої Матері.	1 жовтня. Пятниця.
9. Собор Архистратига Михаїла	8 листопада. Понеділок.
10. Св. Миколая Чудотворця.	6 грудня. Понеділок.

Пости.

1. В навечеріє Богоявлення. Голодна кутя 5 січня. Понеділок.
2. Великий піст. Від 1 березня до 17 квітня включно.
3. Петрівка. Від 13 червня до 28 червня включно.
4. Спасівка. Від 1 до 14 серпня включно.
5. В день Усікновення голови Іоана Хрестителя 29 серпня. Неділя.
6. В день Воздвиження Чесного Хреста 14 вересня. Вівторок.
7. Пилипівка. Від 15 листопада до 24 грудня включно.
8. Піст кожної середа й п'ятниця, крім всеїдних.
9. Сирного тижня (від 22 до 29 лютого включно).

Всеїдні.

1. Від Різдва Христового до навечерія Богоявлення. (Від 25 грудня до 4 січня включно).
2. Від неділі Митаря й Фарисея до неділі Блудного Сина. (Від 8 лютого до 15 лютого включно).
3. Від Великодня до неділі Фоминої. (Від 18 до 24 квітня включно).
4. Від Зелених Свят до неділі всіх святих. (Від 6 до 12 червня включно).

Задушні дні.

1. Батьківська субота перед Великим Постом. 21 лютого.
2. Перша поминальна субота Великого Посту. 13 березня.
3. Друга поминальна субота Великого Посту. 20 березня.
4. Третя поминальна субота Великого Посту. 27 березня.
5. Провідний понеділок Фоминого тижня 26 квітня.
6. Батьківська субота перед Зеленими святами. 5 червня.
7. Дмитрієвська поминальна субота 23 жовтня.

Дні поминання небіжчиків.

Суботу Православна Церква признає для поминання небіжчиків, померлих в вірі. Де які з субот спеціально визначені для урочистого поминання; такі суботи називаються „батьківськими“, а то тому, що у першу чергу завжди повинно поминатись батьків. У ті дні Свята Церква закликає нас молитися не тільки за родичів, приятелів і знайомих, але й за всіх взагалі, що померли в надії на воскресення та вічне життя.

Найбільш урочистими і всюди знайомими є Вселенські Батьківські Суботи. Називаються вони так тому, що їх встановив церковний устав Вселенської Церкви. Таких субот є шість: 1) остання субота перед Великим постом, 2) су-

бота на першій неділі Великого посту, 3) субота на другій неділі, 4) субота на третій неділі. 5) субота перед Зеленими Святами, 6) Дмитрівська субота — 7-го листопада. Крім субот для вселенського поминання небіжчиків призначено ще провідний понеділок Фоминого тижня.

Кожний православний християнин повинен у ті дні бути присутнім на поминальних богослуженнях.

Більш подрібні відомості про ті дні подасть календар на 1933 рік.

Дні, в які не дають шлюбів.

1. Протягом цілого року—напередодні серед і п'ятниць.
2. Від неділі Мясопусної до Провідної (Фоминної), себ-то протягом Великого посту і Великоднього тижня.
3. В піст Петрівський і Успенський („Спасівку“).
4. Напередодні свят і в суботи.
5. Напередодні і в самі дні Усікновення глави Св. Іоана Предтечі (29 серпня) і Воздвиження Хреста Господнього (14 вересня).
6. Від 14 листопада до 6 січня — в Різдвяний піст („Пилипівка“) і підчас Різдвяних Свят

Стопні покровности, при котрих шлюби заборонені.

Кровна.

В покровности кровній по лініях простих вхідячих або сходячих — шлюби забороняються у всіх стопнях. В лініях бокових — шлюби забороняються до 3-го стопня включно. В 4 стопні шлюби дозволяє Свящ. Синод, в 5 і в 6-му стопні Єпарх. Архiereй.

Двохкровна.

В покровности двохкровній шлюби забороняються в перших трьох стопнях В 4-му—шлюби дозволяються Єпарх. Архiereєм, або за його заступництвом Свящ. Синодом

Трьохкровна

В трьохкровній покровности шлюби безумовно забороняються тільки в першому стопневі. В 2 і 3-му стопневі шлюби дозволяються Єпархіальним Архiereєм.

Духовна.

В покровности духовній не дозволяється вступати в стан малженський восприемникові, або хресному батькові з матіррю восприятого, або хресника; восприемниці або хресній матери з овдовівшим батьком восприятої або хресниці.

Шлюби хресного батька з хресницею або хресної матери с хресником, а також і кума з кумою, або восприемника і восприемниці того самого хресника або хресниці—дозволяються Єпарх. Архiereєм.

Інші винятки можуть бути зроблені тільки Свящ. Синодом.

Взагалі у всіх випадках, які викликають сумнів, парафіяльні священники повинні звертатись за порадою до своїх Єпархіальних Архiereїв.

Дні, в котрі не відбувається урядування.

У всі неділі і слідуєчі римо - католицькі та польські народові свята по старому стилю:

Січень.	20-го. Стрітєння Господне.
Березень.	15-го. 2-й день Пасхи.
Квітень.	20-го. Конституція 3-го мая.
"	22-го. Вознесення Господне.
Травень.	3-го. Другий день Зелених Свят.
"	13-го. Празник Божого Тіла.
Червень.	16-го. Апостолів Петра і Павла.
Серпень.	2-го. Успіння Божої Матери.
Жовтень.	19-го. Всіх Святих
Листопад.	25-го. Непорочне Зачаття Божої Матери.
Грудень	12-го. Різдво Христове.
"	13-го. Другий день Різдва Христового.
"	19-го. Новий Рік.
"	24-го. Трьох Королів.

Астрономичні відомости. •

Початок весни	— 8 березня о 3-ій годині пополудні.
" літа	— 9 червня о 11-ій годині дня.
" осені	— 11 вересня о 2-ій годині пополудні.
" зими	— 9 грудня о 9-ій годині вечера.

Римо-католицький календар.

Місяць.	Ч и с л о.		Дні.	
	ст. ст.	нов. ст.		
Січень.	20	2 лют.	Вівторок.	Стрітєння Господне.
"	28	10 "	Середа.	Попелєць. Початок Вел. посту.
Березень.	12	25 бер.	Пятниця.	Благовіщення Пресв. Богородиці.
"	12	25 "	Пятниця.	Велика пятниця (Гробя).
"	14	27 "	Неділя.	Воскресєння Христове Пасха.
"	15	28 "	Понеділок.	Другий день Пасхи.
Квітень.	22	5 трав.	Четвер.	Вознесення Господне.
Травень.	2	15 "	Неділя.	Зелені Свята.
"	3	16 "	Понеділок.	Другий день Зелених Свят.
"	13	26 "	Четвер.	Свято Божого Тіла.
Червень.	16	29 "	Середа.	Апост. Петра і Павла.
Серпень.	2	15 сер.	Понеділок.	Успіння Бож. Матери.
"	26	8 вер.	Четвер.	Різдво Пресв. Богородиці.
Жовтень.	19	1 лист.	Вівторок.	Всіх Святих.
"	20	2 "	Середа.	Задушний день.
Листопад.	14	27 "	Неділя.	Перша неділя Адвенту.
"	25	8 груд.	Четвер.	Непорочне Зачаття Пр. Богород.
Грудень.	12	25 "	Неділя	Різдво Христове.
"	13	26 "	Понеділок.	Другий день Різдва Христового.
"	19	1 січня.	Пятниця.	Новий Рік.
"	24	6 "	Середа.	Трьох Королів.

Жидівський календар на 1932 рік.

Місяць.	Число по ст. ст.	НАЗВА СВЯТА.	Місяць і число жидів. календ
Лютий	8	Малий Пурим.	14 адара.
Березень	8	Піст Есфирі.	13 веадара.
"	9	Пурим	14 "
"	10	Шушак-Пурим	15 "
Квітень	8	1-ий день Пасхи.	15 нисана
"	9	2-ий день Пасхи.	16 "
"	14	7-ий день Пасхи.	21 "
"	15	8-ий день Пасхи.	22 "
Травень	11	Лаг Беомер.	18 іара.
"	28	1-ий день Шабут (празник Торі).	6 сивана.
"	29	2-ий день Шабут (празник Торі).	7 "
Липень	8	Піст у пам'ять завоюв. Єрусалиму.	17 тамуза.
"	29	Тіша Беаб. Зруйнування храму (піст).	9 аба.
Вересень	18	Новий Рік (5693).	1 тшпрі.
"	20	Піст Гедалія.	3 "
"	27	Судний День	10 "
Жовтень	2	1-ий день Кучок.	15 "
"	3	2-ий день Кучок.	16 "
"	8	День пальм.	21 "
"	9	Кінець кучок.	22 "
"	10	Кінець кучок.	23 "
Грудень	11	Ханука. Освячення храма.	25 кислева.

Старий стиль.

Святочні дні підкреслені жирними лініями. Пісні дні обведені чорною лінією.

Дні тижня	СІЧЕНЬ	ЛЮТИЙ	БЕРЕЗЕНЬ	КВІТЕНЬ
Неділя . .	4 11 18 25	1 8 15 22 29	1 7 14 21 28	4 11 18 25
Понеділок . .	5 12 19 26	2 9 16 23	1 8 15 22 29	5 12 19 26
Вівторок . .	6 13 20 27	3 10 17 24	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Середа . .	7 14 21 28	4 11 18 25	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Четвер . .	1 8 15 22 29	5 12 19 26	4 11 18 25	1 8 15 22 29
П'ятниця . .	2 9 16 23 30	6 13 20 27	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Субота . .	3 10 17 24 31	7 14 21 28	6 13 20 27	3 10 17 24

Дні тижня	ТРАВЕНЬ	ЧЕРВЕНЬ	ЛИПЕНЬ	СЕРПЕНЬ
Неділя . .	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Понеділок . .	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Вівторок . .	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24 31
Середа . .	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
Четвер . .	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
П'ятниця . .	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Субота . .	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28

Дні тижня	ВЕРЕСЕНЬ	ЖОВТЕНЬ	ЛИСТОПАД	ГРУДЕНЬ
Неділя . .	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
Понеділок . .	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
Вівторок . .	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
Середа . .	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
Четвер . .	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
П'ятниця . .	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
Субота . .	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25

(31 день). СІЧЕНЬ (31 день).

Ст. С. Н	Дні	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
			Сх.	Зах.
1 14	Ч	⊕ НОВИЙ РІК. Наімен. Г-да Ісуса Христа. Св. Василя Вел.— Ут. Єв. Ін. зач. 36 (10, 9-16). Літ. ап. Кол. зач. 254 (2, 8-12) і Євр. 318 (7, 26 28, 8, 1-2); Євр. Лк. 6 (20, 20-21, 40-52) і Лк. 24 (6, 17 23) Новорічн. мол. ап. 1 Тим. 2, 1-6; Єв. Лк. 4, 16-22.	7.39	3.51
2 15	П	<i>Передпр. Просв.</i> Свт. Сильвестра. Преп. Серафима Саровського.	7.39	3.53
3 16	С	<i>Субота перед Просвіц.</i> Прор. Малахії. Мч. Гордія.	7.38	3.54
4 17	Н	Неділя 33 перед Просвіщ. Собор 70-ти ап. Прп. Феоктіста. Ап. Гл. 8. Ут. Єв. Ін. зач. 67 (21, 15-29). Літ. Ап. 2 Тим. зач. 298 (4, 5-8) Єв. Мр. зач. 1 (1, 1-8).	7.37	3.56
5 18	П	Мчч. Феодемита і Феонія.	7.36	3.58
6 19	В	⊕ БОГОЯВЛЕННЯ. Ут. Єв. Мр. зач. 2 (1, 9-11). Літ. Ап. Тим. зач. 802 (2, 11-14 і 3, 4 7). Єв. Мт. зач. 6 (3, 13-17).	7.35	3.59
7 20	С	✠ Собор Іоана Предтечі.	7.34	4.01
8 21	Ч	Прп. Георгія, Ємилиана і Домвіги	7.33	4.02
9 22	П	Мч. Полієвкта. ✠ Св. Филипа. Св. Петра.	7.32	4.04
10 23	С	Св. Григорія, еп. Ниського.	7.31	4.06
11 24	Н	Неділя 34 по Просв. Прп. Феодосія Великого. Гл. 1. (Ут. Єв. Мт. зач. 116 (28, 16-20). Літ. Ап. Єфес. зач. 224 (4, 7-13). Єв. Мт. зач. 116, (28, 16-20). Літ. Ап. Єф. зач. 224 (4, 7-13). Єв. Мт. зач. 8 (4, 12-17).	7.29	4.08
12 25	П	Мч. Татіяни, св. Сави Сербського, мч. Петра.	7.28	4.10
13 26	В	Мчч. Ермила, Стратоника.	7.27	4.12
14 27	С	<i>Оддан. Богоявлення.</i> Рівноап. Ніни, прп. Стефана.	7.25	4.13
15 28	Ч	Преп. Павла Фивейського.	7.24	4.15
16 29	П	Покл. веригам ап. Петра.	7.22	4.17
17 30	С	✠ Преп. Автонія Великого.	7.21	4.18
18 31	Н	Неділя 35 по Пятидесят. Свт. Афанасія і Кирила Александр. Гл. 2. Ут. Єв. Мр. зач. 70 (16, 1-8). Літ. Ап. 1 Тим. зач. (1, 15-17). Єв. Лк. зач. 93 (17, 35-48).	7.10	4.20
19 1	П	Лютий. Пр. Макарія Єгипетського.	7.18	4.21
20 2	В	✠ Прп. Євфимія Великого. Мчч. Інни, Пінєи і Римми.	7.17	4.23
21 3	С	Прп. Максима Сповідника. Мч. Неофита.	7.16	4.25
22 4	Ч	Ап. Тимофія. Прпмч. Анастасія.	7.14	4.27
23 5	П	Свмч. Климента. Мч. Агафангела.	7.12	4.29
24 6	С	Прп. Ксенії Римл. Мч. Іоана.	7.10	4.30
25 7	Н	Неділя 36 по Гятидес. Св. Григорія Богослова. Гл. 3. Ут. Єв. Мр. зач. 71 (16, 9-20). Літ. Ап. 2 Кор. зач. 182 (6, 16-7, 1) Єв. Мт. зач. 62 (15, 21-28).	7.08	4.32
26 8	П	Прп. Ксенофонта і Марії.	7.06	4.34
27 9	В	✠ Перенес. мощей св. Іоана Золотоустого.	7.04	4.38
28 10	С	Прп. Єфрема Сиріяна.	7.03	4.38
29 11	Ч	Перен. мощей св. Ігнатія Богоносця.	7.01	4.40
30 12	П	✠ Свт. Василя Вел., Григорія Богосл. і Іоана Золотоуст.	7.01	4.42
31 13	С	Чудотв. і безсеребрен. Кира і Іоана	6.58	4.43

Фази або чверті місяця

Перша чверть ☾ 2 о год. 10 хв. 20 рано.

П о в н я ☾ 10 о год. 3 хв. 40 дня.

Остання чверть ☾ 17 о год. 0 хв. 32 вночі.

Молодик ☾ 24 о год. 7 хв. 34 рано.

Віщування погоди по народньому календарю.

3 і 4 морози, 8 — відлига, 16—22 перемінна погода з морозами, від 23 і до кінця—відлига і сніг.

(29 день). ЛЮТИЙ (29 день).

Ст. С. Н.	Дн. і.	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
			Сх.	Зах.
1 14	Н	Неділя о Занхою. <i>Передпр. Стрітення.</i> Мчч. Трифона і Петра. Гл. 4. Ут. Єв. Лк. зач. 112 (24, 1-12) Лит. Ап. Тим. зач. 235 (4, 9-15) Єв. Лк. зач. 94 (12, 1-10).	6.56	4.45
2 15	П	⊕ СТРИТЕННЯ І-НЕ. Ут. Єв. Лк. зач. 8 (2, 25-32). Лит. Ап. Євр. зач. 316 (7, 7-17). Єв. Лк. зач. 7 (2, 22-40).	6.54	4.47
3 16	В	Прав. Симеона Бог. і Анни Прор.	6.52	4.49
4 17	С	Прп. Ісидора Пелусіота.	6.50	4.51
5 18	Ч	Мч. Агафій, + Свг. Феодосія.	6.48	4.53
6 19	П	Мч. Юліана, Христини.	6.46	4.55
7 20	С	Прп. Парфевія і Луки	6.44	4.57
8 21	Н	Нед. о Митарі і Фарисею. Мч. Федора Стратилата. Гл. 5 Ут. Єв. Лк. зач. 113 (24, 12-35), Лит. Ап. 2 Тим. зач. 296 (3, 10-15) Єв. Лк. зач. 89 (18, 10-14): <i>Сплошна седмиця.</i>	6.42	4.53
9 22	П	Мч. Никифора. <i>Отд. Стрітення.</i>	6.40	5.01
10 23	В	Свщмч. Харлампія. Мч. Валентини.	6.38	5.02
11 24	С	Свщмч. Власія, Феодори	6.36	5.04
12 25	Ч	Св. Мелетія. ✕ Св. Олексія. <i>Ізвиської Б. М.</i>	6.34	5.06
13 26	П	Пр. Зої, Фотинії. Прп. Мартиніяна.	6.32	5.08
14 27	О	Прп. Ауксентія. Рівноап. Кирила.	6.30	5.10
15 28	Н	Неділя о Блуднім Сині. Ап. Онисима. Гл. 6. Ут. Єв. Лк. зач. 114 (24, 36-53). Лит. Ап. 1 Кор. зач. 135 (6, 12-20). Єв. Лк. зач. 79 (15, 11-32).	6.28	5.11
16 29	П	Мч. Валентина і Павла.	6.26	5.13
17 1	В	+ Вмчч. Федора Тирона.	6.28	5.15
18 2	С	Св. Льва, папи Римського, св. Флавіана, патр. Костантиноп.	6.21	5.17
19 3	Ч	Ап. Архипа і Филиппа, прп. Євгенія.	6.19	5.19
20 4	П	Прп. Льва, еп. Катанського.	6.17	5.21
21 5	С	Прп. Тимофія. <i>Поминання померлих.</i>	6.14	5.23
22 6	Н	Неділя Мясопуста або о Страшнім Суді. Прп. Афанасія Сповідника. Гл. 7. Ут. Єв. Ін. зач. 63 (20, 1-10). Лит. Ап. 1 Кор. зач. 140 (8, 8-9, 2). Єв. Мф. зач. 106 (25, 31-46).	6.12	5.25
23 7	П	Свщмч. Полікарпа.	6.10	5.27
24 8	В	✕ Обрітєння Глави Іоана Хрестителя.	6.08	5.29
25 9	С	Св. Тарасія, арх. Костантинопольського.	6.05	5.30
26 10	Ч	Св. Порфирія Газського.	6.03	5.32
27 11	П	Прп. Прокопій, Тита Печерського.	6.00	5.33
28 12	С	Прп. Василія Сповідника, прп. Марини.	5.58	5.35
29 13	Н	Неділя Сирилуна або Прощальна. Прп. Касіяна. Гл. 8. Ут. Єв. Ін. зач. 64 (20, 11-18). Лит. Ап. Рим. зач. 112 (13, 11-14, 4) Єв. Мф. 17 (6, 14-31). <i>Загов. на Великий піст.</i>	5.55	5.36

Фази або чверті місяця.

Перша чверть ☾ 1 о 9 год. 3 хв. рано.

Повня ☽ 9 о 5 год. 41 хв. веч.

Остання чверть ☾ 15 о 1 год. 17 хв. ночі.

Молодик ☾ 22 о 6 год. 19 хв. рано.

Віщування погоди по народньому календарю.

1—сильний мороз, 4—вітрино; 7—вохке повітря; 12—хмарно; 17—перемінна погода; 18—вітер; 23—хмарно і зимно; 25-28—вітер з дощем

(31 день). **БЕРЕЗЕНЬ** (31 день).

Ст.	С. Н.	Дні	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
				Сх.	Зах.
1	14	П	Пр. Евдокії. Мч. Антонини.	5.53	5.58
2	15	В	Свщч. Феодота.	5.51	5.40
3	16	С	Мчч. Клеоника, Євтропія і Василиска.	5.49	5.42
4	17	Ч	Прп. Герасима, мч. Павла,	5.46	5.43
5	18	П	Мч. Конона Градаря, пр. Марка.	5.44	5.45
6	19	С	✠ Обр. Хреста 1-ня св. Єленою. 42 мучеників Амморейських. Ченст. Ік. Б. Мат.	5.42	5.47
7	20	Н	Неділя 1 Великого Посту або Торжество Православля. Свщч. Василія, Євгенія, Єфрема. Гл. 1 Ут. Єв. Ін. зач. 65 (20, 19-31). Літ. Ап. Євр. зач. 329 (11, 24-26, 32-40, 12, 2). Єв. Ін. зач. 5, (1, 43-51).	5.39	5.48
8	21	П	Прп. Феофилакта.	5.37	5.50
9	22	В	✠ 40 мучеників Савастийських.	5.35	5.52
10	23	С	Мч. Кократа, Діонісія, Віктора.	5.32	5.53
11	24	Ч	Свт. Софронія, патр. Єрусалимського.	5.30	5.55
12	25	П	Прп. Феодана + Св. Григорія Двоєслова	5.28	5.57
13	26	С	Свв. Никифора, Христини. Поминання померлих.	5.26	5.59
14	27	Н	Неділя 2 Вел. Посту. Прп. Венедикта Св. Феогноста. Гл. 2 Ут. Єв. Ін. зач. 66 (21, 1-14). Літ. Ап. Євр. зач. 304 (1, 10-2, 3) і зач. 314 (7, 26-8, 2). Єв. Мр. зач. 7 (2, 1-12) і Ін. зач. 36 (10, 9-16).	5.23	6.00
15	28	П	Мчч. Нікаандра, Агапія, Олександра.	5.21	6.02
16	29	В	Мч. Савина. Трофіма, Юліана.	5.18	6.03
17	30	С	Прп. Макарія. Прп. Олексія, чоловіка Божого.	5.16	6.05
18	31	Ч	Св. Кирила, арх. Єрусалимського.	5.14	6.07
19	1	П	Мч. Хрисанфа, Дарії, Клавдія.	5.12	6.09
20	2	С	Пр. Іоана, Сергія, мч. Клавдії. Поминання померлих.	5.10	6.10
21	3	Н	Неділя 3 Вел. Посту — Хрестопонелення. Прп. Якова Сповідника. Гл. 3 Ут. Єв. Ін. зач. 67 (21, 15-25). Літ. Ап. Єв. Мр. зач. 311 (4, 14-5, 1-6). Єв. Мр. зач. 37 (8, 34-9, 1).	5.08	6.12
22	4	П	Свщч. Василя.	5.06	6.14
23	5	В	Прп. Никона, Мч. Лидії.	5.03	6.15
24	6	С	Передпр. Благовіщення Прп. Захарія.	5.01	6.17
25	7	Ч	⊕ БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Утр. Єв. Лк. зач. 4. (1, 39-49, 56). Літ. Ап. Євр. зач. 306 (2, 11-18). Єв. Лк. зач. 3 (1, 24-38).	4.59	6.19
26	8	П	Собор Арханг. Гавріїла. <i>Отдання празн. Благовіщення.</i>	4.57	6.21
27	9	С	Мц. Матрони, ап. Іоана. <i>Поминання померлих.</i>	4.54	6.22
28	10	Н	Неділя 4 Вел. Посту. <i>Память прп. Іоана Листвнич.</i> Прп. Іларіона, Стефана. Гл. 4 Ут. Єв. Мтф. зач. 116 (23, 16-20). Літ. Ап. Євр. зач. 314 (6, 13-20) і Єф. зач. 229 (5, 9-19). Єв. Мр. зач. 40 (9, 17-31) і Мтф. зач. 10 (4, 25-5, 1-12).	4.49	6.26
29	11	П	Мч. Марфа, пр. Іоана.	4.49	6.26
30	12	В	Прп. Іоана Листвич. пр. Зосими.	4.46	6.27
31	13	С	Свщч. Іпатія.	4.44	6.29

Фази або чверті місяця.

Перша чверть ☾ 2 о 8 год. 33 хв. р.

Повня ☽ 9 о 6 год. 8 хв. р.

Остання чверть ☾ 16 о 2 год. 42 хв. н.

Молодик ☽ 24 о 4 год. 54 хв. р.

Віщування погоди по народньому календарю.

1—сухо; 5—зимно; 10—тепло; 15-16—гине сніг; 18-20 дощ; 21—приємна погода; 23—мороз; 25—зимно і вітри до кінця.

(30 днів). КВІТЕНЬ (30 днів).

Ст.	Дні.	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
			Сх.	Зах.
1 14	Ч	Прп. Марії Єгипетської.	4.42	6.31
2 15	П	Прп. Тита, мч. Полікарпа.	4.40	6.33
3 16	С	Прп. Никити Сповідника. Мц. Феодосії.	4.38	6.35
4 17	Н	Неділя 5 Вел. Посту. <i>Память пр. Марії Єгипет.</i> Прп. Йосифа Півн. Гл. 5 Ут. Єв. Мр. зач. 70 (16, 1-8) Літ. Ап. Євр. зач. 321 (9, 11-14) і Гал. зач. 208 (3, 23-29) Єв. Мр. зач. 47 (10, 32-45), Лк. зач. 33 (7, 36-50).	4.35	6.36
5 18	П	Пр. Платона. Мц. Феодора.	4.33	6.38
6 19	В	Св. Євтихія, патр. Костантинопольського і Мефодія.	4.31	6.40
7 20	С	Св. Юрія. Мц. Акілія.	4.29	6.41
8 21	Ч	Ап. Іродіана, Флегонта.	4.27	6.43
9 22	П	Прмч. Валима, мч. Євтихія.	4.25	6.45
10 23	С	Мчч. Терентія, Максима і Федора. <i>Лазарева субота.</i>	4.23	6.46
11 24	Н	⊕ Неділя Ваїї. ВХІД ГОСПОДЕНЬ ДО ЄРУСАЛИМУ. Свщмч. Антіпи, пр. Іоана. Ут. Єв. Мф. зач. 83 (21, 1-11, 15-17) Літ. Ап. Філіп. зач. 247 (4, 4-9) Єв. Ін. 41 (12, 1-18).	4.21	6.48
12 25	П	<i>Страшна седмиця.</i> Прп. Василя, Ісакія, Афанасія.	4.19	6.50
13 26	В	Свщмч. Артемона.	4.17	6.51
14 27	С	Св. Максима. ⚔ Віленських мучеників Іоана, Антонія і Євстафія.	4.15	6.53
15 28	Ч	Великий Четвер. Ап. Трофима, мч. Сави.	4.13	6.55
16 29	П	Велика Пятниця. Мч. Агафії, Хіонії і Ірени.	4.11	6.57
17 30	С	Велика Субота. Свщмч. Симеона, прп. Зосими.	4.09	6.58
18 1	Н	Травень. ⊕ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВЕ. ВЕЛИДЕНЬ. Свт. Косма, мч. Віктора. Літ. Ап. Діян. зач. 1 (1-18) Єв. Ін. зач. 1 (1, 1-17). На вечер. Єв. Ін. зач. 65 (20, 19-25).	4.07	7.00
19 2	П	⊕ Світл. Понед. Мч. Христофора і Антонина.	4.05	7.01
20 3	В	⊕ Світл. Вівтор. Пр. Феодора і Анастасія.	4.04	7.03
21 4	С	⚔ Світл. Середа. Мч. Фавста, Діонісія, Аполоса.	4.02	7.05
22 5	Ч	⊕ Світл. Четвер. Ап. Климентя. Пр. Виталія.	4.01	7.07
23 6	П	⊕ Світл. Пятн. ⊕ Влм. Георгія Побід., мц. Олександри і Анастасії.	3.59	7.08
24 7	С	⊕ Світл. Субота. Мч. Сазі, пр. Єлизавети.	3.56	7.09
25 8	Н	Неділя 2 Фомина. Антипасха. Ап. і Єв. Марка. Ут. Єв. Мф. зач. 116 (28, 16-20). Літ. Ап. Діян. зач. 14 (5, 12-20). Єв. Ін. зач. 65 (20, 19-31).	3.54	7.11
26 9	П	Свщмч. Василя, свт. Стефана.	3.52	7.13
27 10	В	Свщмч. Симеона, пр. Стефана.	3.50	7.15
28 11	С	Свт. Кирила, мч. Виталія.	3.48	7.16
29 12	Ч	Мч. Феодота, Філімона.	3.46	7.18
30 13	П	Ап. Якова, мч. Максима.	3.45	7.19

Фази або чверті місяця.

Перша чверть ☾ 1 о 9 год. 39 хв. р.
Повня ☽ 7 о 6 год. 37 хв. веч.
Остання чверть ☾ 14 о 1 год. 50 хв. н.
Молодик ☽ 22 о 3 год. 25 хв. р.
Перша чверть ☾ 30 о 10 г. 11 хв. р

Віщування погоди по народньому календарю.

1 — слота і зимно; 3-6 — ясно і зимно; 7-10 — переміяна погода; 16 — погідно; 27 — хмарно і до кінця погідно.

(31 день). ТРАВЕНЬ (31 день).

Ст. С. Н.	Дні.	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
			Сх.	Зах.
1 14	С	Прп. Ієремії. Цар. Тамари.	3.44	7.21
2 15	Н	Неділя 3. Жен Мироносиць. Кн. Бориса і Гліба, мц. Зої. Ут. Єв. Мр. зач. 71 (16, 9-20). Лит. Ап. Діян. зач. 16 (6, 1-7). Єв. Мр. зач. 69-70 (15, 43-47, 16, 1-8).	3.43	7.23
3 16	П	Прп. Феодосія Печерського, мч. Маври, Тимофея.	3.41	7.25
4 17	В	Мц. Пелагії.	3.40	7.26
5 18	С	Влмп. Ірини, пр. Михея.	3.38	7.27
6 19	Ч	✠ Пр. Іова Почаївського. Прав. Іова Многостр.	3.37	7.29
7 20	П	Мц. Ананії, пр. Іоана, Іосифа. ✠ <i>Знам. Хреста Г'-дня в Іерус.</i> ✠ <i>Жировицької Б. М.</i>	3.35	7.30
8 21	С	Ап. і Єв. Іоана Богослова. Ут. Єв. Ін. зач. 67 (21, 15-25). Лит. Ап. Ін. зач. 68 (1, 1-7). Єв. Ін. зач. 61 (19, 25-27, 21, 24-25).	3.34	7.32
9 22	Н	Неділя 4, Розслабленого. ✠ <i>Перен. мощ. свт. Николая Чудотворця.</i> Ут. Єв. Лк. зач. 112 (24, 1-12). Лит. Ап. Діян. зач. 23 (9, 32-42) і Євр. зач. 335 (13, 17-21). Єв. Ін. зач. 14 (6, 1-15). Лк. зач. 24 (6, 17-23).	3.33	7.38
10 23	П	Ап. Симона Зілото, блж. Таїсії.	3.31	7.34
11 24	В	Рівноап. Мефодія і Кирила, учит. слов.	3.30	7.36
12 25	С	Свт. Германа, Єрмогена. <i>Препол. Пятидесятниці.</i>	3.29	7.37
13 26	Ч	Мч. Гликерії, мч. Олександра.	3.28	7.39
14 27	П	Мч. Ісидора, пр. Никита.	3.27	7.40
15 28	С	Пр. Пахомія Великого, св. Ісаїї Ростовського, Дмитра Углич	3.26	7.41
16 29	Н	Неділя 5, Самарянини. Прп. Федора Оsvящ., мч. Модеста. Ут. Єв. Ін. зач. 63 (20, 1-10). Лит. Ап. Діян. зач. 28 (11, 19-26; 29-30). Єв. Ін. зач. 12 (4, 5-42).	3.25	7.42
17 30	П	Ап. Авдроника, свт. Стефана.	3.24	7.43
18 31	В	Мц. Юлії, Христини, Феодота, Клавдії.	3.23	7.45
19 1	С	Прп. Корнилія, бл. кн. Іоана Углич.	3.22	7.46
20 2	Ч	Мч. Олександра.	3.21	7.47
21 3	П	✠ Св. Рівноап. Константина и Єлени.	3.20	7.48
22 4	С	Мч. Василичка. Спомини 2-го Всемен. Собору.	3.19	7.49
23 5	Н	Неділя 6 Сліпородженого. Прп. Михаїла Сповідн., свт. Леонтія, пр. Єфросинії. Ут. Єв. Ін. зач. 64 (20, 11-18). Лит. Ап. Діян. зач. 38 (16, 16-34). Єв. Ін. зач. 34 (9, 1-38).	3.19	7.50
24 6	П	Пр. Симеона Дивногорця, Никити.	3.18	7.51
25 7	В	3 Обріт. Глави Іоанна Предтечі. Ут. Єв. Лк. зач. 31 (7, 17-30). Лит. Ап. 2 Кор. зач. 176 (4, 6-15). Єв. Мтф. зач. 40 (11, 2-15).	3.17	7.52
26 8	С	Ап. Карпа, вчч. Георгія. <i>Початок Петрівки.</i>	3.17	7.53
27 9	Ч	✠ Вознесіння Господне. Мц. Феодори, пр. Нила Столб. Ут. Єв. Мр. зач. 71 (16, 9-20). Лит. Ап. Діян. зач. 1 (1, 1-12). Єв. Лк. зач. 114 (24, 37-53).	3.16	7.55
28 10	П	Свт. Никити, свт. Ігнатія.	3.16	7.55
29 11	С	Мц. Феодосії, блж. Іоана.	3.15	7.55
30 12	Н	Нед. 7 Свв. Отців 1-го Всел. Собору. Пр. Ісаакія Далматського. Ут. Єв. Ін. зач. 66 (21, 1-14). Лит. Ап. Діян. Зач. 44 (20, 16-18, 28-36) Єв. Ін. зач. 56 (17, 1-13).	3.15	7.55
31 13	П	Ап. Єрма, мч. Філософа.	3.15	7.56

Фази або чверті місяця.

Повня ☾ 7 о 8 год. 49 хв. веч.

Молодик ☀ 22 о 22 год. 33 хв. н.

Остання чверть ☾ 14 о 0 год. 44 хв. н.

Перша чверть ☀ 29 о 10 год. 47 хв. р.

Віщування погоди по народньому календарю.

1—слота; 7—зимно і вітер; 13-14—дощ; 16—зимно і неприємна погода; 28—спека і страшений грим; 25—сухо; 29—бура з громом.

(30 днів). ЧЕРВЕНЬ (30 днів).

Ст.	Н.	Дні.	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
				Сх.	Зах.
1	14	В	Мч. Юстина, Валеріяна.	3.15	7.57
2	15	С	Свт. Никифора, Олександра, мч. Іоана.	3.15	7.57
3	16	Ч	Свщм. Лукіяна, мч. Клавдія, св. Павли Діви.	3.15	7.58
4	17	П	Отдання Вознесіння Господи. Свт. Митрофана. патр. Костянтинопольського, мч. Северіяна.	3.15	7.58
5	18	С	Мч. Леонина, бл. Ігора. <i>Батьківська субота.</i>	3.15	7.59
6	19	Н	⊕ ЗЕЛЕНІ СВАТА Зшествіє Св. Духа. Прп. Висаріона. мч. Феодора. Ут. Єв. Ін. зач. 65 (20, 19-23). Літ. Ап. Діян. зач. 3 (2, 1-16). Єв. Ін. зач. 27 (7, 37-52 8, 12).	3.15	7.59
7	20	П	⊕ ДЕНЬ Св. ДУХА. Мч. Феодота, свщмч. Маркеда. Літ. Ап. Єфес. зач. 229 (5, 9-16) Єв. Мф. зач. 75 (18, 10-20). <i>Сплошна седмиця.</i>	3.15	7.59
8	21	В	Влчч. Феодора Страт.	3.15	7.59
9	22	С	Свт. Кирила, пр. Олександра.	3.15	8.00
10	23	Ч	Свщмч. Тимофія, мч. Антонія	3.16	8.00
11	24	П	✠ Ап. Варфоломія і Варнава.	3.16	8.00
12	25	С	✠ Онуфрія Великого. Отдання Пятидесятниці.	3.16	8.00
13	26	Н	Нед. 1 по Зел. Святах. Всіх Святих. Мчч. Аевліни, пр. Анни. Гл. 8 Ут. Єв. Мф. зач. 116 (28, 16-20) Літ. Ап. Євр. зач. 330 (1, 53-12, 1 2) Єв. Мф. зач. 38 і 79 (10, 32, 33, 37, 39, 19, 27-28). <i>Загов. на Петрівку.</i>	3.17	8.00
14	27	П	Прп. Єлисея, свт. Мефодія, патр. Цар. <i>Поч. Петрівки.</i>	3.17	8.00
15	28	В	Прп. Ієроніма.	3.18	8.00
16	29	С	Свт. Тихона, еп. Амафунтського.	3.18	8.00
17	30	Ч	Мчч. Мануїла, Савела, Ісмаїла.	3.19	8.00
18	1	П	Мч. Леонтія, Ігнація і Феодула.	3.19	7.59
19	2	С	✠ Ап. Юди, Брата Г-дня.	3.20	7.59
20	3	Н	Неділя 2 по Зел. Святах. Свщмч. Мефодія. Гл. 1 Ут. Єв. Мр. зач. 70 (16, 1-8) Літ. Ап. Рим. зач. 81 (2, 10-16) Єв. Мф. зач. 9 (4, 18-23).	3.21	7.58
21	4	П	Мч. Юліана, Терентія.	3.22	7.57
22	5	В	Свщмч. Євсевія, мч. Юліанії.	3.23	7.57
23	6	С	Мч. Агрипинія, прп. Артемія.	3.24	7.56
24	7	Ч	⊕ Різдво Іоана Хрестителя. Ут. Єв. Лк. зач. 3-4 (1, 24-25, 57-68, 76-80). Літ. Ап. Рим. зач. 112 (13, 12-14, 1-4). Єв. Лк. зач. 1-4 (1, 5-25, 57-63, 76-80).	3.25	7.56
25	8	П	Прпц. Февронії.	3.26	7.55
26	9	С	Прп. Давида, свт. Діонісія.	3.27	7.54
27	10	Н	Неділя 3 по Зел. Святах. Прп. Самсона. Гл. 2 Ут. Єв. Мр. зач. 71 (16, 9-20) Літ. Ап. Рим. зач. 88 (5, 1-10) Єв. Мф. зач. 18 (6, 22-33).	3.28	7.54
28	11	П	Чуд. і безсмертє Кира и Іоана, пр. Сергія.	3.29	7.53
29	12	В	⊕ СВ. ПЕРВОВЕРХОВН. АП. ПЕТРА І ПАВЛА. Ут. Єв. Ін. зач. 67 (21, 15-25) Літ. Ап. 2 Кор. зач. 193 (11, 22-32, 12, 1-9). Єв. Мф. зач. 67 (16, 13-19). <i>Кінець Петрівки.</i>	3.30	7.52
30	13	С	✠ Собор 12-ти Апостолів.	3.31	7.51

Фази або чверті місяця.

П о в н я ☺ 5 о 8 год. 54 хв. веч.

Остання чверть ☾ 12 о 11 год. 20 хв. н.

Молодик ☽ 20 о 2 год. — хв. н.

Перша чверть ☾ 28 о 12 год. 49 хв. дня.

Віщування погоди по народньому налендарю.

1—дощ і хмарно; 6, 7 і 8—середня погода; 12—тепло і дощ; 18—змінна погода і дощ з зимвим вітром; 20—слота і зимно; 22-23—дощ; при кінці гарна погода.

(31 день). ЛИПЕНЬ (31 день).

Ст.	Дні.	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
			Сх.	Зах.
1 14	Ч	Безср. и Чудотв. Косми і Даміана.	3.32	7.50
2 15	П	✙ <i>Полож. ризи Пресв. Богородиці.</i> Свт. Фотія.	3.33	7.49
3 16	С	Свт. Филипа, пр. Анатолія.	3.35	7.48
4 17	Н	Неділя 4 по Зел. Святах. Свт. Андрія Критського. Гл. 3 Ут. Єв. Лк. зач. 112 (24, 1-12) Літ. Ап. Рим. зач. 93 (6, 18-23) Єв. Мф. зач. 25 (8, 5-13).	3.37	7.47
5 18	П	✙ Прп. Афанасія Афонськ., пр. Сергія Радон.	3.38	7.46
6 19	В	Прп. Сисоя Вел., мц. Лукії, св. Юліанія.	3.39	7.45
7 20	С	Пр. Фоми і Акакія.	3.40	7.44
8 21	Ч	✙ <i>Явлення образу Казан. Бож. Матері,</i> влмч. Прокопія.	3.41	7.43
9 22	П	Свт. Феодора, свщч. Кирила.	3.42	7.41
10 23	С	✙ Пр. Антонія Печерського.	3.44	7.40
11 24	Н	Неділя 5 по Зел. Святах. ✙ Блаж. Олып, кн. Київської. Гл. 4 Ут. Єв. Лк. зач. 113 (24, 12-35). Літ. Ап. Рим. зач. 103, (10, 1-10). Єв. Мф. 28 (8, 29-9, 1).	3.45	7.39
12 25	П	Свв. Прокла, Михайла, Іларія.	3.46	7.37
13 26	В	Собор Арх. Гавриїла, пр. Стефана.	3.48	7.36
14 27	С	Ап. Акили, пр. Стефана.	3.49	7.34
15 28	Ч	✙ <i>Св. Рівноап. Володимира,</i> кн. Київського.	3.51	7.33
16 29	П	Мчц. Алевтини, Хіонії.	3.52	7.31
17 30	С	Влмчц. Марини, пр. Лазаря.	3.54	7.30
18 31	Н	Неділя 6 по Зел. Святах. <i>Пам'ять 6-ти св. Вселен. Соборів.</i> Мч. Ємилиана. Гл. 5. Ут. Єв. Лк. зач. 114 (24, 36-53). Літ. Ап. Рим. зач. 110 (12, 6-14). Єв. зач. 334 (13, 7-16). Єв. Мф зач. 29 (9, 1-8) і Ін. зач. 56 (17, 1-13).	3.55	7.29
19 1	П	Пр. Макрини, кн. Романа, пр. Серафима Саровськ.	3.57	7.27
20 2	В	✙ Прор. Ізії, ✙ свщч. Афанасія Брестськ.	3.59	7.25
21 3	С	Пр. Симеона, Онуфрія, Іоана.	4.01	7.24
22 4	Ч	✙ Рівноап. Марії Магдалини.	4.02	7.22
23 5	П	✙ <i>Явл. Почив.</i> Бож. Матері. Мчц. Трофима и Феофила.	4.04	7.20
24 6	С	✙ Мч. Бориса и Гліба, мцц. Христини.	4.06	7.18
25 7	Н	Неділя 7 по Зел. Святах. Св. Олимпиади, св. пр. Анни. Гл. 6 Ут. Єв. Ін. зач. 63 (20, 1-10). Літ. Ап. Рим. зач. 116 (15, 1-7). Єв. Мф. зач. 33 (9, 27-35).	4.07	7.16
26 8	П	Прмц. Параскеви, пр. Мойсея.	4.09	7.14
27 9	В	Влмч. Пантелеймона, блж. Миколая.	4.10	7.12
28 10	С	члп. Прохора, Никанора.	4.12	7.11
29 11	Ч	Мч. Калиника, мц. Серафими.	4.14	7.09
30 12	П	Свщч. Іоана воїна, ап. Сила.	4.15	7.07
31 13	С	Прп. Євдокима. <i>Загов. на Спасівку.</i>	4.17	7.05

фази або чверті місяця.

Повня ☾ 4 о 8 год. 13 хв. веч.
 Остання чверть ☾ 12 о 9 год. 57 хв. веч.
 Молодик ☽ 20 о 3 год. 28 хв. ночі.
 Перша чверть ☽ 27 о 1 год. 36 хв. дня.

Віщування погоди по народньому календарю.

1—гарна погода; 9—дощ і зимно; 15—спека; 17—дощ; 20—ясна погода; 24—вітер; при кінці хмарно.

(31 день). СЕРПЕНЬ (31 день).

Ст.	Дн.	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
			Сх.	Зах.
1 14	Н	Неділя 8 по Зел. Святах. <i>Походж. Чесн. Древа Хреста Г-ня. Мчч. Миклаєв. Початок Спасівки.</i> Гл. 7 Ут. Єв. Ін. зач. 64, (20, 11-18) Літ. Ап. 1 Кор. зач. 124 (1, 10-18) і зач. 125 (1, 18-24) Єв. Мф. зач. 58 (14, 14-22) і Ін. зач. 60 (19, 6-11. 13-20, 25-28, 30-35).	4.18	7.03
2 15	П	Блаж. Василія, свщч. Стефана.	4.20	7.00
3 16	В	Пр. Фавста, Ісаакія.	4.21	6.58
4 17	С	Прмц. Євдокії, мч. Елевферія.	4.23	6.56
5 18	Ч	<i>Передпр. Преображ. Г-ня, св. Нонни.</i>	4.25	6.54
6 19	П	⊕ ПРЕОБРАЖІННЯ Г-НЄ. Ут. Єв. Лк. зач. 45 (9, 18-37) Літ. Ап. 2 Петр. зач. 65 (1, 10-19) Єв. Мф. зач. 70 (17, 1-9).	4.26	6.52
7 20	С	Пр. Пимена, прич. Дометія.	4.27	6.50
8 21	Н	Неділя 9 по Зел. Святах. Свт. Ємиліяна, Митроха. Гл. 8 Ут. Єв. Ін. зач. 65, 20 (19-31). Літ. Ап. 1 Кор. зач. 128 (3, 9-17) Єв. Мф. зач. 59 (14, 22-34).	4.29	6.48
9 22	П	✠ Ап. Матфія, мч. Юліана.	4.30	6.46
10 23	В	Мч. Арх. Лаврентія.	4.33	6.44
11 24	С	Мчч. Сусанни, прмч. Василія.	4.34	6.42
12 25	Ч	Мчч. Фотія, Капітона, Анкіти.	4.35	6.40
13 26	П	Пр. Максима ісповізн. ✠ Свт. Тихона Задонського. <i>Оддання Преображіння.</i>	4.37	6.38
14 27	С	<i>Передпр. Успіння. Пр. Міхея. Кінець Спасівки.</i>	4.39	6.36
15 28	Н	⊕ Неділя 10 по Зел. Святах. УСПІННЯ ПРЕСВЯТ. БОГОРОДИЦІ. Гл. 1. Ут. Єв. Лк. зач. 4 (1, 39-49, 56). Літ. Ап. Кор. зач. 131 (4, 9-16) і Флипп. зач. 240 (2, 5-11) Єв. Мф. зач. 72 (17, 14-23). Лк. зач. 54 (10, 38-42. 11, 27-28).	4.40	6.34
16 29	П	✠ <i>Перен. Нерук. Обр. Г-ня. Мч. Діоміда.</i>	4.42	6.32
17 30	В	Мч. Митрона. Юліанії, пр. Филиппа.	4.43	6.29
18 31	С	Мчч. Флора, Лавра, свщч. Ємиліяна.	4.45	6.27
19 1	Ч	Мч. Андрія Стратилата, Тимофія мц. Фекли.	4.47	6.25
20 2	П	Прр. Самуїла.	4.48	6.23
21 3	С	Ап. Фадея, мц. Васи.	4.51	6.20
22 4	Н	Неділя 11 по Зел. Святах. Мч. Агафоника, Северіяна, Гл. 2 Ут. Єв. Ін. зач. 67 (21, 15-25). Літ. Ап. I Кор. зач. 141 (9, 2-12). Єв. Мф. зач. 77 (18, 23-35).	4.52	6.17
23 5	П	Свщч. Іриней, свт. Каллиника. <i>Одб. Успіння.</i>	4.54	6.15
24 6	В	Свщчч. Євтихія, пр. Арсенія.	4.56	6.13
25 7	С	Апп. Варфоломея і Тита, свт. Євлогія.	4.57	6.10
26 8	Ч	Мч. Аріана і Наталії.	4.59	6.08
27 9	П	Пр. Пимена Вел., Савви.	5.00	6.05
28 10	С	<i>Прп. Іова, ігумена Почаївськ., пр. Монсея Мурина.</i>	5.01	6.02
29 11	Н	Неділя 12 по Зел. Святах. ⊕ Успінов. Голови Іоана Предтечи. Гл. 3 Ут. Єв. Мф. зач. 116 (28, 16-20). Літ. Ап. I кор. зач. 158 (15, 1-11) і Діян зач. 33 (13, 25-32). Єв. Мф. зач. 79 (19, 16-26). Мр. зач. 24 (6, 14-30). <i>День пісний.</i>	5.03	6.01
30 12	П	Свт. Іоанна і Павла, патр. Царгор ✠ Кн. Олександра Невського.	5.05	5.59
31 13	В	Свщчч. Кипріяна, свт. Геннадія.	5.06	5.57

Фази або чверті місяця.

П о в н я ☾ 3 о 7 год. 13 хв. веч.

Молодик ☀ 18 о 3 год. 54 хв. ночі.

Остання чверть ☾ 11 о 9 год. веч.

Перша чверть ☀ 25 о 2 год. 16 хв. дня.

Віщування погоди по народньому налендарю.

1—клониться до бурі і спеки; 6—слота; 10—змінна погода, 15 і 17— слота і грім; 20—хмарно, після приємна погода; 24—зимно; 29— вітер і слота.

(30 днів). ВЕРЕСЕНЬ (30 днів).

Ст.		Дні.	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
С.	Н.			Сх.	Зах.
1	14	С	Почашок індикта, себ-то нов. літа. Пр. Симеона Столпника.	5.08	5.55
2	15	Ч	Мч. Феодота, свт. Іоана, патр. Царгор.	5.10	5.53
3	16	П	Свщмч. Феодила, Домни діви.	5.11	5.10
4	17	С	Свт. Іоасафа Білгород, прр. Моїсея.	5.13	5.48
5	18	Н	Неділя 13 по Зел. Святах. Прр. Захарії і прав. Єлизавети, † Свщмч. Афанасія Берестського. Гл. 4 Ут. Єв. Мр. зач. 70 (16, 1-8). Літ. Ап. 1 кор. зач. 166 (16, 13-24). Єв. Мф. зач. 87 (21, 33-42).	5.15	5.45
6	19	П	Пр. Архипа, Давида. Чудо Арх. Михайла.	5.17	5.43
7	20	В	Свт. Іоана Новгород. Передпр. Різдва Пресв. Богородиці.	5.19	5.41
8	21	С	⊕ РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Празн. Холмської і Почаїв. Б. М. Ут. Єв. Лк. зач. 4 (1, 39-49. 56). Літ. Ап. Фил. зач. 240 (2, 5-11). Єв. Лк. зач. 54 (10, 38-42 11, 27-28).	5.20	5.39
9	22	Ч	Пр. Акіма и Анни, свт. Феодосія Черн.	5.22	5.36
10	23	П	Мчц. Мінодори, Мітрохори, Німфодори.	5.24	5.34
11	24	С	Пр. Феодори, мчч. Димитрія, Леонтія.	5.25	5.31
12	25	Н	Неділя 14 по Зел. Святах і перед Воздвиж. Мчч. Феодора, Юліана. Одд. Різдва Пресв. Богородиці. Гл. 5 Ут. Єв. Мр. зач. 71 (16, 9-20). Літ. Ап. Гал. зач. 215 (6, 11-18) і 2 Кор. зач. 170 (1, 21-2, 1-4). Єв. Ін. зач. 9 (3, 13-17). Мф. зач. 89 (221-14).	5.27	5.29
13	26	П	Свщмч. Корнилія, Ваверіяна. Передпр. Воздвиження	5.28	5.27
14	27	В	⊕ ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА. Ут. Єв. Ін. зач. 42 (12, 28-36). Літ. Ап. 1 Кор. зач. 125 (1, 18-24). Єв. Ін. зач. 60 (19, 6-11, 13-20. 25-28. 30-35). День пісний.	5.30	5.24
15	28	С	Вмчч. Никити, Максима.	5.32	5.21
16	29	Ч	Вмчл. Євфимій, мц. Людмила.	5.34	5.19
17	30	П	Мчц. Софії, Віри, Надії, Любови.	5.35	5.16
18	1	С	Свт. Євмена. Мч. Аріадни, Ірини.	5.36	5.15
19	2	Н	Неділя 15 і по Воздвиженню. Мчч. Трофима, Савватія, мч. Федіра. Гл. 6 Ут. Єв. Лк. зач. 112 (24, 1-12. Літ. Ап. Гал. зач. 203 (2, 16-20) і 2 кор. зач. 176 (4, 6-15). Єв. Мр. зач. 37 (8, 34-38, 9, 1) и Мф. зач. 92 (22, 35-46).	5.38	5.12
20	3	П	Вмчч. Євстафія, мч. Олега.	5.39	5.19
21	4	В	Свч. Димитрія Ростов. Одд. Воздвиження.	5.41	5.07
22	5	С	Прр. Іоанн пресв., мч. Фоки.	5.43	5.05
23	6	Ч	† Зачаття Іоанна Предтечі.	5.44	5.02
24	7	П	Прин. Феки, св. Владислава.	5.46	5.00
25	8	С	Пр. Євфросинії, пр. Сергія Радонежського.	5.48	4.58
26	9	Н	Неділя 16 по Зел. Святах. ⊕ Ап. і Євангел. Іоана Богослова. Гл. 7 Ут. Єв. Лк. зач. 113 (24, 12-35). Літ. Ап. 2 Кор. зач. 181 (6, 1-10) і 1 Ін. зач. 73 (4 12-19) єв. Мф. зач. 105 (25, 14-30) Ін. зач. 61 (19, 25-27, 21, 24-25).	5.49	4.56
27	10	П	Пр. Ігнатія, Савватія, мч. Калістрата.	5.51	4.54
28	11	В	Пр. Харитона, мч. Неона, Вячеслава.	5.53	4.52
29	12	С	Прп. Феофана Милост.	5.55	4.50
30	13	Ч	Свт. Михайла, митр. Київського.	5.56	4.48

Фази або чверті місяця.

Повня ☉ 1 о 5 год. 42 хв. рано. | Молодик ☾ 17 о 5 год. 48 хв. рано.
Остання чверть ☾ 10 о 9 год 20 хв. в. | Перша чверть ☾ 23 о 2 год. 12 хв. дня.

Віщування погоди по народньому календарю.

1—ночі ясні і зимні; 8 — вітер; 14 — неприємна погода, з нахилом до грому і блискавиці; 16-19—погода зимна; 24 і 25—дощ; 26—зимно; 29—вночі ясно і вірно.

(31 день). ЖОВТЕНЬ (31 день).

Ст.			Православні свята по старому стилю.	Совсе.	
С.	Н.	Дни.		Сх.	Зах.
1	14	П	⊕ ПОКРОВА ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Ап. Анавій, прп. Романа, Ут. Єв. Лк. зач. 4 (1, 39-49, 56). Літ. Ап. Євр. зач. 320 (9, 1-7). Єв. Лк. зач. 54 (10, 38-42, 11, 27-28).	5.58	4.46
2	15	С	Свщмч. Кипріяна, мц. Юстини, блаж. Андрія.	6.00	4.44
3	16	Н	Неділя 17 по Зел. Святах. Свщмч. Діонисія, св. Іоана. Гл. 8 Ут. Єв. Лк. зач. 114 (24, 36-53). Літ. Ап. 2 Кор. зач. 182 (6, 16-7, 1). Єв. Мф. зач. 62 (5, 21-28).	6.01	4.42
4	17	П	Свщмч. Єрофея, свт. Гурія і Варсонофія.	6.03	4.40
5	18	В	✠ Свт. Петра, Олексія, Іони і Филипа.	6.05	4.37
6	19	С	✠ Св. Ап. Фоми.	6.07	4.35
7	20	Ч	Мчч. Сергія, мц. Пелагії.	6.08	4.33
8	21	П	Пр. Пелагії і Таїсії.	6.10	4.31
9	22	С	✠ Ап. Якова, св. Афанасія.	6.12	4.28
10	23	Н	Неділя 18 по Зел. Святах. Пр. Феофила. Гл. 1 Ут. Єв. Ін. зач. 63 (20, 1-10). Літ. Ап. 2 Кор. зач. 188 (9, 6-11). Єв. Лк. зач. 17 (5, 1-11).	6.14	4.26
11	24	П	Свт. Феодана, мц. Зинаїди.	6.15	4.24
12	25	В	Мчч. Прова Андроника, свт. Косми.	6.17	4.22
13	26	С	Мчч. Веніамина, Карпа, пр. Никити.	6.19	4.20
14	27	Ч	Мч. Назарія, пр. Параскеви і Ніколи.	6.21	4.18
15	28	П	Пр. Євфимія Нового.	6.23	4.16
16	29	С	Мч. Лонгіна Сотника.	6.24	4.14
17	30	Н	Неділя 19 по Зел. Святах. Св. Отців 7-го Вселенськ. Собору. Прр. Осії, прмч. Андрія. Гл. 2 Ут. Єв. Ін. зач. 64 (20, 11-18). Літ. Ап. 2 Кор. зач. 194 (11, 31-12, 9) і Євр. зач. 334 (18, 7-16). Єв. Лк. зач. 26 (6, 31-36 і Ін. зач. 56 (17, 1-13).	6.26	4.13
18	31	П	✠ Ап. і Єв. Луки, пр. Юліана.	6.28	4.11
19	1	В	Прр. Іоїла, пр. Іоана.	6.30	4.09
20	2	С	Влмч. Артемія.	6.32	4.07
21	3	Ч	Пр. Іларіона Великого.	6.34	4.05
22	4	П	Св. Гликерії. ✠ Казанськ. Обр. Б. М.	6.35	4.03
23	5	С	Ап. Якова, брата Г-ня. Дмитр. помин. субота.	6.37	4.01
24	6	Н	Неділя 20 по Зел. Святах. Свт. Афанасія. ✠ Образа Б. М. Всіх Скорблячих Радости. Гл. 3 Ут. Єв. Ін. зач. 65 (20, 19-31) Літ. Ап. Гал. зач. 200 (1, 11-19). Єв. Лк. зач. 80 (7, 11-16).	6.39	4.00
25	7	П	Мчч. Анастасія, Мартирія.	6.41	3.58
26	8	В	✠ Влмч. Дмитрія Солунського.	6.43	3.56
27	9	С	Мч. Нестора, пр. Нестора Літоп.	6.45	3.55
28	10	Ч	Мч. Терентія, Неонилі. ✠ Пр. Іова Почаївського.	6.47	3.53
29	11	П	Прмч. Анастасії Римлян, мч. Клавдія.	6.49	3.51
30	12	С	Свщмч. Зиновія і Зиновії.	6.51	3.50
31	13	Н	Неділя 21 по Зел. Святах. Пр. Спиридона, пр. Маври. Гл. 4, Ут. Єв. Ін. зач. 66 (21, 1-14). Літ. Ап. Гал. зач. 203 (2, 16-20). Єв. Лк. зач. 95 (8, 5-15).	6.52	3.48

Фази або чверті місяця.

П о в н я ☾ 1 о 4 год. 20 хв. дня.

Молодик ☀ 16 о 8 год. 16 хв. рано.

Остання чверть ☾ 9 о 9 год. 84 хв. в

Перша чверть ☀ 23 о 1 год. 36 хв. дня.

П о в н я ☾ 31 о 3 год. 12 хв. дня.

Віщування погоди по народньому налендарю.

1—дощ; 5—дощ; 8—тепло; 12-15—хмарно; 17 і 19—сміта; 20—вітер, очікувати снігу; 26—хмарно; при кінці змінна погода.

(30 днів). Листопад (30 днів).

Ст.	С. Н.	Дні.	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
				Сх.	Заж.
1 14	П		Безср. и чудотв. Косми і Даміана.	6 54	3 46
2 15	В		Мч. Маркіана і Анемподиста.	6 56	3 45
3 16	С		Мч. Йосифа, Агапія.	6 58	3 43
4 17	Ч		Пр. Іоанікія Вел., мч. Никандра.	6 59	3 43
5 18	П		Мчч. Галактіона і Єпистими.	7 00	3 41
6 19	С		Свт. Павла, мч. Євфросинії.	7 02	3 40
7 20	Н		Неділя 22 по Зел. Святах. Пр. Лавара. Гл. 5 Ут. Єв. Ін. зач. 67 (21, 15-25). Літ. Ап. Гал. зач. 215 (6, 11-18), Єв. Лк. зач. 83, (16, 19-31).	7 04	3 39
8 21	П		✙ Собор Архистр. Михаїла. Ут. Єв. Мтв. зач. 52 (13, 24 30, 36-43). Літ. Ап. Євр. зач. 805 (2, 2-10). Єв. Лк. зач. 51 (10, 16 21).	7 05	3 38
9 22	В		Мч. Порфирія, пр. Матрони.	7 07	3 37
10 23	С		Ап. Єраста, Родіона.	7 09	3 36
11 24	Ч		Мчч. Віктора, бл. Максима.	7 10	3 35
12 25	П		Свт. Іоана Милостивого.	7 12	3 34
13 26	С		✙ Св. Іоана Золотоустого.	7 14	3 33
14 27	Н		Неділя 23 по Зел. Святах. ✙ Ап. Филипа. Гл. 6 Ут. Єв. Мтв. зач. 116. (28, 16-20). Літ. Ап. Єф. зач. 220 (2, 4-10). Єв. Лк. зач. 38 (8, 26-39). Загов. на Різдв. піст.	7 15	3 32
15 28	П		Мчч. Гурія, Самона и Авива. Початок Різдвяного посту.	7 17	3 31
16 29	В		✙ Ап. и Єв. Матвія.	7 18	3 30
17 30	С		Свт. Григорія, пр. Никона.	7 20	3 29
18 1	Ч		Мчч. Платона, Романа.	7 21	3 28
19 2	П		Мч. Людора, пр. Іларіона.	7 22	3 27
20 3	С		Пр. Григорія. Передпр. Введення.	7 23	3 26
21 4	Н		Неділя 24 по Зел. Святах. ✙ ВВЕДЕННЯ У ХРАМ ПРЕСВ. БО-ГОРОДИЦІ. Гл. 7. Ут. Єв. Лк. зач. 4 (1, 39-49, 56). Літ. Ап. Єфес. зач. 221 (2, 14-22). Євр. зач. 320 (9, 1-7). Єв. Лк. зач. 39 (8, 41-56) і зач. 54 (10, 38-42, 11, 27-28).	7 25	3 26
22 5	П		Ап. Філімона, Архипа.	7 27	3 26
23 6	В		Св. Григорія, св. блг. кн. Олександра Невського.	7 28	3 25
24 7	С		Вмч. Катерини.	7 29	3 25
25 8	Ч		Свщч. Климента. Оддан. Введення.	7 30	3 24
26 9	П		Свт. Інокентія, влмч. Георгія.	7 31	3 24
27 10	С		Свт. Якова Персянина.	7 32	3 24
28 11	Н		Неділя 25 по Зел. Святах. Прп. Стефана, мч. Василя. Гл. 8. Ут. Єв. Мр. зач. 71 (16, 9-20). Літ. Ап. Єфес. зач. 224 (4, 1-16). Єв. Лк. зач. 53 (10, 25-37).	7 34	3 24
29 12	П		Мч. Парамона, пр. Нектарія.	7 35	3 24
30 13	В		✙ Ап. Андрія Первозваного.	7 35	3 24

Фази або чверті місяця.

Остання чверть ☾ 8 в 11 г. 21 хв. н. Перша чверть ☽ 21 в 12 т. 8 хв. р.
Молодик ☾ 15 в 8 г. 24 хв. р. Повня ☽ 30 в 2 г. 59 хв. д.

Віщування погоди по народньому календарю.

1—сніжно і хмарно; 3—вітрено і зимно, кілька ясних днів; 10—зимно і морози; 17—відлига; 24—тихо, потім морози до кінця.

(31 день). ГРУДЕНЬ (31 день).

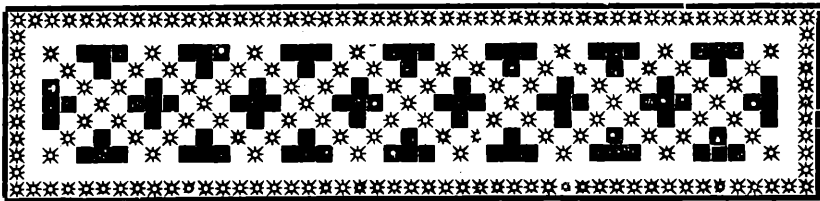
Ст.	С. Н.	Дні.	Православні свята по старому стилю.	Сонце.	
				Сх.	Зах.
1	14	С	Прр. Наума, прав. Филарета.	7.36	3.24
2	15	Ч	Прр. Авакума, пр. Іоана.	7.37	3.24
3	16	П	Прр. Софонії, пр. Сави.	7.38	3.24
4	17	С	Вмц. Варвари.	7.39	3.24
5	18	Н	Неділя 26 по Зел. Святах. ☩ Прр. Сави Освященого. Гл. 1. Ут. Єв. Лк. зач. 112 (24, 1-12). Літ. Ап. Єфес. зач. 229 (5, 9-19). Єв. Лк. зач. 66 (12, 16-21).	7.39	3.24
6	19	П	✠ Св. Минолая Чудотворця. Ут. Єв. Ін. зач. 96 (10, 9-16). Літ. Ап. Євр. зач. 335 (13, 17-21). Єв. Лк. зач. 24 (6, 17-23).	7.40	3.24
7	20	В	Свт. Амвросія, єп. Медіол.	7.41	3.25
8	21	С	Пр. Потапія, мц. Аніфиса.	7.41	3.25
9	22	Ч	✠ Зачаття св. Анною Прес. Богородиці.	7.41	3.26
10	23	П	Мч. Гермогена, Мини.	7.42	3.27
11	24	С	Прп. Давіла Столині, Никона Печерського.	7.42	3.27
12	25	Н	Неділя 27 св. Праотець. Прп. Спиридона. Гл. 2. Ут. Єв. Лк. зач. 113 (24, 12-35). Літ. Ап. Кол. зач. 257 (3, 4-11). Єв. Лк. зач. 76 (14, 16-24).	7.42	3.28
13	26	П	Мчч. Євгенія, Ореста, мц. Лукії.	7.43	2.29
14	27	В	Мч. Філімона, Аполонія.	7.44	3.30
15	28	С	Свщмч. Єлевферія, св. Стефана.	7.44	3.31
16	29	Ч	Прр. Агея, блж. Феоданія.	7.44	3.32
17	30	П	Прр. Давіла, Аванія, Азарія і Місайла.	7.44	3.33
18	31	С	Мч. Севастіяна, св. Модеста.	7.44	3.34
19	1	Н	Неділя 28 перед Різд. Христов. Св. Отець. Мч. Бонифатія. Гл. 3. Ут. Єв. Лк. зач. 114 (24, 36-53). Літ. Ап. Євр. зач. 328 (11, 9-10; 17-23; 32-40). Єв. Мтв. зач. 1 (1, 1-25).	7.45	3.34
20	2	П	Свщмч. Ігнатія Богоя. Передпр. Різд. Христ.	7.45	3.36
21	3	В	✠ Свт. Петра, митр. Київськ., мц. Іуліанії.	7.45	2.36
22	4	С	Вмц. Анастасії Узорішат.	7.45	3.38
23	5	Ч	Прп. Павла, свт. Нифонта, 10 мчч. Крит.	7.45	3.39
24	6	П	Навеч. Різд. Христ. Прмц. Євгенія, Клавдії, прп. Миколая. Кінець посту.	7.44	3.40
25	7	С	☩ РІЗДВО ХРИСТОВЕ. Ут. Єв. Мтв. зач. 2 (1, 18-25). Літ. Ап. Гал. зач. 209 (4, 4-7) Єв. Мтв. зач. 3 (2, 1-12).	7.44	3.41
26	8	Н	Неділя 29 по Різдві Христ. ☩ Собор Пресв. Богородиці. Гл. 4. Ут. Єв. Ін. зач. 63 (20, 1-10). Літ. Ап. Гал. зач. 206 (1, 11-19). Єв. Мтв. зач. 4 (2, 13-23). Свт. Євфимія.	7.44	3.43
27	9	П	Ап. пермч. і архид. Стефана. Пам. Прав. Йосифа Обручника.	7.43	3.44
28	10	В	Мч. Теофіла. Мцц. Домни, Агафії і Феодії.	7.43	3.46
29	11	С	Прп. Маркела, Федея Слов.	7.42	3.47
30	12	Ч	Мц. Анісії, пр. Зотика.	7.41	3.48
31	13	П	Прп. Меланія Римя. Одд. Різдва Христ.	7.40	3.50

Фази або чверті місяця.

Остання чверть ☾ 7 в 11 г. 49 хв. н. | Перша чверть ☾ 21 в 1 г. 03 хв. д.
 Молодик ☾ 14 в 8 г. 42 хв. р. | Повня ☽ 28 в 2 г. 41 хв. д.

Віщування погоди по народньому налендарю.

1—невеликі морози; 8—мороз невеликий і хмарно; 14—змінна погода;
 15—тиха погода; 21—тихо, ясно, потім морози.

ОСОБЛИВОСТІ ЦЕРКОВНОГО БОГОСЛУЖЕННЯ.

С І Ч Е Н Ї.

1 (14). Літургія св. Василя Вел., поворічний молебень. 5 (18). Царські часи. Навеч. Богооявл., потім окремо—вечірня з Літ. Василя Вел.; після заамвонної молитви велике водоосвячення в церкві. По отпусті Літ. посередині церкви ставиться підсвічник з запаленою свічкою і співається тропарі і кондаки празника. 6 (19). Всенощна починається великим повечір'ям. Літургія св. Іоана Золотоустого з хресним ходом на річку, озеро чи криницю для великого освячення води. На літургії замість „Трисвятоє“ співається „Єди́ца во Христа“.

Л Ю Т И Й.

8 (21). Неділя Митаря і Фарисея. Початок Пісної Тріоди. У цю неділю, в неділю Мясопусну і всі наступні дні неділей закінчуючи 6-ю неділею Великого посту, на утрні, після Євангелія і 50-го псалма співаються тропарі покаянні: „Покая́нія отверзі́ ми́ двері́“. 15 (28). Неділя Блудного Сина. У цю неділю, а також і в неділі Мясопусну і Сиропусну на утрні, після „Хвалі́те і́мя Господне“ співається 136 псал. „На́ рі́ках Вави́лонських“. 21 (6). Батьківська суббота, служба заупокойна. 25 (9) і 27 (11) — середа і п'ятниця сиропусту. Літургії не буває, відбуваються часи, іобразітельні і вечірня з поклонами і молитвою Єфрема Сирина. 29 (13). Прощенна неділя. Вечірня зі входом і великим прокимном: „Не отврати́ лица́ Твоего́“; після вечірні православні христіане просять один у одного пробачення гріхів з земним поклоном.

Б Е Р Е З Е Н Ї.

1 (14). Початок Великого Посту. У понеділок, вівторок і четвер на протязі всього Великого Посту (крім празників) літургії не буває, а відбуваються часи з вечірнею. У середу і п'ятницю, а також і в четвер 5-ої седмиці — Літургія Раніш'освячених Дарів; в усі суботи Літургія Св. Іоана Золотоустого, а у неділі (крім неділі Ваїї) — Літургія Св. Василя Вел. і вечірня зі входом і великим прокимном. У понеділок, вівторок, середу і четвер 1-ої неділі на великому повечер'ї читається Покая́нний канон Св. Андрея Критського. 5 (18). У кінці літургії молебне пеніє Св. Феодору Тирону і благословлення „коли́ва“ (куті). 7 (20). Споминання вьявлення образопочитання (842). У кафедральних соборах в цю неділю проголошується „анафема“ ворогам Православ'я, усім еретикам, вічна́ пам'ять і многоліття його захістникам. 13 (26), 20 (2) і 27 (9) — суботи поминання вмерлих. 14 (27). Пам'ять Св. Григорія Палами, вчашного, згідно з Православною вірою, що за піст і молитви Господь осіяє віруючих Своім благодатним Світом. 21 (3). На утрні після Великого славослов'я виноситься Св Хрест для поклонення йому. На Літургії замість Трисвятого співається „Хресту́ Твоєму́ покланя́ємся Влади́ко“. 26 (8). Після отпусту часів буває поклонення Хресту і Хрест відноситься у вітар. 25 (7). Всенощна починається великим повечір'ям і „З нами Бог“ зі співом на 8-й гл. На утрні прокимен і Євангеліє празника. Чесні́шю не співаємо. Велике Славословіє читається, утрня закінчується молитвою Св. Єфрема Сирина з трьома поклонами без отпусту на утрні. На 1-му часі

3 поклони; на 6-му і 9-му без поклонів; читаються ізобразительні; закінчується поклонами. Літургія Іоана Золотоустого починається вечірнею. 28 (10). У цю неділю святкується пам'ять Св. Іоана Листівичника.

К В І Т Е Н Ь.

1 (14). На утрени читається увесь канон Св. Андрея Критського. Літургія Раніш'освячен. Дарів. 3 (6). На утрени читання по частих акафиста Пресвятій Богородиці. 4 (17). У цей тиждень нагадується пам'ять прп. Марії Єгип. для доказу каючимся християнам, що ніколи не слід тратити надії в милосердя Боже. 10 (23). Лазарева субота. 11 (24). Неділя Вайї. На утрени після прочитання Євангелії освячення і роздача верби. Літургія Св. Іоанна Золотоуст. 12 (25). Початок страстної седмиці. У понеділок, вівторок і середу на часах читання Св. Євангелії до 31 ст. 13 гл. Св. Іоанна. У понеділок, вівторок і середу Літургія Раніш'освяч. Дарів. У середу 14 (27) на часах, замість отпуста, священник читає молитву: „Владико Многомилостиве“, причому нарід преклопляється до землі; на Літургії після „Вуди імя Господне“ читається молитва Св. Єфрема Сирина з поклонами. 15 (28). Вел. Четвер. Літургія Св. Василя Велик. з вечернею. Замість Херувимськ. піснь, причастного і піснь „Да ісполнятся уста наша“ співається пісня „Вечері Твоєї таїння“. Після Літургії в кафедральних соборах буває „Чин омовення ніг“. 16 (29). На утрени читається 12 Страстних Євангелій. Літургії не буває, а служаться Царські Часи. На вечірні внос Плащаниці на серед. храма. 17 (30). Велика субота. Наприкінці утрени обнесения Плащаниці довкола храма. Літургія Св. Василя Вел. починається вечернею (читання 15 парамій) Зміна чорних риз на світлі. Замість „Трисвятого“ співається „Єлиці во Христа“, а замість „Херувимської“ — „Да мовчить всяка плоть чоловіча“. Після заамвонної молитви—благословення хліба і вина. 18 (1). Пасха. За полунощицею Плащаниця переноситься у вівтар, де лишається до оддання Пасхи. О 12 год. вночі утрени з хресним ходом довкола церкви. Літургія Св. Іоана Золотоустого; Євангелія читається на різних мовах. Цілоденний звін і відчинені Царські врата весь тиждень. Після заамвонної молитви освячення Артоса. На вечірні Євангелія читається священником, зверненням лицем до народу. Поклони не положені. 25 (8). Після Літургії роздроблення і роздача Артоса. 26 (9). Поминання усопших з хресним ходом на цвинтар. (Радониця).

Т Р А В Е Н Ь.

12 (25). Преполовіння (половина) Пятидесятниці. Після Літургії хресний хід на воду і мале водосвяття. 26 (8). Оддання Пасхи Вечірна, утрени і Літургія починаються по пасхальному. Прокімен дня. На стиховні стихира недільна і стихира Пасхи з припівами. „Нині отпущаєш“, тропарь неділі. гл. 5, ектенія „Помилуй нас Боже“ і обичний отпуст без хреста. На утрени „Слава Святій“ с кадилом и со стихами. Після кафізми „Воскресення Христове“. Канон Пасхи; Честнійшюю не співаємо. Світлія Пасхи „Плотію уснув“. На Хвалитех стихирі Сніпого і Пасхи. Слава і нині „Воскресіння день“. Славословіє велике і отпуст без хреста. Літургія закінчується Пасхальним чином.

Ч Е Р В Е Н Ь.

4 (17). Оддання Вознесения. 5 (18). Заупок служба. Батьк. субота (Трійця). 6 (19). День Св. Трійці і Сшествія Св. Духа на апостолів. Після Літургії вечірна, на котрій читаються три молитви з колінопрыклон. В 1-й Церква молисть Бога Отця про вибачення гріхів наших, в 2-й — Бога Сина про дарування нам Духа Премудрости в просящих щедротах од Бога, в 3-й — Бога Сина про дарування благодаті живущим і про упокоєння отців і братів по вірі. Храми і дома прикрашаються зеленню і квітами в знак духовного оновління людей силою спешного Св. Духа. 7 (20). День Св. Духа. Окремий празник в честь Св. Духа. Напередодні свята всеночної не положено. Утрени без покаянств, но з Великим Славословієм. Седмиця ця присвячена у честь Святого

Духа, як паскальна — у честь Сина Божого і розрішенням посту на протязі. Церква визнає, що Дух Святий єдиностен Отцю і Сину. Сплошна седмиця. 12 (52). Оддання Пятидесятниці. 13 (26). Заговіння на Петрів піст. 14 (27). Початок Петрівки. 29 (12). День Святих Апостолів Петра і Павла. Служба празника.

Л И П Е Н Ь.

31 (13). Заговіння на Успенський піст.

С Е Р П Е Н Ь.

1 (14). На утрєні, після Великого Славословія, виноситья Хрест на середину храму для поклонення Йому. Після Літургії мале водосвячення на криницях. Початок Успенського посту. 2 (15). Після отпуста вечірні виноситья священником Святий Хрест у вівтар і кладеться на престолі. 5 (18). Передпрази. Преображення. 6 (19). Після Літургії освячення плодів. Розрішення на рибу. 13 (26). Оддання Преображення. 14 (27). Кінець Успенського посту. 15 (28). Служба недільна попереджена службою празника. На утрєні на „Бог Господь“ тропар воскресєн 2 рази. Слава і нині празника. Поліелей і тропарі: „Ангельський собор“. Прокимєн, Євангелія празника. „Воскрєсіння Христове“ і цілування Євангелії. На 9 й пісні припівів не співаємо, но „Чеснійшу“. На Літургії прокимєн, Апостол і Євангелія дня і празника. 29 (11 вер.). У цей день поминануться православні воїни на брані убиті. Після Літургії служиться панихида. Піст.

В Е Р Е С Е Н Ь.

14 (27). На утрєні після Велик. Славословія виноситья з вівтара на середину церкви Св. Хрест для поклонення Йому. 21 (4). Оддання Воздвиження. Після Літургії Св. Хрест відноситья у вівтар.

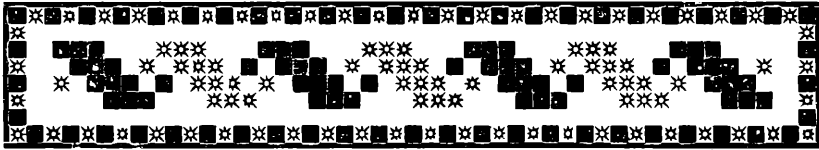
Л И С Т О П А Д.

21 (4). Служба недільна попереджує службу празника. На утрєні на „Бог Господь“ тропарь неділі 2 рази. Слава і нині празника. Поліелей і тропарі: „Ангельський собор“. Прокимєн і Євангелія празника. „Воскрєсіння Христове“ і цілування Євангелії. На 9-й пісні припівів не співаємо, але „Чеснійшу“. На Літургії прокимєн, Апостол і Євангелія дня і празника. Від цього числа до 31 грудня у празники на утрєні співається катавасія: „Христос рождається“. 25 (8). Оддання Введення у храм Пресв. Богородиці. З 15 (28) до 24 (6) Пилипівка.

Г Р У Д Е Н Ь.

24 (6). Рано (о 8-ій год.) Царські часи Навечірря Різдва Христового з читанням Євангелії посередині церкви. Літургія Св. Василя Вел. у цей день відправляється після полудня у 1 (7) год. разом з вечірнею. Ап. Євр зач. 303 і Єв. Лк. зач. 5. Замість „Достойно“ співаємо „О Тебе радується“. Після отпуста Літургії посередині церкви ставиться підсвічник з запаленою свічкою і співається тропарь і кодак Різдва Христового. 25 (7). Всеноуна починається Вел. Повечерієм. Літургія Св. Іоанна Золотоустого. Замість „Трисвятого“ співається „Єлиці во Христа хреститесь“.

ІМЕНА СВЯТИХ, які найчастіше вживаються православними українцями.

Увага 1. За браком місця назви місяців подаємо у скороченню: С означає—січень, Л—лютий, Бр—березень, Кв—квітень, Тр—травень, Ч—червень, Лп—липень, Ср—серпень, Вр—вересень, Ж—жовтень, Лст—листопад, Гр—грудень.

Увага 2. Числа при скороченнях означають дні, в які святкується пам'ять святого, напри.: Авакум—липень 6, грудня 2.

ІМЕНА ЧОЛОВІЧІ:

Авакум. Лп. 6. Гр. 2 і в нед. праотців.
Аверкій. Бр. 26. Ж. 22.
Авксентій. С. 25. Л. 14. Кв. 18. Ч. 12. Гр. 13.
Агапіт. Л. 3, 18. Кв. 17. Тр. 21. Ч. 1.
Ср. 10.
Агафон. Л. 20. Бр. 2.
Адам. С. 14. В нед. св. отців і праотц.
Александр. С. 25. Л. 23. Вр. 9, 13, 15,
16. Кв. 10, 20. Тр. 13, 20, 26, 29.
Ч. 2, 9, 10. Лп. 3, 9, 10. Ср. 1, 11,
12, 30. Вр. 28. Ж. 22. Лст. 9, 23.
Гр. 12.
Алексій. Л. 12. Бр. 17. Тр. 20. Ср. 9.
Вр. 2, 28. Ж. 5. Лст. 23.
Амвросій. Гр. 7.
Амосъ. Ч. 15.
Анастасій. С. 8, 21, 22, 24. Кв. 20. Ср. 2,
9. Ж. 25.
Анатолій. Кв. 23. Лп. 2. Ж. 30. Лст. 20.
Авдрій. Бр. 18, 29. Ч. 12, 29, 30. Лп. 7.
Ср. 19. Вр. 21, 23. Ж. 2, 10, 17, 24,
Лст. 30. Гр. 2.
Антипа, Кв. 11.
Антоній. С. 8, 17, 19. Л. 5, 10, 12.
Бр. 1. Кв. 14, 18. Тр. 4, 7. Ч. 23,
Лп. 6, 10. Ср. 3, 9, 10. Ж. 10, 17.
Лст. 9. Гр. 7.
Аполінарій. Лп. 23.
Аркадій. С. 26. Бр. 6. Чр. 21. Вр. 18.
Гр. 13.
Арсеній. С. 19. Бр. 2. Тр. 8. Ч. 12.
Лп. 12. Ср. 24. Ж. 28. Гр. 13.
Артемій. С. 4. Бр. 24. Кв. 29. Ч. 23.
Ж. 20, 30.
Архип. С. 4. К. 19. Бр. 6. Лст. 22.
Афанасій. С. 4, 18. Л. 22. Бр. 8, 9.
Тр. 2, 4. Ч. 20. Лп. 5, 8, 12. Ж. 2.
24. Лст. 7. Гр. 2.
Борис. Тр. 2. Лп. 24.
Вавила. С. 24. Л. 22. Вр. 4.
Валентин. Кв. 24. Лп. 6, 30.

Валеріян. С. 21. Бр. 4. Ч. 1. Вр. 13.
Лст. 22.
Вареономей. Ч. 11, 30. Ср. 25.
Василій. С. 1, 30. Л. 4, 10, 23. Бр. 4,
7, 22, 26. Кв. 12, 36, 29, 30. Ч. 17.
Лп. 3, 6, 10, 15. Ср. 2, 11. Лст. 28.
Василько. Бр. 4.
Венедикт. Бр. 14.
Викентій. Лст. 11.
Віктор. С. 31. Бр. 10. Гр. 18.
Виталій. В сьоботу сирну.
Власій. Л. 3, 11.
Володимир. Бр. 22. Лп. 1, 15. Ж. 4.
Всеволод. Л. 11. Кв. 22. Лст. 27.
Вячеслав. Бр. 4. Вр. 27.
Гавриіл. С. 15, 22. Л. 2, 10, 11. Бр. 22.
Кв. 2, 22. Тр. 7. Лп. 12, 13. Лст. 27. Гр. 13.
Гедеон. В нед. праотців.
Геннадій. С. 23. Ср. 31. Гр. 4.
Георгій (Юрій). С. 8, 22. Л. 4, 11, 14,
21. Бр. 11. Кв. 4, 7, 19, 23. Тр. 13,
16, 26. Ч. 5, 14, 27. Ср. 18, 24. Ж. 2.
Лст. 2, 10, 26. Гр. 29.
Герасим. С. 29. Бр. 4. Тр. 1. Ж. 22.
Гліб. Тр. 2. Ч. 20. Лп. 24. Вр. 5.
Григорій. С. 5, 8, 10, 15, 30. Л. 19, 26.
Бр. 4, 12. Кв. 5, 6, 11, 20. Ч. 15.
Ср. 8. Вр. 30. Ж. 1, 5. Лст. 5, 14,
17, 20, 23. 28. Гр. 7, 19.
Давид. С. 26. Бр. 2. Кв. 12. Тр. 2, 7,
8, 18. Ч. 25, 26. Лп. 24. Вр. 5, 6, 19,
24. Ж. 2, 18. Гр. 23, 31.
Даниїл. Л. 16. Бр. 4. Кв. 7. Ч. 7. Лп. 10.
Ср. 28, 30. Вр. 21. Гр. 11, 17, 20.
Димитрій. С. 27, 28. Л. 11. Бр. 19.
Кв. 13. Тр. 15, 28. Ч. 23. Ср. 9.
Вр. 12, 21. Ж. 26, 28. Лст. 15.
Діомид. Лп. 3. Ср. 16. Вр. 11.
Діонисій. Бр. 10, 15. Кв. 21. Тр. 6, 12,
18. Ч. 1, 3, 26. Ср. 4, 18. Ж. 3, 5.
22. Гр. 17.
Дометій. Бр. 8. Ср. 7.

Євгеній. С. 21. Л. 12, 19. Бр. 7. Лст. 7.
Гр. 13.
Євдоким. Лп. 31. Ж. 4.
Євменій. Ср. 5. Бр. 18.
Євсєвій. С. 14, 20. Л. 15. Ав. 24, 28.
Ч. 22. Бр. 21. Ж. 4.
Євстафій. С. 4. Л. 21. Бр. 29. Кв. 14.
Тр. 31. Ср. 28, 29. Бр. 10, 23. Лст. 20.
Гр. 13.
Євтихий. С. 20. Бр. 9. Кв. 6, 21. Тр. 28.
Ср. 23, 24. Лст. 7.
Євфимій. С. 20. Бр. 11. Кв. 1. Тр. 13.
Ч. 4. Бр. 3. Ж. 10, 15. Лст. 9. Гр. 26,
28.
Єлисей. Ч. 14.
Ємилиан. С. 8. Бр. 7. Лп. 18. Ср. 8, 19.
Єпифаній. Тр. 12. Ср. 25. Лст. 7.
Єраст. С. 4. Лст. 10.
Єрмій (Єремій). С. 4. Кв. 8. Тр. 31.
Лп. 6. Лст. 4.
Єрмолай. Лп. 26.
Єфрем. С. 28. Бр. 7. Тр. 16. Ч. 8, 11.
Єремія. С. 14. Л. 16. Кв. 6. Тр. 1.
Ж. 5 і в суб. сирну.
Закхей. Лст. 18.
Захарія. Л. 8. Бр. 24. Тр. 2, 28. Бр. 5.
Гр. 5.
Зиновій. Ж. 30.
Зинон. С. 30. Л. 10. Бр. 3. Кв. 10, 12,
18, 28. Тр. 7. Ч. 19, 22. Бр. 3, 6, 17.
Гр. 28 і в суб. сирну.
Ігнатій. С. 29. Тр. 1, 10, 28. Ч. 26.
Бр. 27. Ж. 8, 23. Гр. 20, 28.
Ігор. Тр. 25. Ч. 5.
Іларіон. Бр. 28. Ч. 6. Ср. 18. Бр. 20.
Ж. 10, 21. Лст. 7, 19.
Ілія. С. 8, 14. Л. 16. Бр. 9. Лп. 20.
В. 13, 17. Гр. 19.
Інокентій. Бр. 19. Лп. 6. Лст. 26.
Іполит. С. 30. Ср. 13.
Іродіон. С. 4. Кв. 8. Бр. 29. Лст. 10.
Ісидор. Л. 4. Тр. 7, 14. Лп. 6. Ср. 28.
Іоан (Іван). С. 4, 7, 15, 22, 24, 26, 27,
30, 31. Л. 4, 23, 24, 26, 29. Бр. 5, 9,
20, 27, 29, 30. Ср. 8, 11, 12, 14, 18,
19, 27. Тр. 7, 8, 12, 13, 19, 22, 24,
25, 26, 29. Ч. 2, 4, 10, 12, 13, 19, 24,
26, 28, 30. Лп. 3, 12, 18, 21, 30. Ср.
3, 4, 9, 18, 25, 29, 30, 31. Бр. 2, 3,
7, 14, 15, 20, 23, 26. Ж. 1, 3, 12, 15,
19, 22, 28. Лст. 1, 9, 12, 13, 20, 28.
Гр. 2, 3, 4, 7, 10, 20, 29.
Іаків (Яків). С. 4, 13, 29. Бр. 4, 21, 24,
Кв. 10, 11, 22, 30. Ч. 24, 30. Ср. 9,
30. Ж. 9, 10, 21, 24. Лст. 1, 26, 27
і в нед. праотц.
Йоаким. Л. 10. Ср. 16. Бр. 9.
Йосиф. С. 4, 14, 26. Л. 4. Бр. 20, 31.
Кв. 4. Тр. 7, 20. Ч. 17, 28. Бр. 9,

15, 16, 21. Лст. 3, 20. В нед. праотц.
і в понед. стр. седм., в нед. Мирон.
і в суб. сирну.
Наливик. Тр. 24. Лп. 29. Ср. 23. Лст. 7.
Гр. 14.
Каліотрат. Бр. 27.
Карп. С. 4. Тр. 26. Ж. 13.
Касіян. Л. 29. Тр. 21. Ч. 15. Ср. 28.
Ж. 2.
Кипріян. Бр. 10. Тр. 10, 27. Лп. 5. Ср.
17, 31. Бр. 16. Ж. 2, 10.
Кирик. С. 18. Л. 4, 14. Бр. 9, 18, 21,
29. Кв. 28. Тр. 4, 11. Ч. 9, 17. Лп. 5,
6, 7. Ж. 10, 29. Лст. 7. Гр. 2, 8.
Климент. С. 4, 23. Кв. 22. Тр. 4. Ч. 17.
Лп. 27. Бр. 10. Лст. 22, 25.
Кодрат. С. 4. Бр. 10. Кв. 21. Бр. 21.
Костянтин. Бр. 5, 6. Тр. 11, 21. 30.
Ч. 5. Лп. 3, 29. Ср. 4. Бр. 19. Ж. 2,
22. Лст. 10, 13. Гр. 26.
Корнілій. Л. 20. Тр. 19. Ч. 22. Ср. 21.
Бр. 13.
Косма. Л. 18. Кв. 18. Лп. 1, 29. Ср. 3,
4. Ж. 10, 12, 14, 17. Лст. 1.
Ксенофонт. С. 26. Ч. 28.
Лаврентій. С. 29. Ср. 10 і в суб. сирну.
Лазар. Бр. 8, 17, 18. Кв. 23. Ч. 15.
Лп. 17. Ж. 17. Лст. 7, 17.
Левкій. Кв. 7. Ч. 20. Ср. 17. Гр. 14.
Лев. Л. 18, 20. Лп. 1.
Леонтій. С. 29. Л. 4. Бр. 9. Кв. 24. Тр.
4, 23. Ч. 8. Лп. 10, 17. Ср. 1, 9. Бр.
11, 13. Ж. 17. Гр. 11 і в суб. сирну.
Лонгин. Л. 10. Кв. 24. Лп. 3. Ж. 19.
Лст. 7 і в суб. сирну.
Лука. С. 4, 29. Л. 7, 10. Бр. 23. Кв. 22,
24. Лп. 30. Бр. 17. Ж. 18. Лст. 6, 24.
Гр. 11.
Лукіян. Ч. 3. Лп. 6, 7. Ср. 48. Бр. 8,
13. Ж. 15.
Макарій. С. 14, 19, 22. Л. 5, 19. Бр. 17.
Кв. 1. Тр. 1, 13, 25, 26. Лп. 15. Ср.
9, 14, 18, 30. Бр. 6, 7, 14. Ж. 6, 12.
Лст. 23.
Максимилян. Ср. 4. Ж. 22.
Максим. С. 16, 21. Л. 6, 19. Кв. 10, 28,
30. Тр. 14. Лп. 30. Ср. 11, 13. Ж. 28.
Лст. 11, 22. Гр. 6.
Маркел. Л. 9. Бр. 1. Ч. 7. Ср. 1, 14.
Лст. 15. Гр. 6.
Марк. С. 4, 14. Бр. 5, 29. Кв. 5, 25.
Тр. 14. Лп. 3. Бр. 27, 28. Ж. 7, 27,
30. Гр. 18, 29.
Мартян. Кв. 14. Ч. 27. Ж. 12.
Матфей. Л. 4. Л. 30. Ж. 5. Лст. 16.
Мелетій. Л. 2. Тр. 24. Бр. 21.
Мефодій. Кв. 6. Тр. 11. Ч. 4, 14, 20.
Мирон. Ч. 8. Ср. 3, 17.
Митрофан. Ч. 4. Ср. 6. Лст. 23

Михайл. С. 11. Л. 14. Тр. 7, 21, 23. Лп. 12, 29. Вр. 6, 20, 30. Ж. 1. Лст. 8, 22. Гр. 18.

Модест. Тр. 16. ч. 15. Гр. 18.
Мстислав. Кв. 15. ч. 14.

Назарій. Ч. 4. Ж. 14.
Нестор. Л. 28. Бр. 1. Ж. 27, 28.
Никита. С. 31. Бр. 20. Кв. 3, 4, 30. Тр. 4, 14, 20, 21, 28. ч. 17, 24. Вр. 9, 15. Ж. 13.

Никифор. С. 31. Л. 9. Бр. 10, 13. Кв. 9. Тр. 4. ч. 2, 17. Лст. 13.
Николай (Микола), Л. 4, 28. Бр. 9. Кв. 24. Тр. 9. Лп. 27. Ж. 14. Гр. 6, 24.

Олег. Вр. 20.
Онисим. С. 4. Л. 15. Тр. 10. Лп. 14, 21.
Онуфрій. С. 4. ч. 12. Лп. 21.
Орест. Лст. 10. Гр. 13.

Павел. С. 10, 14, 15. Л. 16. Бр. 4, 7, 10, 17. Кв. 3. Тр. 18. ч. 3, 28, 29. Лп. 16, 28. Ср. 17, 30. Вр. 10, 23. Ж. 4, 22. Лст. 6. Гр. 6, 15, 28.

Панкратій. Л. 9. Лп. 9.
Пантелеймон. Лп. 27.
Парамон. С. 4. Лп. 28.
Парфеній. Л. 7. Ж. 10.
Пахомій. Бр. 23. Тр. 4, 15, 21. Гр. 29.
Петр. С. 8, 12, 13, 16, 22, 26, 30. Л. 1, 3, 22. Бр. 24. Тр. 3, 18. ч. 5, 12, 24, 25, 29, 30. Лп. 1. Ср. 9, 24. Вр. 3, 5, 10, 13, 22, 23. Ж. 4, 5, 9. Лст. 22, 25. Гр. 21, 28.

Пимен. Ср. 7, 27.
Полікарп. Л. 23. Кв. 2. Лп. 24.
Порфирій. Л. 10, 16, 26. Вр. 15. Лст. 9, 24.
Прокопій. Л. 27. ч. 25. Лп. 8. Вр. 16. Лст. 22. Гр. 21.
Прохор. С. 4, 14. Л. 10. Лп. 28.

Роман. С. 6, 29. Л. 3, 17, 24. Тр. 2. Лп. 19, 24, 29. Ср. 10. Ж. 1. Лст. 18, 19, 27.
Ростислав. Бр. 14.

Сава. С. 12, 14. Л. 8, 13. Бр. 2, 28. Кв. 15, 24. ч. 13. Лп. 27. Ср. 27, 28, 30. Ж. 1, 10. Лст. 1. Гр. 3, 5.

Саверій. Лст. 20.
Самуїл. Л. 16. Ср. 20. Гр. 9.
Севастиан. Л. 26. Тр. 18.
Северин. Ч. 4.
Сергій. С. 14. Бр. 20. Тр. 19. ч. 28. Лп. 5. Ср. 27. Вр. 11, 25. Ж. 7. 10. Лст. 16.

Сильвестр. С. 2. Кв. 25.
Симеон. С. 4, 26. Л. 3, 10, 13. Бр. 12, 21. Ср. 14. Вр. 1, 12. Лст. 8. В пон. праот. і суб. сирну.

Симон. Тр. 10. ч. 30. Ж. 10. Лст. 4. 24. Гр. 28.

Софроній. Бр. 11. Тр. 28. Ср. 18. Гр. 9.
Спиридон. Ср. 30. Ж. 31. Гр. 12.
Стефан. С. 4, 14. Л. 13. Бр. 24, 28. Кв. 26, 27. Тр. 7, 17, 24, 25. ч. 12. Лп. 13, 14, 19. Ср. 2. Вр. 15, 24. Ж. 4, 9, 28, 30. Лст. 11, 28. Гр. 2, 9, 10, 15, 17, 27.

Тарасій. Л. 25. Вр. 8.
Терентій. Бр. 13. Кв. 10. ч. 21. Ж. 22.
Тимофей. С. 4, 22, 24. Л. 21. Бр. 3, 30. ч. 10. Ср. 19, 28. Гр. 19.
Тят. С. 4, 27. Л. 27. Кв. 2. Ср. 25. Вр. 27.

Тихон. ч. 16, 26, 30. Ср. 13.
Трофим. С. 4. Бр. 16, 18. Кв. 15. Лп. 23. Вр. 19.

Фадей. С. 4. Тр. 7, 30. Ср. 21. Гр. 29.
Феогност. Бр. 14.

Феодор. С. 26. Л. 4, 8, 11, 17, 23. Бр. 5, 6. Тр. 16, 21, 24. ч. 5, 8, 15. Лп. 4, 9, 12. Ср. 11. Вр. 4, 5, 12, 19, 20, 22. Ж. 22. Лст. 7, 11, 24, 28. Гр. 3, 27 і в нед. сирну.

Феодосій. С. 11, 28. Л. 5, 17. Бр. 27. Тр. 3. ч. 9. Ср. 14. Вр. 9. Ж. 12.
Феодот. Л. 19. Бр. 2. Кв. 29. Тр. 18. ч. 7. Лп. 4. Вр. 2, 15. Лст. 7.

Феохтист. С. 4, 23. Ср. 6. Вр. 3. Ж. 1. Гр. 23.
Феофан. Бр. 12. Тр. 17. ч. 8, 10. Вр. 9, 22, 29. Ж. 11.

Феофіл. С. 8, 30. Л. 6. Бр. 6, 9. ч. 12. Лп. 8, 23, 24. Вр. 3. Ж. 10, 21, 26. Лст. 7. Гр. 2, 28, 29.

Ферапонт. Тр. 25, 27. Гр. 12.
Филарет. Гр. 1.
Филимон. С. 4, Л. 19. Кв. 29. Лст. 14. Гр. 22.

Филип. С. 4, 9, 25. ч. 30. Лп. 3. Ср. 17. Ж. 5, 11. Лст. 14, 15.

Флавіян. Л. 16, 18.
Флорентій. С. 23. Ж. 13.
Фома. Бр. 21. Кв. 24. ч. 30. Лп. 7. Ж. 6, 10. Гр. 10.

Фортунат. С. 4.

Харлампій. Л. 10.
Харитон. Кв. 11. ч. 1. Вр. 9, 28.
Хрисанф. Бр. 19.
Христофор. Кв. 19. Тр. 9. Лп. 25. Ср. 18, 30.

Юда. ч. 19, 30. В нед. праотц. і отців.
Юліан. С. 8, 12. Л. 6, 16. Бр. 16. ч. 3, 21. Лп. 13, 28. Ср. 9. Вр. 4, 12, 13. Ж. 7, 18.
Юлій. ч. 21.

Ярополк. Тр. 25. Лст. 21, 22.

ІМЕНА ЖІНОЧІ.

Агафія. Л. 5. Кв. 3. Гр. 28.
 Агрипина. Ч. 23.
 Акилина. Кв. 7. Ч. 13. Вр. 27.
 Александра. Бр. 18, 20. Кв. 23. Тр. 18.
 Лст. 6
 Анастасія. Бр. 10. Кв. 15. Ж. 29, 30.
 Гр. 22.
 Анисія. Гр. 30.
 Анна. Л. 3, 10. Вр. 26. Л. 12, 13. Лп. 5.
 12, 25. Ср. 28. Вр. 9. Ж. 4, 22, 29.
 Лст. 3, 20. Гр. 9.
 Антонина. Бр. 1. Ч. 10, 13.
 Аполінарія. С. 5.
 Афанасія. Кв. 12. Ж. 9. Лст. 6.
 Валентина. Л. 10. Лп. 16. Ж. 27.
 Валерія. Див. Калерія.
 Варвара. Гр. 4.
 Василиса. С. 8. Бр. 10, 22. Кв. 15, 16.
 Вр. 3.
 Віра. Вр. 17.
 Галина. Бр. 10. Кв. 16.
 Глафіра. Кв. 27.
 Дарія. Бр. 19.
 Домніка. С. 8. Л. 28. Ж. 4, 12. Гр. 28.
 Ева. в нед. праотц.
 Євгенія. Гр. 24.
 Евдокія. Бр. 1. Лп. 7. Ср. 4. Вр. 11.
 Евдоксія. С. 31.
 Евфимія. Бр. 20. Лп. 11. Вр. 16.
 Ефросинія. Л. 15. Кв. 17, 23. Ч. 25.
 Лп. 7. Вр. 25. Лст. 6.
 Єкатерина. Лст. 24.
 Єлизавета. Кв. 24. Вр. 5. Ж. 22.
 Зинаїда. Ж. 11.
 Зиновія. Ж. 30.
 Ірина. Кв. 16. Тр. 5. Вр. 18.
 Ісидора. Тр. 10.
 Іоанна. В нед. мироносиць.
 Налерія (Валерія). Ч. 7.
 Калиника. Бр. 22.
 Капитоліна. Ж. 27.
 Катерина. Лст. 24.
 Клавдія. Бр. 20. Тр. 18. Лст. 6. Гр. 24.
 Ксенія. С. 24.
 Леоніда. С. 16.
 Лідія. Бр. 23.

Лукія. Лп. 6. Гр. 13.
 Любов. Вр. 17.
 Людмила. Вр. 16.

Марія. С. 6. Л. 6, 12. Бр. 12. Кв. 1.
 Тр. 4, 23. Ч. 7, 9, 13. Лп. 12, 22. Ср.
 9. Ж. 29 і в нед. мироносиць.
 Марфа. Л. 6. Ч. 9. Лп. 4. Вр. 1. Лст. 8.
 і в нед. мироносиць.
 Маркеліна. Лп. 7.
 Меланія. Гр. 31.

Надежда (Надія). Вр. 17.
 Наталія. Ср. 26.
 Неоніла. Ж. 28.
 Німфодора. Вр. 10.
 Ніна. С. 14.
 Нонна. Ср. 5.

Олена. Тр. 21, 26. Лп. 11. Ж. 30.
 Олімпіяда. Лп. 25.
 Ольга. Лп. 11.

Параскева. Лп. 26. Ж. 14, 28.
 Пелагія. Вр. 25. Лп. 4. Ж. 7, 8.
 Петроніла. Бр. 31.

Раїса. Вр. 5.

Саломія. В нед. мироносиць.
 Серафима. Лп. 29.
 Софія. Вр. 17, 18. Гр. 16.
 Стефаніда. Лст. 11.

Тамара. Кв. 9. Ч. 6. Ср. 11. В неділю
 праотців і в нед. мирон.
 Татяна. С. 12.

Февронія. Ч. 25.
 Фекла. Ч. 6, 9. Ср. 19. Вр. 24. Лст. 20.
 Феодора. Л. 11. Бр. 10. Кв. 5, 16. Тр.
 27. Вр. 11. Лст. 14. Гр. 30.
 Феодосія. Бр. 20. Кв. 3. Тр. 29.
 Феодотія. С. 2, 31. Лп. 4, 29. Вр. 17,
 Ж. 29. Лст. 4. Гр. 30
 Феоданія. Гр. 16.
 Феопіла. Гр. 28.

Харитина. Ж. 5.
 Христіна. Л. 6. Бр. 13. Ср. 18. Лп. 24.

Юлія. Тр. 16, 18.
 Юліянія. С. 2. Бр. 4, 20. Тр. 25. Ч. 2,
 22. Лп. 6. Ср. 17. Лст. 1. Гр. 4, 21.
 Юстіна. Ж. 2 і в суб. сирну.

СВЯТА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА У ПОЛЬЩІ.

Після світової війни у Польщі опинилося багато православних. Урядовий перепис населення з дня 30 вересня 1921 р. нарахував православних у Польщі 2.846.507 чоловік. В дійсності вже й тоді їх було далеко більше, бо навіть польські вчені твердять, що перепис зменшив число православних (багато з них подавало себе за католиків). Більшість біженців ще тоді не повернули до дому. Крім цього від 1921 року минуло 10 років, за який то час населення зросло майже на 18 відсотків.

Опираючись лише на урядових цифрах перепису, повороту біженців і природньому зрості населення,—можемо приблизно рахувати православних на три мільйони п'ятсот шістьдесят тисяч (3.560.000).

Вища Церковна Влада.

На чолі Православної Церкви в Польщі стоїть Його Блаженство Блаженніший Митрополит Діонісій.

Церквою править Священний Синод, який складається з голови Синоду Митрополита Діонісія та членів: Феодосія, Архієпископа Віленського і Лідського, Олександра, Архієпископа Поліського і Пинського, Олексія, Архієпископа Гродненського і Новогрудського.

Секретарем канцелярії Св. Синоду п. Ю. Рощицький. Юрисконсульт—п. М. Ніколаєв.

Митрополія і Канцелярія Св. Синоду містяться у Варшаві при вул. Зигмунтовській № 13.

В Митрополії є 1433 парафій та філій.

Вона поділена на 5 єпархій: 1) Варшавсько-Холмську, 2) Волинську, 3) Поліську, 4) Гродненську і 5) Віленську.

І. Варшавсько-Холмська Єпархія.

На чолі єпархії стоїть Блаженніший Митрополит Діонісій.

Духовна Консисторія складається з чотирьох членів: прот. Антоній Рудлевський, прот. Стефан Грушко, прот.

Іоан Коваленко і прот. Олександр Суботін. Секретар—Володимир Пантелевич.

Міститься Духовна Консисторія у Варшаві, вул. Зигмунтовська 13.

Православних в єпархії—265.550 чол. (в тому числі на Холмщині і Підляшю 217.200 і в Галичині—24.045).

Парафій і філій — 85. (На Холмщині і Підляшю—69, в центральній Польщі—9 і в Галичині—7).

2. Волинська Єпархія.

На чолі єпархії стоїть Блаженніший Митрополит Діонісій.

Викарним єпископом є Преосвященний Симон, Єпископ Кременецький.

Православних в єпархії—1.257.110.

Парафій і філій—319.

3. Поліська Єпархія.

На чолі єпархії стоїть Високопреосвященний Архієпископ Олександр (замешкує в Пинську).

Вікарним єпископом є Преосвященний Антоній, єпископ Камінь-Коширський.

Православних в єпархії—867.520.

Парафій і філій—319.

4. Гродненська Єпархія.

На чолі єпархії стоїть Високопреосвященний Архієпископ Олексій (замешкує у Гродні).

Православних в єпархії—511.560.

Парафій і філій—179.

5. Віленська Єпархія.

На чолі єпархії стоїть Високопреосвященний Архієпископ Феодосій (замешкує у Вильні).

Православних в єпархії—511.560.

Парафій і філій—170.

М а н а с т и р і.

ЧОЛОВІЧІ: 1) Почаєво-Успенська Лавра, Кременецького повіту, Волинського воєвідства (Почаїв); 2) Свято-Духівський скіт коло Почаївської Лаври (Почаїв); 3) Свято-Юрійівський скіт на Козацьких Могилах, Горохівського пов. Волинського воєв. (Берестечко); 4) Яблочинський Свято-

Онуфрієвський, Більського пов., Люблинського воєв. (ст. Дубиця, залізн. дороги Бересть—Холм; 5) Загаєцький Св. Іоана Милостивого, Кремянецького пов., Волинського воєв. (Дедеркали, с. Загайці); 6) Кремянецький Богоявленський (Кремянець); 7) Дерманський Св. Троїцький, Здолбунівського пов., Волинського воєв. (Мизоч, с. Дермань); 8) Дубанський Хрестовоздвиженський (Дубно); 9) Виленський Св. Духівський (Вильно, Остробрамська 9); 11) Гродненський Борисо-Глібський (Гродно); 12) Жирівський, Слонимського пов., Новогрудського воєв. (Жирівці); 12) Мелецький Св. Миколаївський, Ковельського пов., Волинського воєводства.

ЖІНОЧІ: 1) Корецький Воскресенський, Ровенського пов. Волинського воєв. (Корець); 2) Зимненський Свято-Горський Успінський, Володимирського пов. Волинського воєв. (Володимир-Вол., с. Зимне); 3) Обичський Св. Миколавський, Кремянецького пов., Волинського воєв. (Шумськ, с. Обиче); 4) Виленський С.-Маріїнський, міститься в стінах Виленськ. Свято-Троїцького монастиря (Вильно); 5) Березвечський, міститься там-же; 6) Гродненський (Гродно).

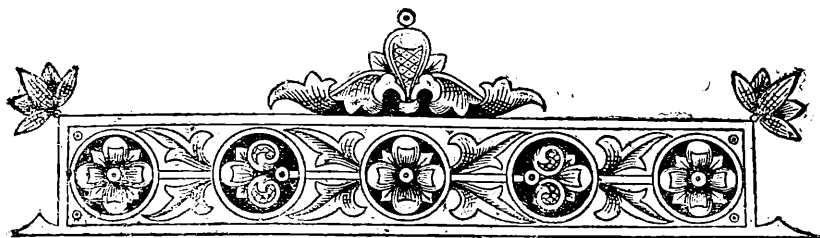
Духовні школи.

1) Православний Богословський Відділ при Варшавському Університеті, 2) Православна 9-ти класова Духовна Семінарія у Вильні, 3) Православна 9-ти класова Духовна Семінарія у Кремянці.

Військове духовенство.

Протопресвітер о. Василь Мартиш (Площа Пілсудського 5). Штатних військових священиків 13, нештатних помішників військових священиків 8.

ДЕРЖАВНА ВЛАДА І УСТАНОВИ У ПОЛЬЩІ.

Президент Польської Республіки, проф. Ігнатій МОСЬ-ЦІЦКІ. Варшава, Замок.

Сойм і Сенат—Вейська, 4, 6, 8.

Президія Ради Міністрів — Краківське Предмістя 46-48.

Міністерства.

Внутрішніх Справ — Нови Свят 69.

Закордонних Справ — Вежбова 1.

Військове — Нововейська 1-5.

Скарбу — Римарська 3-5.

Справедливості — Длуга 7.

Освіти і Визнань — Алея Шуха 38.

Праці і Суспільної Опіки — Площа Домбровського 1.

Суспільних Робіт — Кредитова 9.

Хліборобства і Державних Маєтків—Сенаторська 15.

Реформ Рільних — Площа Домбровського 5.

Комунікації — Нови Свят 14.

Пошти і Телеграфу — Площа Наполеона 8.

Воевідства.

1) Варшавське — Варшава. 2) Келецьке — Кельци. 3) Краківське—Краків. 4) Лодзінське—Лодзь. 5) Люблинське—Люблин. 6) Львівське—Львів. 7) Познанське — Познань. 8) Поморське—Торунь. 9) Станиславівське — Станиславів. 10) Тарнопільське—Тарнопіль. 11) Шльонське — Катовиці. 12) Білостоцьке—Білосток. 13) Вилеґське—Вильно. 14) Новогрудське—Новогрудек. 15) Волинське — Луцьк. 16) Поліське—Бересть.

Шкільні округи.

1) Варшавська — Варшава. 2) Лодзінська — Лодзь. 3) Познанська — Познань. 4) Поморська — Торунь. 5) Краківська—Краків. 6) Львівська—Львів. 7) Вилеґська — Вильно. 8) Поліська—Бересть. 9) Волинська — Рівне. 10) Люблинська—Люблин.

Головні Банки.

- 1) Банк Польський — Варшава, Белянська 10-12.
2) Банк Господарства Крайового, Крулевська 5. 3) Державний Банк Рільний—Варшава, Траугута 11.

Судова влада.

- 1) Вищий Суд—Площа Красінських 5. 2) Апеляційний Суд—Площа Красінських 3.

Консуляти у Варшаві.

Австрійський: Кошикова 116. Американський: Ясна 11. Аргентинський: Жабя 4. Бельгійський: Св. Хреста 25. Бразилійський: Алея Руж 4. Болгарський: Уяздовська 39. Англійський (Великобританія) Алея Руж 10. Венгерський: Мокотовська 48. Німецький: Журавя 42. Грецький: Маршалковська 48. Італійський: пл. Домбровського 6. Мексиканський: Гортензії 6. Румунський: Вейська 10. Світський (Росія): Познанська 15. Турецький: пл. Наполеона 6. Французський: Алея Руж 2. Чехословацький: Кошикова 18. Швейцарський: Смольна 25. Югослов'янський: Сенаторська 36. Японський: Фоксаль 10.

ПОХОДЖЕННЯ ХРИСТІЯНСЬКИХ СВЯТ.

У календарі на 1931 р. ми подали коротку історію походження дванадесятих християнських свят, а тепер подаємо історію менших.

1. Свято Трьох Святителів: Василія Великого, Григорія Богослова і Іоана Золотоустого (30 січня по ст. ст.). Ті три Святителі в Церкві християнській тішилися великою пошаною. Але християне часто вели суперечки поміж собою, хто з них є, так би сказати, старший. Щоб припинити ці суперечки, Костянтинопольський Патріарх Атік у V столітті встановив згадувати в молитвах усіх трьох Святителів разом. Але це не дуже допомогло, бо ото в кінці XI-го століття суперечки дійшли до того, що християне поділились на василіян, григоріян і йоанитів в залежності від того, якого зі святих хто вважав за старшого. Це дуже шкодило християнству, бо розбивало його. Нарешті самі Святителі вмішались у справу. Вони разом явились Іоану єпископові Євхаїтському, і сказали йому: „Ми у Бога рівні, а тому оголоси, щоб християне припинили даремні суперечки. Ми підчас свого життя дбали про єдність і по смерті бажаємо згоди поміж віруючими. Встанови для нас одне свято“. Єпископ оголосив Церкві волю Святителів, і тоді то постановлено було святкувати їх пам'ять 30-го січня.

2. Святого Великомученика і Побідоносця Георгія (Юрія) (30 квітня). Св. Юрій перетерпів страшенні муки за Христа, а в 303 році йому відрубали голову; тіло його поховали в Палестині у місті Ліді.

Народне повір'я говорить, що в околицях тих жив страшливий гад, який нападав на людей та їдав їх. Люди тієї країни були поганями і рахували гада за грізного бога, який вимагає людських жертв, а тому то для його умилоствлення постановили з кожного дому по черзі давати йому людину. Дійшла черга і до царя. Він вислав свою доньку. Несчасна жертва, очікуючи страшної смерті, заливалась гіркими сльозами. Несподівано з'явився на білому коневі молодий їздець — це був св. Юрій. Він поразив гада списом (коп'єм), а кінь здратував його копитами. Бачучи таке чудо, погане разом зі своїм царем прийняли християнство.

Великомученик Юрій рахується патроном черед і пастихів. У день 23 квітня (пам'ять св. Юрія) виганяють уперше худобу на пасовисько.

3. Св. Апостола і Євангелиста Іоана (8 травня і 26 вересня). Незабаром по смерті св. Іоана зчезло в чудесний спосіб його тіло, а кожного 8 травня з гробу текло пахуче міро, яке творило безлич чудес. На спомин тих чудес з прастарих часів встановлено свято.

4. Перенесення мощей св. Миколая Чудотворця (9 травня). Після смерті св. Миколая, великого чудотворця, мощі його спочивали в місті Мірах на протязі 744 літ. Але незадовго перед нападом на це місто магометан св. мощі були перенесені до міста Бар; сталося це 9 травня. Мешканці міста Бар були православні; вони побудовали чудову муровану церкву, зробили у ній срібну позолочену труну і у ній умістили св. мощі.

5. Св. Первоверховних Апостолів Петра і Павла (29 червня). Святі апостоли Петро і Павел були замордовані в Римі; там їх і поховано. Грецький імператор Костянтин Великий збудував на їх гробах церкву. День св. апостолів урочисто святкувався ще за часів апостольських.

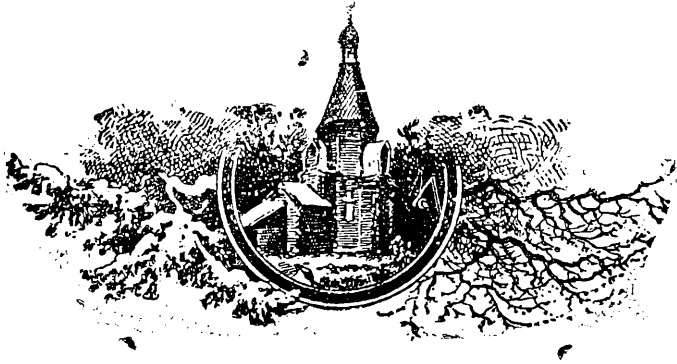
6. Усікновення Голови св. Іоана Предтечі (29 серпня). Це свято встановлено в пам'ять відрубання голови св. Іоана ще за життя його учеників. В 362 році погане з наказу відомого відступника і гонителя християн Юліяна відкопали тіло Іоанна Хрестителя, глузували над ним і спалили. Християне зібрали дорогоцінні кости і поховали в Олександрії. У це свято св. Церква встановила піст.

7. Покрова Пресвятої Богородиці (1 жовтня). В 910 р. на Грецію напали Сарацини. Св. Андрій юродивий та ученик його Єпифаній були 1 жовтня в Константинопольській церкві, де хоронилася риза Божої Матери. Підчас всенічної служби св. Андрій побачив у повітрі Божу Матір в оточенні св. Ангелів і Святих: вона покривала християн своїм чесним омофором (поясом). Сарацини після того були розбиті, і на цю пам'ять встановлено свято.

8. Собор Архистратига Михаїла (8 листопада). Встановлення свята на славу небесного собору святих Ангелів відноситься до прастарих часів, але урочисте святкування пам'яті св. арх. Михаїла починається від IV століття.

9. Святого Миколая Чудотворця (6 грудня). Св. Миколай народився у місті Патарі в Лікії коло 280 року, а помер 6 грудня 343 року. Св. Церква ставить Святителя на рівні з Апостолами за його оборону св. віри і безлич чудес.

10. Свят. Апостола, Первомученика і Архидіакона Стефана (27 грудня, на 3 день Різдва). Св. Стефан був одним з 70 Апостолів. Він перший прийняв мученицьку смерть.

ПРО ХРАМ БОЖІЙ.

Немає ні одного православного християнина, який би не бачив церкви храму Божого і священних предметів, що знаходяться у ньому. Але дуже мало є людей, які розуміють, чому храм має певний зовнішній вигляд, як називаються окремі частини його, яке їх значіння, як називаються річі в храмі, для чого вони служать.

Зібрання віруючих називається Церквою. Збиратись під голим небом для спільної молитви і богослужень зимою або навіть літом в непогоду трудно, а часом навіть неможливо. Одже віруючі будують окремі доми Божі, чи храми або церкви. Щоб відрізнити церкви від інших будівель, православні християне придають їм певні форми: форму хреста (на знак, що через хрест церква одержала життя і силу), форму колеса (що означає вічність, бо в колесі немає початку і кінця), форму зізди (церква сяє так, як зізда світлом Христовим), форму корабля (церква так, як корабель приводить нас через життєве морє до вічного відпочинку).

У горі над церквою звичайно є одна або кілька бань, які називаються куполами; одна купола означає найвишого зверхника (голову) церкви Господа Ісуса Христа; три куполи — Святу Трійцю; п'ять — Ісуса Христа і чотирох євангелістів; сім — сім дарів Святого Духа, сім Вселенських Соборів; десять — десять ангельських чинів; тринадцять — Господа Ісуса Христа з 12 апостолами.

На куполі ставиться хрест, знак побіди над сатаною. Церква розділяється на три частини: вівтар, храм і притвор (бабинець).

Найголовнішим місцем в церкві є вівтар; в нього входять священники для відправи богослужень, а з людей світських лише ті, які помагають священникові (псаломщик, папалар, церковний староста). Вівтар міститься у східній частині церкви на знак того, що на сході знаходився рай, на

сході родився, жив, був розпятий за нас і воскрес Ісус Христос.

Головну приналежність вівтаря становить престол; він означає небесний престол Божій і на ньому невидимо возсiдає Сам Господь Бог. Одночасно престол означає гроб Ісуса Христа, бо на ньому кладеться підчас літургії Тіло

Зовнішній вид Церкви.

Христове. Престол є чотирохкутний; чотири сторони його показують чотири сторони світа (схід, захід, південь і північ), на які те сторони розповсюджується наука Христова. Престол одягається спочатку у білу одіж (нижню), яка знаменує плащаницю, у котру було обвите тіло Спасителя, а на білу одягається світла, блиснуча одіж (верхня), яка знаменує славу Господа. Підчас освячення престола нижня одіж, обв'язується шнурком, що пригадує зв'язаного Господа коли його вели на суд Анни і Кайафи. На престолі кла-

деться так званий **ілітон** — квадратова хустка з доброї льняної або шовкової матерії: ілітон знаменує пелюшки, у яких повивали маленького Ісуса, а zarazом плащаницю, у яку було завинено тіло Господа у гробі.

На ілітон кладеться і в нього складається **антимінс** — шовкова хустка з зображенням Господа у гробі. У кожний антимінс вкладаються частини мощей святих. На антимінсі dokonується безкровна жертва, себ-то таїнством перетворення хліба і вина в Тіло і Кров Спасителя. Без антимінсу не можна відправляти Літургії: вечірню, утрєню і інші церковні Богослуження можна відправляти у кожному домі, а навіть на дворі без антимінсу, а Літургію обов'язково з антимінсом. Тому то, коли треба служити Літургію в таких місцях, де немає церков з антимінсом, священник бере з собою запасовий антимінс і на ньому править Службу Божу.

Антимінс розкривається лише на Літургії.

На знак того, що на престолі возсїдає Сам Бог, посередині престолу кладеться **Свята Євангелія**, слово Боже.

Через те, що престол є місцем, на якому приноситься безкровна жертва, яку приніс Христос Спаситель на хресті, на престолі знаходиться **хрест**; рівно ж і за престолом стоїть виносний чи за престольний хрест.

На престолі ставиться ще **ковчег** (гробниця, дарохрани-тельниця), у котрому ховаються **Святі Дари** — Тіло і Кров Ісуса Христа, які призначені для хворих, а у Великому пості — для Напередосвяченої Літургії. Ковчег має форму гроба Господня, чи печери, у якій поховано Його, чи церкви.

На престолі знаходиться також **Святе Миро** для миропомазання.

У північній стороні вівтаря є стіл, котрий називається **жертвеником** тому, що на ньому приготдовляється хліб і вино для dokonання безкровної жертви. На початку Літургії, а саме на проскомідії, священник коло жертвеника споминає народження і страждання Спасителя.

На жертвенику стоять і лежать:

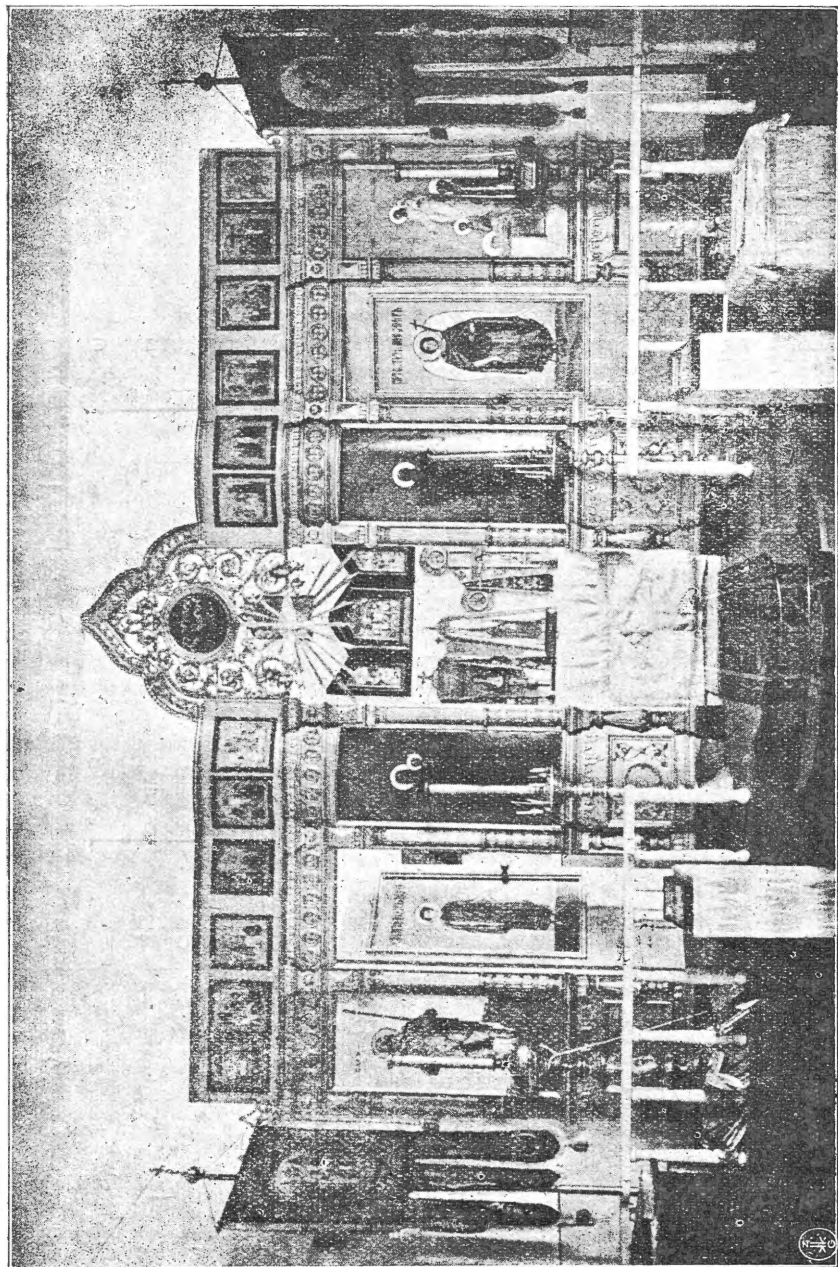
Дискос — це тарілочка з підставкою; на цю тарілочку кладеться та частина просфори, яка підчас Літургії перетворюється у правдиве тіло Христове.

Чаша (келих) — яка нагадує чашу, що тримав в руках Ісус Христос на тайній вечері; до цієї чашки підчас проскомідії священник вливає вино з водою, яке пізніше перетворюється у правдиву кров Христову.

Звіздиця — це зложені хрест на хрест дуги; вони охороняють положену на дискос частицю просфори.

Лжиця — ложечка, якою причащають віруючих.

Покрови; їх є три: два менших і один більший; менший покриваються чаша і дискос, а більшим, який назива-

Вістар.

ється **воздухом** (повітрям), покривається чаша і дискос разом.

Губка — для отирання дискоса над чашою по вложенню до неї усіх частиць з дискоса; губка ця наминає ту з оцтом і желчю губку, що підносили до уст Господа, коли Він висів на хресті.

Копіє — це ніж, гострий з обох сторін, яким виймаються з просфори частиці; він знаменує копіє, котрим пробиті були ребра Ісуса Христа.

Рипіди — це металевий кружок на довгій ручці; вони служать для відганяння мух та інших комах від чаши.

До святого Престола і вище перелічених священних предметів і посудів ніхто крім священника та діакна доторкатися не може.

Вівтар відділяється від властивого храму стіною з образами, яка називається **іконостасом**. В іконостасі є три двері. Великі двері посередині напроти престолу називаються царськими, бо через них підчас Літургії виходить Цар Слави, Господь наш Ісус Христос, для напитання вірних Своїм божественним тілом і Своєю кров'ю. Малі двері проти жертвеника називаються **північними**, а другі малі — **південними**.

Перед царськими дверима зі сторони вівтаря є церковна завіса.

Вівтар знаменує небо, на котрім перебував Бог, Пресвята Діва, Ангели і Святі. Одже і на іконостасі зображаються усі ті, хто є на небі. По праву руку царських дверей ставиться образ Спасителя, а за ним, разом з полудневими дверима — храмовий образ. Ліворуч царських дверей — образ Божої Матері, а на самих царських дверях — образ Благовіщення і святих євангелістів: Матвія, Марка, Луки та Іоана. Над царськими вратами — образ тайної вечері, який нагадує, що за іконостасом у вівтарі є Тіло і Кров Господа, і що тих Тіла і Крови можуть віруючі сподобитись причаститись у царських вратах.

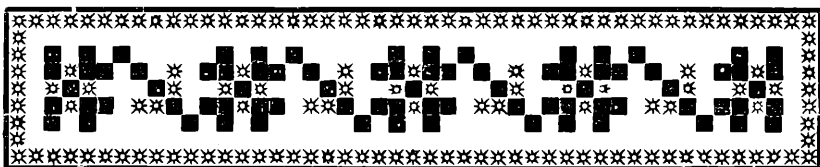
У другому ряді на іконостасі — образи головніших свят, у третьому — образи старозавітних угодників Божих і т. д.

На самому верху іконостаса ставиться хрест — символ спасіння усіх.

Підвищене місце перед іконостасом називається **амбією**, а частина солеї проти царських врат — **амвоном**; на лівому та правому краях солеї є місця для чтеців і півчих; ті місця називаються **амбросом**.

Голя має огорожу, на якій стоять хоругви, себ-то знамена побідні Церкви Христової, яка постійно воює з ворогами спасіння. За хоругвями стоять віруючі — військо Христове.

За віруючими у західній частині храму є двері, які провадять до третьої частини храму — притвору (бабинця), де стоять кающіся люди і ті, що готовляться до хрещення.

Віра Православна—Христова.

Віра Христова є безмежне море добра. Вона відновлює, очищає, святить, перетворює нашу душу і тіло при допомозі надії, любови, сповіди, молитви, а особливо через животворчу таємницю Святого Причастя. Скільки у ній дарів Божих! Яке Божественне життя! Які чудові впливи Духа Животворячого! Немочні—ми вічуємося, мертві—оживаємо, ходячі у темряві гріхів та пристрастей—освічуємося, зв'язані шнурками гріхів—розв'язуємося, в тузі—розважаємося, у скорбях—тішимося, у лихій годині та небезпеці—визволяємося! О скільки у тобі, Віро Свята Православна, добра! Яка ти багата скарбниця Божественна! Яка криниця живої води Духа Святого! Яка ти чудова сіль землі для нас земних людей, заражених гнилою гріхів до костей і мозгу!

Дякуємо Тобі, Господи, за таке небесне, святе, живе багатство! Навчи нас всіх, Владико, жити достойно такої віри, такої надії! Вложи, Господи, рошину Твоєї ласки у серця людей!

Православна віра, Православна Церква, як сонце, сяюче під небесами, можуть спасти кожного чоловіка. Православ'я є небесна правда на землі, неушкоджена людськими мудрованнями.

Вірю цю приніс нам з неба Ісус Христос, Син Божій. Він родився від Пречистої Діви Марії у печері недалеко міста Вифлієма. До 30 літ Христос жив в невідомості, а коли Йому сповнилось 30 літ, прийшов на Йордан до Іоана Предтечі і зволив прийняти хрещення. Опісля почав навчати нарід, підтверджуючи Свою науку великими чудесами, яких світ ніколи не бачив до Нього, не бачив і після Нього. Але нарід жидівський, з якого Він Сам походив, не прийняв Його, крім кільканайцяти учеників-апостолів. Святий Євангеліст про це пише: „Прийшов до Своїх, і Свої не прийняли Його... Світ прийшов на землю, але люди більше полюбили темряву, ніж світ“.

І в решті-решт самі ж жиди з заздрости оклеветали Його перед судом людським. Суд вислухав свідків і на підставі їх зізнань Христа осудили на кару смерті через повішення на хресті...

Понтій Пилат видав вирок, текст которого знайдено в місті Аквилеї у 1280 р.; він голосить таке:

„Вирок оголошений Понтієм Пилатом, Правителем Дальньої Галилеї, о карі смерті над Ісусом з Назарету через розп'яття. В сімнадцятий рік царювання Тирерія і в двадцять пятий день березня місяця у святому місті Єрусалимі при священослужителях Анні і Кайафі. Ми, Понтій Пилат, правитель Дальньої Галилеї, головуєчий на преторському сидінню, засуджуєм Ісуса з Назарету на кару смерті на хресті поміж двома розбійниками,—позаяк прилюдне і загальне свідоцтво народа стверджує, що:

- 1) Ісус—спокусник,
- 2) — баламута,
- 3) — ворог закону,
- 4) несправедливо називає себе Сином Божієм,
- 5) також — царем Ізраїля,
- 6) увійшов до храму, оточений товпою народа з галузками в руках.

Наказуємо першому сотникови Квирілію вивести його на Лобне Місце. Суворо забороняєм, як бідним, так и багатим громадянам перешкаджати у виконанню карі над Ісусом! Свідки, які сріпили вирок, виголошений нами, суть: 1) Данило Робані — фарисей, 2) Іоан Цербатель, 3) Рафаїл Робані і 4) Калим Левит. Ісус має бути виведений з міста Єрусалиму через ворота Струенза*.

Так дослівно звучить присід.

У наші часи доокола особи Ісуса Христа назбиралася велика сила кривосвідочств, сумнівів і заперечень: береться під сумнів уся Євангельська історія, чиняться спроби удоводнити, що Христа ніколи не було...

Нехай же тих нещасливих, нерозумних людей переконає вищезазначений документ. Ісус Христос прийшов у світ не признаним. Просто Його не помітили у свій час,—звідси бідність позахристіанських прастарих свідоцств про Христа. Його Образ зберегли лише ті, кого просвітила Його Божественна Особа, Його наука і діла. І те, що вони бачили, закріпили в слові, а після записали у Святу Євангелію. Проти цього свідоцтва, яке походить від самовидців Ісуса Христа, є безпідставним усякій сумнів безбожників.

Великі учені вірять в Бога.

Часто приходится чути від невіруючих, що всі учені люде не вірили в Бога. Одже це чистесенька неправда! Наймудрійші учені залишили у своїх творах та заповітах незаперечні докази своєї глибокої віри в Бога. Наведем тут кілька прикладів.

Нєплєр—свою працю про лад світа закінчив так: „Дякую Тобі, Творче і Володарю, що Ти сподобив мене радості захоплюватись ділами рук Твоїх. Я голосив людям славу чинів Твоїх, оскільки мій обмежений дух міг збагнути Твою безмежність. Де я сказав що небудь недостойно Тебе, або таке, що виявляє бажання власного вславлення, ласково вибач мені!“.

Ньютон—славний астроном, який відкрив закон тяготіння, вимовляючи їмя Бога, завжди здіймав шапку.

Нєпєрнін—другий всесвітної слави астроном, склав для уміщення на своєму надгробникові таке: „Не тої благодати, яку одержав Павло, я бажаю, не тої ласки, з якою Ти відносився до Петра,—але милости, якої Ти сподобив розбійника,—такої лише милости я благаю!“.

Бойль—батько хемії, сказав: „правдивий природознавець ніде не може проникнути в пізнання таємниць творення, без того, щоб не відчути руки Божої“.

Лєйбніц—найславнійший філософ, написав: „Ісус, смерть і страждання Його є нашою радістю і життям“.

Лінлєй—математик, сказав: „Я бачив стопи Божі“.

Агассіц—дослідник риб, висловився про свою науку, що вона є „перекладок думок Твірця на людську мову“.

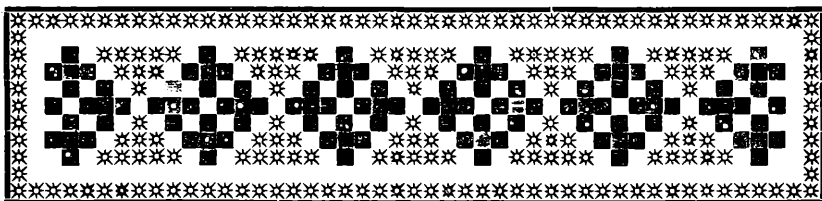
фон-Баєр—природознавець, говорить: „Лад природних сил веде нас до загальної первооснови, і цю первооснову не можна відрізнити від того найвищого Єства, на Яке нам вказує релігійна потреба людкості“.

Гіртль—сказав: „Згасить це небесне світло віри,—то самовольство нашої душі зробить вас з найвищого пана світу нічим иншим, як гноєм полів“.

Фєзнер—психо-физик, у своїх піснях співає: „В Бозі заспокоюється душа моя. Через те, що Бог живе, й я живу. Бо тільки Він має життя... Я не можу їснувати, як що Він не дасть мені“.

Хуфєлянд—медик, сказав своїм дітям: „Живіть у Богові і все робіть в їмя Його. Невпинно майте Його в своїх думках і серцях. Моліться і працюйте, а все решта віддайте Провідінню, яке опікується вами“.

Гєєр—геолог, писав: „Чим глибше проникаємо в пізнання природи, тим ширше стає наше переконання, що тільки віра у Всемогутнього і Всемудрого Творця може розв'язати загадку, якою для нас є зовнішня природа і людське життя“.

Церковні Братства молоді.

Відомо, що в старі часи (триста-чотиреста літ тому) на Україні-Русі крім Братств дорослих людей, які будували церкви, шпиталі, боронили свою віру і національність (про такі Братства була уміщена стаття в нашому календарі на 1931 рік), — виникали Братства, до яких належала виключно молодь, так звані „Братства молодші“. До тих братств входила нежоната молодь. Засновувались вони з благословенства патріархів та митрополитів. У той спосіб грамотою патріарха Єрусалимського Феофана були засновані Братства молоді у Києві та Минську, а з благословенства митрополита Київського Ісаїї Копинського — у Луцьку. Такі Братства існували: у Львові, Вильні, Замості, Люблині, Рогатині, Станиславові, Тарнополі.

Цілком зрозуміло, що Братства молоді не брали на себе тай не могли брати тих високих і тяжких завдань, які мали Братства старших: для їх ще молодих членів недосяжна була та тяжка різнорідна боротьба в обороні віри і народности, яку провадили старші. Про завдання Братств молоді патріарх Феофан так говорить: — „Наказуємо, щоб вступаючи в сіє братство твердо стояли в вірі та щоб братства улаштовувались згідно з порядком старшого братства і особливо з порядком давніх братств, обавляючись впасти у сіті ворожі і над усе мати любов до всіх і покірність, не сторонились би від набожності, оздоблюючи своє молоде життя добрими ділами так, щоб могли бути для всіх прикладом“.

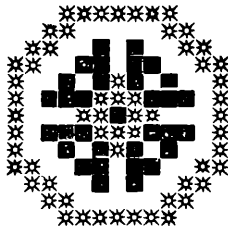
Перш за все те прямування до кращого християнського життя відбивалося у частому та щирому відвідуванню Церкви Божої і стараннях про її прикрасу. Члени Київського Братства молоді сповідалися і причащалися чотири рази на рік. Львівське Братство у кожне свято і неділю посилало двох своїх членів прислужувати в церкві підчас богослужень. Могилевське Братство на свій кошт вирізало та позолотило іконостас, намальовало для него образи, а чотири образи обложило срібними ризами. У статуті Могилевського Братства молоді докладно вказуються

обовязки молодих братчиків: „Ми, брати бажаємо: 1) щоб перед образом Святителя Христового Миколая рік-річно ставилася від нас свічка, яка кожного року відновлюється два рази; 2) кожного місяця Служба Божа повинна відправлятися в присутності усіх братчиків, які належать до нашого Братства у день місячний—четвер; усі братчики повинні завжди бути присутніми на Службі Божій з виликими свічками, а если хто-небудь з братчиків неприсутній по небажанню або не слухняности,— то за те є він обовязаний дати на свічки пів фунта воску; 3) три загальних молебні за усіх братчиків відправляються у дні: Святителя Христового Миколая, Усікновення глави Іоана Предтечи і у день Страстотерця Христового Димитра; 4) рівнож у святочні дні Святителя Миколая, Іоана Предтечи і Димитра повинні відправлятися за усе Братство ранні Літургії, на котрих братчики обовязані стояти з засвіченими свічками перед вітарем; 5) братські свічки що року перед святом Воскресення Господня повинні бути відновленні; 6) усі вклади та доходи віддаються на украшення нашої церкви“.

Братство Могилевське мало свою окрему від старшого Братства скарбницю, вибирало собі окремих старост, підстарост, шафарів. Але у більшості випадків Братства молоді знаходились під безпосереднім і постійним керовництвом старших братів; часом старші братства вибирали з-поміж себе двох членів для догляду і керовництва справами молодого Братства (так було, наприклад, у Замоськім Братстві, де вибрані старші братчики доглядали за молодшими). У склад Братств молоді входили і дівчата.

Треба ствердити, що Братства молоді користувалися великим співчуттям та піддержкою не тільки членів старших Братств, але й усього громадянства. Ми вже бачили вище, що самі патріархі та митрополіти приймали близько до серця їх потреби, благословляли, подавали їм свої ради. Багаті люди частенько приходили з допомогою їм.

Як же на часі потрібно б було нині у нас воскресити Братства молоді!

Волинь — прастаре українське місто і фортеця.

(Коротенький історичний нарис).

Волинь одержала свою назву від міста Волині. Коли й ким побудовано це місто і від чого одержало воно свою назву, — невідомо. Де-які історики твердять, що прастарі Арабські і Перські географи вже в II і IV ст. писали про нарід Булян або Вулян (Волинян), які з давен-давна поселилися між ріками Вислою та Вепром. Латинські історики називають цю країну Оліум або Скифо-Оліум. Населення цього краю назвало свою столицю Волинню.

Стає питання, деж знаходилося це місто? Майже всі славянські історики одноголосно стверджують, що місто Волинь знаходилося при гирлі р. Гучви, яка вливається до р. Буга, в кутку, який утворює р. Буг з Гучвою, де тепер знаходиться село Городон-Надбужний. Ця місцевість, признається знов-таки істориками одною з головніших прастарих осель Волинян.

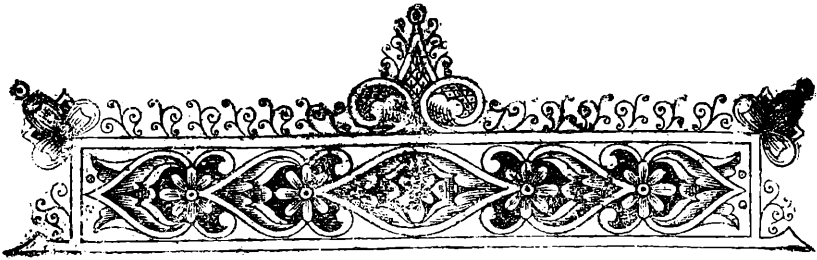
На місці прастарої Волині і донині залишився величезний вал, з окремим городком слов'янським з багатьома могилами в середині.

Село знаходиться в 20 кілометрах від м. Володимира-Волинського на лівому березі р. Буга.

Що м. Волинь знаходилось над Бугом, а не в іншому місці, свідчить такий історичний факт. Підчас добування княжеського Київського стола Ярославом Мудрим, була боротьба поміж ним та його братом Святополком, якому помагав його тесть, король польський Болеслав. Князь Ярослав вийшов Болеславу на зустріч до м. Волиня на берегах р. Буга і став на обох берегах ріки.

Місто Волинь перший раз згадується в літописях під 1018 р., себ-то 914 літ тому назад.

ПОЧАЇВСЬКА ЛАВРА.

В 24 кілометрах від повітового міста Кременця і міста Радзивилова, а також в 50 кілоом. від м. Дубна, на високій горі стоїть головна святиня Волинської землі і усієї Православної Церкви в Польщі—Почаївська Лавра.

Заложення Почаївського монастиря губиться в темряві віків. Вже під 1240 р. є відомости про перебування ченців на горі Почаївській. До цієї доби відноситься і з'явлення Божої Матері, яка залишила слід своєї стопи на скалі гори, з якого забило джерело чистої, як кришталь води. Ченці, що оселились на горі Почаївській, були утікачами з Києво-Печерської Лаври; вони втікали від татар. Почаївський монастир тішився великою пошаною серед українського населення. До нього спішили всі. Його всі любили. До нього несли усі свої посильні жертви. Українські князі та шляхта офірували монастиреві великі земельні маєтки та гроші; особливою офірністю відзначилась Анна Гойська. Пізніше, коли Волинь підпала під владу Польщі, ці маєтки і права монастиря були закріплені за ним польськими королями. У своїй грамоті польський король Август II називає Почаївський монастир „давнім і чудовим грецького обряду“.

Головні святині Почаївської Лаври.

1) Чудотворний Образ Божої Матері. Від Великодня до першого жовтня він знаходиться в Успенському Соборі, а від першого жовтня до Великодня—в теплій церкві „Похвали Божої Матері“.

2) „Стопа Божої Матері“ з джерелом; знаходиться вона в Успенському Соборі.

3) Мощі св. Іова, ігумена Почаївського.

Головні церкви в Лаврі.

1) Успенська соборна—у ній правиться служба Божа від Великодня до 1 жовтня включно.

2) Троїцький собор—в ньому правиться служба Божа тоді, коли не правиться у Великій Соборній Церкві, у неділі і свята.

3) Тепла зимова церква „Похвала Божої Матери“.

4) Печерна, з мощами Преподобного Іова, ігумена Почаївського.

Лаврські свята, в які збирається велика кількість прочан.

1) Світла Великодня Пятниця.

2) 6(19) травня—день Преподобного Іова, ігумена Почаївського.

3) Вознесення Господнє.

4) Зелені свята.

5) Успіння Божої Матери, храмове свято — одпуст у великій Успенській Церкві.

6) 28 серпня (10 вересня) — пам'ятка відкриття мощей Преподобного Іова; у цей день Св. Мощі обносяться навкруги церкви.

7) 8 (21) вересня—Народження Пресвятої Діви Марії.

8) 14 (27) вересня—Чесного Хреста.

9) 1 (14) жовтня—Покрова Божої Матери.

10) 28 жовтня (10 листопада) — Успіння Преподобного Іова.

Священно-Архімандритом Лаври є Блаженніший Діонісій, Митрополит Варшавський і усієї Польщі. Його намісником у Лаврі є архімандрит Дамаскин, який керує Лаврою спільно з духовним Собором Лаври.

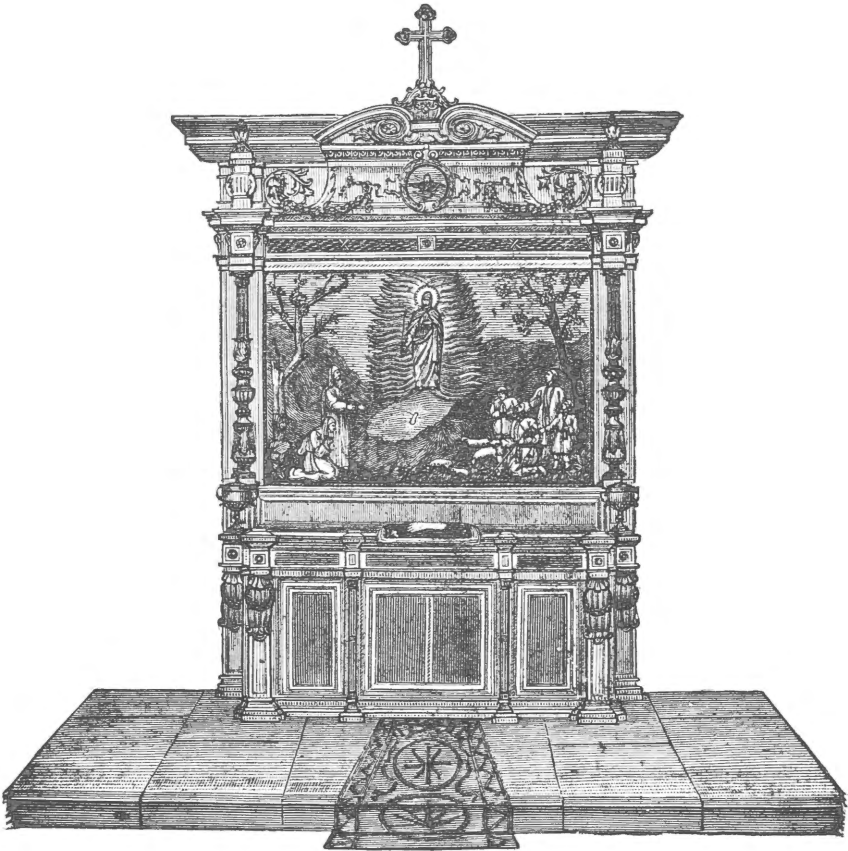
Найблища до Лаври залізнична станція — Рудня-Почаївська.

Свята цілюча Стопа Божої Матери в Почаївській Лаврі.

Кожний, хто був у Почаївському Успенському соборі, бачив у ньому біля першого, з правої сторони від входу, стовпа, позолочений ковчег, зі шклами, а довкола нього залізну огорожу. На цьому ковчезі міститься на шовку образ святої Цілючої Стопи Божої Матери. У середині ковчега через окремі двері можна бачити під шклом і саму натуральну Стопу, яка міститься під підлогою Собора. Прочане, які приходять до Почаїва, цілують на ковчезі образ Цілючої Стопи, пють з неї цілючу воду, набожно мочать нею свої очі, лице і голову, купують цю воду в маленьких пляшочках і розвозять та розносять по своїх хатах. Але мало хто знає про те, коли і як з'явилася в Почаїві ця Стопа, скільки і як вона помагала людям, даючи їм цілення; втіху і надію. А це треба нам знати і пам'ятати, щоб могли ми уявити милости Божі, явлені нам від Цілючої Стопи Богоматери.

Почаївська гора знаходиться в Кремянецькому повіті на Волині. Колись вона відріжнялася від інших гір своєю безлюдною самотністю, подібно горам Київським і Афонським. Здавна вона вабила до себе ченців, що шукали безлюдних місць.

Вже в XII ст. (800 літ тому) Волинь, Галичина, Холмщина та інші українські землі складали одне могутнє самостійне, незалежне князівство. Тут княжили великі і славетні православні українські князі Роман, Данило, Лев та інші. Але наступили тяжкі часи для України-Русі.

Свята цілюча Стопа Божої Матері.

700 літ тому на ню напали незлічні товпи татар-поганів, які побили всіх князів, зруйнували Київ та йшли далі на захід. Україна-Русь молилась, щоб Бог змилосердився над нею. Молились за це рівнож і ченці Почаївських печер. Вони благали Божу Матір, щоб Вона вступилася за нещасний нарід. Молитви ченців і народа дійшли до Пре-

чистої. Одного разу в ночі ченці разом з пастухами, які пасли вівці, побачили на верху гори в стовпі вогнянім Божу Матір, яка молилася. Старший з пастухів, Іван Босий звернувся до ченців з запитанням, що це було за явище. Божі старці сказали йому, що це в стовпі вогнянім явилася Божа Матір; на скалі, де Вона стояла, залишився слід її правої ноги, наповнений водою; що це надзвичайне явище Богоматери є ознакою того, що Україна-Русь буде терпіти мовби в огні, але завдяки молитвам і опці Богоматери вона не погине, а залишиться цілою, як і Божа Матір не згоріла в вогні. Ченці і пастухи упали на коліна і дякували Пречистій, що Вона зволила явитись їм, залишила слід Своєї Стопи, з якого постійно плине цілюча вода.

Незабаром про все це довідалися від ченців і пастухів околичні мешканці і всі приходили до Почаїва помолитися на місці з'явлення Богоматери, дивуючись цьому чудові. І дійсно це було дивне чудо. Сама Пречиста Божа Матір зволила з'явитися грішним людям, а щоб не було сумніву в її з'явленню залишила на пам'ятку слід Своєї стопи. На твердому камені стояла, і слід її відбився на ньому, як на мягкій глині. Один тільки мент простояла Вона на скалі, а знак її ноги залишився на віки! Серед вогню з'явилася Вона і на зовсім сухім камені стояла,—однак камінь цей пустив воду і досі її подає! Дивні діла Господа і безмірна Його милість до нас грішних!

Це чудесне з'явлення Божої Матери на горі Почаївській було, як думають в 1240 р. (через 8 літ мине рівно 700 літ). Незабаром після цієї події почаївські ченці збудували у подошві гори, на якій явилася Божа Матір, невеличку церкву у честь Успіння Богоматери. Сама ж скала і на ній Стопа дуже довго, цілих чотириста літ, залишалася під голим небом. Аж за часів Ігумена Почаївського, блаженного Іова, набожні почаївські поміщики Федір і Єва Домашевські в 1649 р. збудували на цій скалі церкву у честь Пресвятої Трійці. Відтоді Стопа Божої Матери разом з цілючим джерелом опинилася, як і повинно було бути, в самій церкві.

В 1720 р. Почаївським монастирем заволоділи уніяти і умістили там своїх монахів-базиліян. Але й уніяти відносилися до Святої Цілючої Стопи Пречистої з повагою і набожністю та дбали про оздоблення і упорядкування її, а разом і усієї Почаївської обителі. Особливо дбав про це один з багатих польських панів граф Микола Потоцький. В 1771 р. він задумав збудувати нову велику муровану церкву. Стара Трійцька церква, збудована над Стопою Домашевськими, була зруйнована. На її місці була побудована Потоцьким нова велика і чудова церква у честь Успіння Божої Матери і в той спосіб Стопа знову опинилася в церкві. Ця чудова церква коштувала великі гроші і буду-

валася 12 літ. До 1831 р. вона разом з цілим Почаївським монастирем була в руках уніятів, а після знов перейшла до православних і стоїть доси над Цілючою Стопою.

Святкування Цілючої Стопи Пречистої урочисто обходиться в Почаїві у п'ятницю Великоднього тижня, в день Джерела Божої Матери.

Від часу появи Цілючої Стопи та води в ній багато-багато було різних чудес. Не всі ті чудеса записані, але про багатьох з них написали самі ті, що чудесно цілились.

Чудеса при Цілючій Стопі Божої Матери в Почаїві.

1.

Одно з перших записаних чудес від Почаївської Стопи Божої Матери мало місце в 1664 р. Наймит поміщиці Хойнацької, Давид Гайдук, довго страждав на жорстоку біль у цілому тілі. Одночасно у нього страшенно боліла голова, у наслідок чого йому висадило очі на верх, і він нічого не бачив. Шкодуючи наймита, побожна пані післала до сучасного Почаївського ігумена з просьбою помолитися за хворого перед Почаївським чудотворним образом Богоматери та прислати води від Святої Стопи для намазання його очей. Як тільки все це було зроблено, і слабий помазав себе святою водою,—хвороба його відразу минула.

2.

В 1750 р. славетна пані Анна з Сушевичів Ілинська з міста Ніжина, Чернігівської губернії, окремим записом засвідчила в Почаїві, що страждала понад чотири роки страшенною слабкістю горла, від якої у неї в горлі і в роті поробилися страшні болячки; вона ні в яких лікарів не могла знайти рятунку, але коли прибула до Почаїва і з твердою вірою напилась цілючої води, болячки її в роті і в горлі мовби почали гоїтися. І дійсно, незабаром вона повернула до м. Ніжина зовсім здоровою.

3.

Недалеко від містечка Білгородки на Волині у селі Двірці в 1763 р. був священик Григорій Білецький. У нього на животі під самими грудьми появилася якась болячка, яку ніяк не можна було загоїти. Не маючи надіївилікуватися, отець Григорій, не вважаючи на страшенний біль, поїхав до Почаїва. Приїхавши туди, він з молитвою і вірою почав мазати свою болячку водою від Святої Стопи: боляч-

ка почала помаленьку м'ягчити і, накінець, зовсім пропала. Дякуючи Богу, виздоровівший священник поїхав до дому. Але через якийсь час він знов занедужав, — й ще тяжче і небезпечніше: в середині у нього почалась якась пухлятина. Лікар з міста Заславля зовсім відмовився лікувати його. Хворому робилось все гірше і гірше. Дійшло до того, що з рук і ніг у нього стала злизати шкіра. Він не міг ані стояти, ані сидіти, ані лежати, а цілий час мусів стояти на вколішках і держатися за що небудь руками, щоб не впасти від болю і ослаблення. Йому здавалося, що його ребра відділюються від хребта, а в правому боці він відчував такий біль, що не міг навіть опустити рук. Тоді хворий, не зважаючи на страшенний біль, казав везти себе до Почаїва, на свято Успіння Божої Матері. Не проїхав він і пів дороги, як відчув полегкість а коли приїхав до Почаїва, то міг вже сам з палкою йти до церкви і поклонитися чудотворному образу і Цілючій Стопі. Подякувавши Пречистій за цілення, взяв він з Святої Стопи води і, повернувши на квартиру, казав цією водою натерти усе своє тіло. Після цього пухлятина почала спадати, а через якийсь час зовсім зійшла, і він повернувся до дому зовсім здоровим.

4.

В 1770 р., коли граф Микола Потоцький порішив коронувати Почаївський чудотворний образ золотими коронами, Острільський і Луцький уніятський єпископ Сильвестр Рудницький робив досліди про чудеса, від святого образу і Стопи Божої Матері. Підчас допиту Ігумен Мелецького монастиря ієромонах Єроним Озінкевич зізнав слідуюче: „На моїх очах,—говорив він,—одна вельможна пані Загурська, будучи ще панночкою і живучи у батьківському домі, одного разу захворіла смертельно і вже почала тратити притомність. Усі відступились від неї, крім священника. Раптом хвора, начеб по якомусь натхненню попросила всди з Цілючої Стопи Божої Матері. Священник сказав про це батькам, а вони негайно послали за святою водою до Почаїва. Як тільки посланець привіз воду з Почаїва, і хвора напилася її, то негайно виздоровіла. Незабаром після цього вона сама поїхала до Почаїва, щоб подякувати Пречисту Божу Матір за цілення. Увійшовши у Почаївський собор, підійшла до св. Стопи і оголосила, що одержала цілення від води, взятої зі Стопи.

5.

В 1780 р. син ніякої Анни Пашкевичевої, трьохлітня дитина, прохорувавши кілька тижнів, почав вже зовсім тратити притомність і зовсім омертвів. Мати вже приготувала

для нього сорочку на смерть. Але її не хотілось навіть вірити що син помре. І отож вона почала з гірким плачем молитися Божій Матері: „Пресвятая Діво, Чудотворная в образі Почаївському, поможи моему синові!“ Зі словами тієї молитви засмучена мати заснула. У сні вона побачила якогось старця монаха, який штовхнув її і сказав: „Чого ти плачеш і кричиш? У тебе лік вдома“. Прокинувшись від сну, Пашкевичева почала зі свічкою шукати старця і все дивувалася, про які ліки говорив він. Раптом вона згадала, що у неї зберігається трохи води від святої Стопи Почаївської. Вона негайно знайшла цю воду і вляла кілька крапель до рота слабому. Після цього вона знов заснула і знов побачила у сні старця, який тепер її сказав: „Вставай, син твій здоровий!“ І коли вона прокинулась, то дійсно побачила, що синові полегшало: він сидів на постелі і про-сив їсти. Скоро й зовсім виздоровів.

6.

Дочка Акимчука Анна Афанасева, з міста Каменця-Подільського, ще на першому році свого життя від віспи стратила зір. Одним оком вона зовсім не бачила, друге ж око, хоч і бачило трохи, але для цього його треба було з великим боєм розкривати руками, тому що воно зовсім закривалося вікою, яка вросла в око. В такому стані Анна знаходилася до 9 літ. Вона була сиротою і цілий цей час жила у своєї бабуні, міщанки Агафії Каминської в Каменці-Подільському. В 1832 р. бабуня її зібралася їхати до Почаїва на поклін його святиням. Внучка почала просити, щоб бабуня взяла її з собою. За 6 днів вони прийшли до Почаїва і негайно сквапливо пішли на службу Божу до Успенського собору. Коли після Літургії почався акафіст до Божої Матері перед її чудотворним образом, Каминська з внучкою підійшла до Цілючої Стопи і хвора облила свої очі святою водою. Коли вони після цього відійшли від Стопи на середину церкви, хвора раптом обернулась до бабуні, і плачучи від вітих, сказала: „Ох, бабуню! Я бачу Божу Матір обома очима!“ Від цього часу вона дійсно одержала повне цілення.

7.

В 1833 р. у Святої Стопи Почаївської одержала цілення від слабости подібної до біснування ніяка дівчина Матрона Шлігова з с. Макарівки, Оренбургської губ. Біс найбільше мучив її в церкві підчас каждення при читанні Апостола і Євангелії, а також підчас Херувимської пісні. У неї тоді починався страшенний біль голови, її кидало в гарячку і дріготу. Шукаючи цілення, Шлігова ходила по різних святих місцях, але ніщо не помагало. Врешті, коли

вона прийшла одного разу до Київсько-Печерської Лаври, то тут побачила у сні якогось чудового старця і з ним жінку у світлій білій одежі. Вони порадили їй піти до Почаїва. „Там, — говорили вони: — ти поживеш у ігумена, там будуть тебе поїти і обливати водою від Стопи Божої Матери, і зробишся здоровою“. Ці слова до трьох разів були повторені слабій. Зберігаючи їх у своєму серці, вона негайно поїхала до Почаїва. Тут підчас служби з нею, як і завжди, почалися припадки. Почали її водити у Печерну церкву і при мощах Преподобного Іова кілька разів відправляли над нею водосвяття з вилиттям святої води від Стопи Божої Матери. Після трьох днів, слаба, прокинувшись одного разу від сну, почула полегшу і надзвичайну вітху серлешну. У цей же день, коли Шлігова була на вечірні в Успенському Соборі і напилася святої води від Стопи, вона вперше почула, що може вже спокійно, без усяких припадків бути на Богослуженні. На другий день вона спокійно причастилася Святих Тайн і від того часу назавжди залишилася зовсім здоровою.

8.

В 1858 р. від Почаївської Стопи Божої Матери одержала цілення Татьяна Мещерська з міста Києва. Після пологів у неї почався страшний біль у шлунку. Її здавалося, що шлунок приріс у неї до спини і що в ньому знаходиться якийсь тягар, наче камінь. Шість літ мучилася Мещерська і ніде не могла знайти допомоги. Врешті решт, в 1858 р. їй приснився якийсь старець, котрий сказав, що в п'ятистах верствах від Києва є бабуня, яка безплатно і без усяких ліків лікує усіх, хто щиро просить її. Мещерська почала думати, щоб міг значити цей сон, і їй прийшло на думку поїхати до Почаїва і тут перед Чудотворним Образом Божої Матери помолитися. До Почаїва вона прибула на передодні Успіння Божої Матери. Стоячи в церкві підчас всеночної вона раптом побачила двох світовидних Ангелів, які піддержували Чудотворний Образ Пречистої і покірно кланялися Богоматері. На другий день, відстоявши пізню літургію, Мещерська пішла поцілувати Стопу. І як тільки вона напилася святої води від Цілючої Стопи, відразу почувала себе зовсім здоровою.

9.

Знамените чудо від Святої Стопи Почаївської трапилося в 1871 р. в м. Житомирі на Волині над майором римокатоликом, Станиславом Мирославським. Одного разу,

вмиваючись і втираючись рушником, Мирославський запри-
митив на ньому кров, і коли почав шукати, звідкиля вона
взялась, то переконався, що на носі у нього був значок,
мовби вколено голкою. За якийсь час на цьому місці по-
казався у нього прищик, який все збільшувався і збільшу-
вався. Мирославський звернувся до лікарів, але ніякі ліки
не помагали. Болячка хоч і перестала збільшуватись, але
за те почала страшенно свербіти, а все лице аж посиніло.
Так промучився нещасний понад десять літ. Не бачучи до-
помоги від лікарів, він звернувся до знахарів і шептунів;
всіх благав і просив, всім давав гроші, — ніхто нічого не
міг зробити. Тільки через двадцять літ він збавився від
страшної болячки. Це трапилось ось як. Одного разу жін-
ка його принесла йому книжку, в якій описувалися чудеса
у Почаївської Божої Матери і пляшочку зі святою водою
від Цілючої Стопи. Прочитавши цю книжку, Мирославський
став на вколішки перед образом Почаївської Божої Мате-
ри і почав з сльозами молитися за своє скілення. Одно-
часно він відкинув плястир від носа, і омочивши палець
у святу воду Почаївську, трічі хрестообразно помазав нею
свою рану. Негайно в болячці почув він якесь лоскотання,
а коли подивився на ню, то побачив, що з мокрої і чер-
воної вона раптом зробилася сухою і чорною. До вечера
болячка зменшилася і на ній з'явилася шкарлупа. Бачучи
над собою таке чудо, Мирославський знов впав на вколіш-
ки і дякував Пречистій за її ласку до нього. На другий
день болячка зменшилась вже до половини, а на третій і
четвертий — від неї не залишилося і слідів. — „Це чудо, —
пише Мирославський: — можуть підтвердити тисячі людей,
які бачили і знали мене у Житоїрі“.

* * *

Подібних чудес можна навести тисячі, але для того
треба було би написати величезну книжку. Для віруючих
досить і тих девяти. Треба пам'ятати, що усі, хто тільки з
вірою, надією і щирою молитвою приходить до Святої Сто-
пи Божої Матери Почаївської, одержує від Неї ласку, втіку
і щастя.

Підemoж усі до Неї, хто тільки може, і там заспіваємо:
„Владичице, не відвертайся від Твоїх слуг дарма: в Тебе
тільки одну надію маємо!“

Пресвятая Богородице, спаси нас!

ПРО ЛЮБОМЛЬСЬКІ ЦЕРКВИ.

(Коротенький історичний нарис).

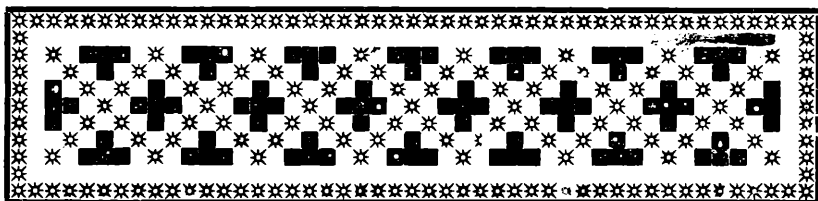
Місто Любомль знаходиться на Волині. Воно розкинулося на початках р. Вижви. Любомль належить до прастарих міст: він був улюбленим містом князя Володимира Васильковича. В Іпатієвській літописі під 1287 р. читаємо: „Князь Володимир пробувши мало днів у м. Володимирі, почав говорити: „хочу поїхати до Любомля“. Володимир поїхав з Раю до Любомля і став посилати своїх слуг на полювання. Тут він „лежаше всю зиму в болесті своїй“ і „представленіє єго бисть в Любомлі городі 10 грудня 1289 р.“. Володимир Василькович, як говорить літописець, побудував багато церков, а між иншим поставив в Любомлі муровану церкву Св. Юрія, яку він надзвичайно уфундував. Для неї він сам написав усі богослужбові книжки, крім одного молитовника, купленого ним за 8 гривен кун, і сам намалював на золоті два намістні образи: Св. Юрія, поклавши на нього „гривну злату з женцюгом“, і Св. Богородиці, положивши на неї „монимто золото з каменієм дорогим“. „И двери соліа медяние; начал же бяше писати ю исписа все три олтарє и тіа вся списана бисть, но не скончан, зайде бо и болєсть, поліа же и колоколи дивни слышанієм, таких же не бисть по всей земли“...

В XVII в. церква ця володіла дуже значними земельними маєтками, що видно з опису земель, внесеного в Холмські гродські акти парохом її Григорієм Корачевським з вказівкою на їх границі. В акті між иншим споминається про візитацію Любомля єпископом Холмським Методієм Терлецьким та про оглядини ним і приведення до відомости належачих до Св. Юровської церкви земель. (Ас. grod. Chełm, кн. 162, стор. 726). В Феніксі (Phoenix—рукопис) Яків Суша оповідає, що в одній з хартій цієї церкви він знайшов докази збудовання холмського собора Володимиром Святим.

В цьому ж описі при зазначенню границь земель церкви Св. Юрія, споминаються дві інші церкви в Любомлі, а саме: Св. Михайла і Різдва Пр. Богородиці. Відносно першої не має ніяких відомостей. Що до другої, то про нюю говориться в „привилєю короля Михайла від 14 липня 1670 р.“, з якого видно, що їй видана була уставна грамота Зигмундом Августом і фундуш князем Дмитром Корибутом Вишневецьким і Збаражським (23 мая 1669 р.). Підтвержуюча грамота надана була парохові Івану Лукашевичу на просьбу місцевої шляхти. Вона містить в собі опис границь церковних земель, розтягнутих, по словам грамоти „від Вретища або Пасіки до с. Підгородного і полів Юновського і Лосиви“.

В недавніх часах на Юровській церкві згорів дах і вона була ушкоджена пожежою. Тепер вона одремонтована і освячена.

Про рідню пісню.

Наша мова, наша пісня
Не вмере, не загине!
Од де, люде, наша слава,
Слава Україні!

(Т. Шевченко).

Наша пісня завоювала собі славу у старому і новому світі. Її люблять, поважають, її очікують усі, як дорогого гостя, бо вона чарує, приваблює своєю мелодією, своїм змістом. Професор Чеської консерваторії (школи співів) Неєдлі Зденко писав: „Українські співаки співають з великим мистецтвом. Ані на хвилю не відчувається вражіння чогось штучного. Ціла ця артистичність здається чимсь зовсім натуральним, впливаючим безпосередньо з душі“. Німці про наші пісні пишуть: „Українська національна пісня дивує своєю характерістичною винятковістю мелодії і ріжнорідністю ритму“, або: „Публика прийшла вислухати українських пісень народніх, яко виразу почуття того народу, з душі якого вони вилялися. Пісні ті робили вражіння відблиску повноти народнього життя. Мелодії плили з дивовижною простотою і силою, повнсю краси“.

Пісня наша, то є душа цілого українського народу: вона то сміється, то плаче, то кидає велетенський виклик життю поетичної, співучої української природи. Встає питання, чому наша пісня є царицею пісень усього світа? Відповісти на це питання дуже легко і просто, треба лише знати історію творіння її та її творців. Першим творцем нашої пісні був сам нарід, а відтак продовжували і продовжують творити її поети, які вийшли з народніх мас. Пісні наші творилися в різні доби політичного життя нашого народу, а тому в них відбилося ціле його життя. Усе життя нашого народу є спів: спів щастя, веселости, радощів, або — нарікання, нещастя, сліз. Наш нарід творив і співав, співав і творив!

Ще не так давно у наших селах і містах лунала рідня пісня від сходу до заходу, а тепер?.. Коли наші дівчата і хлопці одягнули панську одіж, вони або зовсім перестали співати, або співають чужі, частенько безсоромні, без-

глузді Бач, стали встидатися своєї пісні: вона, мовляв, занадто проста! А чому то цілий світ очарований нею? Маємо неоцінний скарб, але не уміємо його берегти і шанувати! Шануймо ж і не забуваймо нашої чудової народної пісні: самі співаймо і дітей наших учимо!

Запам'ятаймо наших найкращих композиторів, які положили на ноти наші пісні. Ось вони: Лисенко, Стеценко, Леонтович, Вахнянин, Колесса, Студницький, Демуцький, Ясинович, Верніківський, Витушинський (він уложив на ноти наш Богогласник), Кошиць та інші.

Багато, багато має і Холмщина, і Волинь, і Полісся своїх чудових пісень, але, на жаль, не всі вони зібрані та надруковані.

※※※※※

Великий Кобзар України.

Наш найбільший поет-страдник Тарас Григорович Шевченко народився 25 го лютого 1814 року в с. Моринцях, Звенигородського повіту, Київської губернії. Батько його був простий хлібороб та щей кріпак пана Енгельгарда. Багато лиха зазнав маленький Тарас, особливо тяжко стало жити хлопцеві, коли позбавився він на 12 році батька, а мати раніш померла. Вчився він спочатку у дяків, але наука була дуже гірка. Маючи дуже велику охоту до малювання, Тарас старався навчитись йому у одного діякона-малювача та дяка, але вони не признали в ньому здатности до малювання і він мусів вертатись до свого села та ставати за пастуха, потім у панському дворі помагав кухареві, поки пан не забрав його козачком-прислужником до Вільни і Варшави.

Нудьгуючи за своїм рідним селом, Тарас у вільний час віддавався малюванню; це закріпив пан і сддав хлопця до маляра спочатку в Варшаві, а потім в петрограді. Тут йому пощастило познайомитись з українським малярем І. Сошенко, який допоміг Шевченкові визволитись з кріпачької неволі і поступити до Академії мистецтв. Тоді йому було 25 років.

Від того часу він щиро взявся не тільки за малювання, але за науку і освіту, не забуваючи про свій рідний край, про своїх братів-селян, і не цураючись рідної мови, на якій він почав складати гарні вірші. У тих віршах він співав про згоду, братерство, про давнє минуле, гірку долю селян. У 1840 році вийшла перша книжечка віршів Шевченка під назвою „Кобзар“.

Докінчивши науку в Академії, Шевченко зараз же подався на Україну, до Києва, де став за вчителя малювання в університеті, складаючи далі нові вірші. Тут у Києві він

пристав до гуртка людей розумних, з великою освітою. Цей гурток боровся проти панщини, неправди, стремів, щоб усі славяне злучилися в одну спілку, щоб діти училися по школах на рідній мові, щоб наша мова була вживасма в урядах, судах і т. ин.

Коли начальство провідало про цей гурток, зараз же заарештувало усіх і покарало, а Шевченка було віддано у москалі і зіслано у Оренбурські степи з заборонсю писати вірші й малювати, хоч він крадькома і на засланні продовжував писати вірші. Дуже тяжка це була неволя і вона тягнулася цілих десять літ. За часи царя Олександра II Шевченка звільнили від кари, але заборонили їхати на Україну, і він оселився в Петрограді, де пильно береться до роботи: складає вірші, пише книжки для народу. Через рік йому дозволили відвідати Україну, звідкіля він знов вертає до Петрограду, де доля не судила йому довго прожити: 26 лютого 1861 року наш добрий і незабутній Кобзар віддав Богові душу.

Згідно з заповітом поховали Тараса на Україні на берегу Дніпра недалеко міста Канева на Київщині. Вічна йому пам'ять хай буде!

3 віршів Т. Шевченка про Бога.

„То воля Господа!.. Годить,
Смиріться, молітесь Богу
І згадуйте один другого;
Свою Україну любіть,
Любіть її во время люте.
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть!“

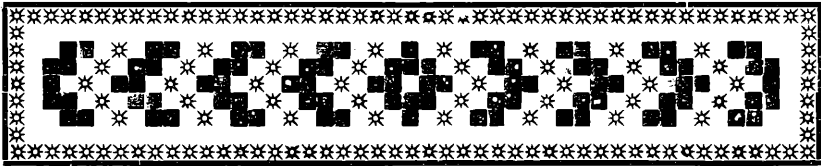
* * *

„Як би не Бог поміг мені,
То душа б живая
Во тьмі ада потонула,
Проклялась на світлі
Ти, Господи, допомагаєш
По землі ходити,
Ти радуєш мою душу
І серце врятуєш...“

* * *

Молітесь Богові одному,
Молітесь правді на землі,
А більше на землі нікому
Не поклоніться...“

Де що з астрономії.

Повітря і його значіння.

Нас зо всіх сторін оточує повітря. Ми ним дихаємо; без нього не проживе ні одна тварина, ні одна рослина. Дихаємо ми постійно, і свіже повітря нам необхідне. Коли де-небудь збереться багато народу—чи то в хаті, чи в церкві,—свіжого повітря там не стає і люди починають мліти. Посадить у пляшку робака та закоркуйте її. Через деякий час він пропаде, бо нема чим дихати. Рослини вбірають повітря листями, а через те люде глядять, щоб листя хатних рослин були завше добре вмиті.

Без повітря не буде горіти вогонь; коли на вогонь накинути що-небудь—він майже відразу згасає. Длячого? Для того, що ми припинили доступ повітря.

Повітря огортає землю з усіх боків. Але ми його зблизька не бачимо, бо воно занадто рідке, прозоре, і тільки тоді виявляє свій колір блакитний, коли дивитись крізь товсту його гущу: ось наприклад, коли глянемо у ясний день вгору, то бачимо його високо понад землею і кажемо на його—„блакитне небо“. Хоч ми й не бачимо повітря, але чуємо, як воно легеньким подихом преходить біля нас, грається нашим волоссям, як від нього колихаються рослини, як вітряки махають своїми крилами; ми чуємо як воно в комині плаче і виє, ми кажемо: „то вітер!“ Вітер це є порушене повітря. Рідко повітря буває зовсім спокійне, а завсіди тече струмочками, або звільна, тихими рухами, або бурхливо, раптом, з великою силою, ломає все на своєму шляхові і руйнує, женеться по дорогах страшенною курявою, або завирююю.

Нам здається, що повітря дуже легке, ми не відчуваємо його ваги на собі, але як добре дослідити, то переконаємося, що воно тисне зверху на все що є на землі. Вагу його можна обчислити особим струментом, який звється барометром. Той струмент виглядає ось як: беруть довгу шклянну колінчасту дудочку:—згори вона закрита або чим заліплена, а другий кінець відкритий. В дудку льють живе срібло, так щоб у довгому коліні не було зо-

всім повітря. Як поставимо дудку сторча, то побачимо, що живе срібло не стоїть в обох колінах нарівні, а держиться в довгому коліні далеко вище, ніж у короткому. Одже виходить, що у відкриту дудку тисне повітря—давить на живе срібло, і воно підіймається вгору, бо має вільний хід,—там нема зовсім повітря. То нас переконує, що повітря, як і усяка річ на землі, має свою вагу, бо і його тягне униз сила притягання земної кулі. Чим більше повітря давить на живе срібло, тим вище воно підіймається у закритому кінці дудки. Коли повітря важче, воно сильніше давить, коли легше—легче й давить, а тоді живе срібло опускається. По долинах повітря давить сильніше, бо над долиною стоїть вищий стовп повітря, а на високих горах стовп повітря менший,—і вага його менша. Чим вище підійматися до гори, повітря стає все рідшим; у такому повітрі трудно дихати, а від рідкого повітря можна навіть вмерти.

На більшій височині повітря не тільки рідке, а ще й дуже холодне, бо проміння сонця вільно проходить крізь нього і не гріє його, а земля, від якої беруть нищі верстви повітря,—далеко. Через те на високих горах зимно, а часом лежить на їх верхах сніг та лід. Щоб виявити, наскільки повітря навкруги нас тепле, вчені видумали такий струмент—тепломір, або термометр. Він робиться зі скляної тоненької дудки: знизу вона кінчається кругленькою банькою; туди наливається живе срібло, а тоді зверху дудочку закривають. В такій дудочці живе срібло дуже швидко нагрівається від тепла і стигне від зимна. Коли живе срібло нагріється, воно розширюється і підходить у дудці вгору; коли ж охолоджується, то зменшується і опускається у дудці вниз. Оджеж бувають термометри на 80 градусів (то термометр Реомюра) і на 100 (термометр Цельсія). Назви ці пригадують вчених людей, які вигадали термометри.

Повітря буває не тільки тепле і зимне, воно може бути вихким або сухим. Коли повітря тепле, то пара у ньому також нагрівається та підіймається у гору. Доки вона держиться у тепловому повітрі, її зовсім не видно; але коли пара попаде у зимну течію повітря, вона густіє і стає хмарию: часом маленькою, білою та прозорою, мов пірлячка, розсипані на блакитному небі, а часом трошки густішою, наче бавовна. Хмари купчаться одна до одної, стають чим раз темнішими, непроглядними, зимою сивими—сніговими, а літом темно-синіми—грозовими. З хмар йде дощ, падає сніг. Коли літом пара зразу попадає у гору в дуже холодну течію і замерзає круглими краплями, то падає град. Коли ж пара захолоне не у гору, а у тому повітрі, що є навкруги нас, то вона стає туманом. Літом, коли після спеки настає у ночі прохолода, пара, що за день повипарюва-

лась з річок та ставків, осідає на роєлинах, і тоді маємо росу, котра щезає, як тільки пригріє тепле сонечко. Дош, роса, сніг, град, туман—усе це зветься „атмосферними опадами“, це через те, що всі ці опади беруться з повітря, а повітря навкруги землі звичайно звуть атмосферою. Там, де багато атмосферних опадів,—повітря вохке, рослини бувають, земля вкривається травами та гаями. Де рідко йдуть дощі і снігу не перепадає, там повітря сухе, країна висихає, стає пустинею без рослин, без води, а через те там трудно жити і людям, і звірям.

Місяць.

Як вийдемо у місячну ніч з хати, побачимо небо, все осяяне зірками, а між ними світить місяць. Перед ясним промінням сонця бліднуть і місяць, і зорі, а через те вдень не бачимо зірок на небі, а в ясну ніч миготять вони, яскраві й блискучі. Місяць світить вночі дуже приємно, але світить він не своїм світлом: то соняшне світло освітлює його, відбивається від місяця та доходить до нашої землі. Сам місяць—темна куля: це подорожний товариш земної кулі, бо він обходить 12 разів на рік навкруги землі та разом з землею на протязі року один раз обходить наоколо сонця. Через те з землі ми не завжди бачимо місяця з того боку, що освічений сонцем. Коли місяць стоить на такому місці, що ми бачимо його наче вузький світлий серп, ріжками звернений на ліво, то тоді люде кажуть, що це „молодик народився“, або почався новий місяць. Цей ясний серпочок що-вечора стає більшим та яснійшим, а за тиждень робиться як пів-круга (перша квадра). Далі і цей кружок усе росте та робиться світлішим, аж поки дійде до цілого світлого круга (друга квадра, повня або повний місяць). Після цього місяць помалу темніє вже з другого боку, робиться, як кажуть „щербатим“—і світла на землю дає все менше; на третій чи останній квадрі він знов такий, як пів паляниці, тільки в другий бік горбом; а далі місяць зовсім згасає, тоді починаються темні ночі, аж поки знов не народиться молодик.

Кожна квадра держиться трохи більш 7 день, і за чотири квадри—29 днів, 12 годин, 44 минути і 3 секунди, або кругло 29½ днів, так званий синодичний місяць—минає повний оборот місяця навкруги землі. Щодня місяць пересовується по небі так, що за 27 днів знов стає на тому місці неба, де він був спочатку.

Місяць—темна і холодна куля. У порівнянні він малесенький, бо його поперечник—ледви $\frac{1}{4}$ поперечника землі, а зміст— $\frac{1}{50}$ змісту землі (із земної кулі можна зробити 50 місяців).

Його віддаль від землі = 384,500 км. Поспішний потяг (60 км. у годину) їхавби від землі до місяця понад 8 місяців. Крик з місяця почулиб ми за 320 годин, себ то за 13 днів і 8 годин.

Затміння місяця.

Щоб зрозуміти повстання затмінь, пригадаймо собі, що кожне непрозоре тіло засланяє світло і кидає від себе тінь. Непрозора куля, завішена на нитці і освітлювана з одної сторони, кидає по протяжній стороні тінь у виді стіжка. Земля освітлена з одної сторони сонцем також кидає від себе тінь у виді стіжка довжиною на 175,000 миль. А що віддалення місяця від землі виносить 468 миль, тому місяць окружаючи землю, мусить попадати в тінь землі і на якийсь час тратить світло, яке має від сонця. Це зветься затмінням місяця. Коли увесь місяць входить у тінь, тоді настає повне затміння, а если тільки частина його гогружується у тінь землі, тоді настає частинне затміння місяця. На основі цього мусилиб кожної повні повстати затміння місяця. Однак так не є, бо дорога місяця є наклонена до оповидної дороги сонця, а затміння місяця повстає тільки тоді, коли місяць в круженню довкола землі перетинає дорогу сонця в часі повії.

Землетрус.

Час від часу нашу землю навиджують землетруси, які відчуваються у різних закутках земної кулі. Землетруси найчастіше бувають у горах, біля вулканів і біля морей.

Землетрус є праця підземних чинників, а саме: вогню води і пари. Відомо що ядро землі ще і доси не застигло і має вигляд вогневого плинну — лави. Вогонь землі продукує величезну кількість пари, яка завжди поривається або вийти наверх землі, або зайняти пустопорожні печери. І вогневий плин, і пара ніколи не можуть бути в спокійному стані: вони завжди у рухавці; ось той рух і викликає землетруси. Печер в землі найбагатше в горах, бо вони (гори), як відомо дуже мало відпірні. Є річ'ю відомою, що найвищі гори на землі ще й доси „ростуть“, перетворюються, змінюються, позаяк праця застигання земної шкорлупи ще не закінчилася.

Більшість гір в Європі належить до одного і того самого геологичного походження. Велика щелина землі тягнеться від гір Піринейських через Альпи і Карпати, розгалужується на Апенини і Балкани, далше йде через Крим, Кавказ, Гіндукуш, Гімалай, гори Сибіру — аж до Камчатки і до островів Курильських через Корею і Японію, далше на острови Зондські (ту є чинний вулкан Каракатау).

Вистарчить щоб в одному якому-небудь місцю тої страшенної щелини було щонебудь не в порядку, щоб негайно зареагували на це і усі інші її частини. Не потрібно навіть великого землетрусу. Відомо, що кожні дві години на кулі земській є землетрус. Більших землетрусів що року буває 100 - 150. Наука стверджує, що число землетрусів, які руйнують міста і причиняють смерть тисячам людей, постійно збільшується.

Землетрус в Неаполі (Італія), який мав місце 29 липня 1930 р., не вяжеться зовсім з чинністю вулкана Везувія. Центр того землетрусу лежить напевно в Апеннинах. Катастрофа в Неаполі можливо є грізним початком: за нею мають наспіти ще грізніші і страшніші своїми наслідками.

Під час землетрусу в Неаполі і взагалі в його окolicях згідно з офіційними даними загинуло 2142 особи і ранено 4551.

До землетрусу в Італії було кілька подібних, з яких найстрашнішим був землетрус у Японії в 1923 р.

Взагалі трудно окреслити огниско тих землетрусів, які розходяться в окреслених напрямках на поверхні землі. На цей раз, здається, наша планета розпочала нову працю і то працю жваву.

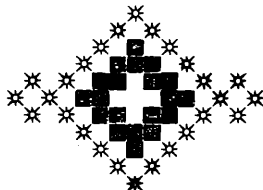
Може бути, що підтвердиться теорія кількох знаменитих французьких вчених — геологів, які кілька літ тому писали що Європі грозить страшенна катастрофа від землетрусів, а то для того, що будова дна морського в океані Атлантицьким в останніх літах так змінилася, що треба очікувати великих і грізних землетрусів.

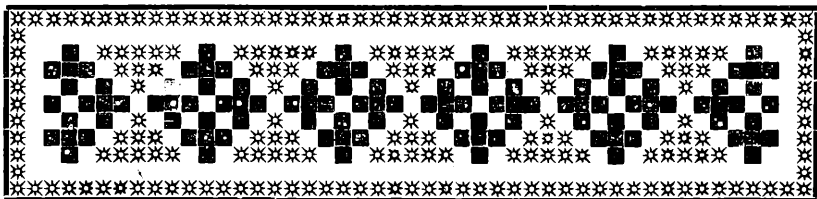
Катастрофа ця повинна розпочатись у найближчих роках. Змете вона з поверхні землі цілу Англію і затопить великі простори на північному заході Європи, а саме: береги Німеччини, Бельгії і Франції.

Нині бачимо, що ця теорія не є безпідставна, бо читаємо в газетах що землетруси почалися в таких місцевостях, у яких їх майже ніколи не бувало:

У минулому році землетруси були між иншим у Чехії, а навіть, в Польщі.

Взагалі землетрус є страшне і грізне явище натури, з котрим чоловік не в силі боротись.

Господарські поради.

Городництво.

Ніяка господарка не може обійтись без города, а через те треба вміти де й як город заложити, щоб він дав усе те, що потрібно господині для приготування смачної і здорової їжі.

Місце під городом повинно бути рівним, або з невеличким нахилом на південь. Для города потрібний захист, тоб-то треба садити живопліт з безу, глоду, жовтої акації, грабини і т. д.

Необхідно, недалеко від города мати воду: часте і багате поливання города,— то половина успіху.

Грунт вибраний для города, повинен бути поживний, трохи пухкий, з парегноєм і не піскуватий. Велике значіння для города має і підгрунтова верства: вона повинна бути прониклива для води.

Городна культура страшенно виснажує ґрунт, а тому необхідно часто і багато угноювати його. Город вимагає багато доброго перепрішого виключно кінського гною. Скільки б почва города не була сама по собі багата, вона всежтаки вимагає доброго угноєння. Крім того в городництві необхідно користуватися компостом (штучний гній), який потрібний для різних городних культур.

Більшість городних рослин садять на грядках, але картоплю, помідори, буряки, а часом і капусту на грядках не садять, а садять просто в ґрунт, добре звичайно оброблений.

Призначення грядок— дати рослинам ґрунт багатий теплом; чим вищі грядки, тим краще вони ogrіваються. Звідси ясно, що в зимних місцевостях для кращого ogrівання ґрунту грядки роблять високі, а в теплих сторонах грядок зовсім непотрібно, бо там земля доволі нагрівається самим сонцем. І якість ґрунту впливає на височінь і розмір грядок. Легкий, ogrіваємий ґрунт дозволяє робити грядки невисокі, натоміць зимний і тяжкий, кепсько ogrіваємий, змушує робити грядки більш високі. Деякі рослини, а саме: огірки, квасоля люблять багато тепла; грядки для

них треба робити високі. Пересічна височінь грядок 6 вершків. Ширина грядки не повинна перевищати $1\frac{1}{2}$ - $1\frac{3}{4}$ метра. Нормальна височінь грядок 3-5 вершків. Грядки треба робити в напрямі північ—південь, або північний захід—південний схід. При такому стані грядки рівномірно ogrіваються і освічуються сонцем.

Плодозмін в городництві відіграє велику роль. Від регулярного плодозміну можна завсіді очікувати кращих врожаїв і кращих овочів, більш здорових і великих. Садити на одному і тому місці одні і тіж овочі не можна.

Плодозмін укладається в залежності від того, які рослини розводяться на городі, а тому трудно дати зразки плодозміну. Але можна всежтаки вказати послідовність садження рослин в плодозміні.

Перший рік: на свіжому гноєви садиться капуста, брюква, салата, шпинак, петрушка.

Другий рік (після гною): картоплю, огірки, гарбузи, дині, цебулю, петрушку, моркву, буряки, редьку, ріпу, помідори, перець.

Третій рік (гній з домішкою попілу): горох, квасолу, біб, мак, соняшник, цебулю.

Господині! садіть городи, вони дадуть вам гарні овочі для приготування смачної їжи.

Пасічництво.

Сучасна господарча криза навчила нас, що не можна на сільський господарці продукувати тільки збіжжя, а треба обовязково розвивати всі галузі господарства, щоб вони одна другу доповнювали, щоб вони всі разом давали і дохід і продукт потрібний для нашого здоров'я, яке як відомо, в останні часи страшенно оказалось зруйнованим. До таких галузей господарки належить пасічництво, яке треба нам закладати і провадити по сучасним зразкам. На превеликий жаль, пасічницької літератури на мові українській небагато та вона і задорога. Щоби прийти на поміч читачам нашого календаря, ми і порішили дати відомости о пасічництві. Звичайно, що помістити в календарі за один рік все про пасічництво не можливо, задлячого в цьому році дамо ось що: де можна пасічникувати, хто може пасічникувати, як закласти пасіку і які є системи пасічної господарки.

I.

Закладати пасіку можна в кожній місцевості. В місцевостях мало пожиточних для бджоли, треба закладати пасіку невеличку, тільки для себе. Для великих пасік треба підшукувати місця, забезпечені пожитком на протязі весни і літа.

До таких місцевостей належать ось які: де є гаї, луки (сіножати), де сіють багато гречки, ріпаку, гірчиці, спарцету, серадалі, білої конюшини, де є багато садів, лип і акацій. Всі ці медодайні рослини не повинні лежати далій, як три кілометри від пасіки для того, що бджола далі трьох кілометрів не летить за поживою.

II.

Пасічникувати можуть і чоловіки і жінки, люди старшого віку і підростки, навіть діти можуть помагати в праці дорослим на пасіці.

Щоби добре пасічникувати, треба любити бджолу, цікавитися нею та її життям, знати її життя та вимоги так добре, ніби сам був в уликові, тоді можна сподіватися багато меду з пня і сильних роїв.

Тільки той, хто знає життя бджоли, буде добре пасічникувати, бо не буде дарма її перешкоджати в її невтомній праці, а буде її допомагати її працею керувати.

Тому, хто бажає добре пасічникувати, треба уважно перечитати пасічницькі підручники та попрактикувати на сусідній пасіці.

III.

Спочатку треба закладати пасіку невеличку, — кілька пнів й поволі, набираючи досвіду, збільшувати число пнів. Заводити пасіку треба біля хати, — там завсіди знайдеться місце затишне на кілька пнів. На пасікуж промислову треба шукати відповідне місце.

Пасіку не можна закладати ближче до дороги, як о 30 кроків, а коли пасіку треба поставити обов'язково над дорогою, тоді треба поставити паркан в два метри заввишкий.

На пасіці повинна завсіди бути зразкова чистота і трава скошена, щоб бджола в ній не плуталась та не губилась.

Найкраще набувати бджоли з вуликами на весні, а й ще краще заготовити вулики, а в літі дістати роїв, оселити їх в добрі рямкові вулики.

Пнів самому не купувати, а попросити до себе пасічника-фахівця. Підчас куплі треба звертати увагу пильно на збудовання пня, на черву, чи не хора на гнилець, чи добра матка, чи вона не трутова.

Купувати пні в одлеглости меншій, як три кілометри не можна, бо бджола може повернути на старе місце. Коли приходить перевозити пні на ближчу далечінь від старомісця, то треба вжити всіх заходів, щоби звернути увагу бджоли на зміну місця.

Пні на пасіці треба установити ось як; рослинність повинна захищати їх від сонця; пні не повинні стояти густо; вічка не повинні припадати близько одно проти другого; вулики одного кольору і форми не повинні стояти один поруч другого.

IV.

Пасічництво поділюється на такі системи: ройову, медову, та медово ройову. Вибір системи залежить від тої мети, яку намітив собі пасічник.

Господарка ройова провадиться до того часу, доки збільшують пасіку, а після того рійку спиняють. Ройова господарка провадиться і там, де корисно збувати рої.

Медова господарка провадиться тоді, коли завданням пасічника тільки одержувати мед.

Господарка медово-ройова дає мед і рої.

Можна також провадити господарку і на віск.

Господар сам, залежно від обставин, вибірає собі систему пасічної господарки та відповідно організує пасіку.

Косовиця.

Косити траву треба тоді, коли вона в повному цвіті. Коли весна була рання, тепла і перепалили дощі, трави тоді росли швидче, тому скорше треба їх косити. Зле робить той господар, який відкладає косовицю: трава старіється, деревеніє, а отава або пропадає, або буде марна.

Як тільки трави відцвітуть, стебло їх стає соломом, воно тверде і не має в собі поживних складників. Траву найкраще сушити на покосах, які розбиваємо, коли вона добре привегне. Тоді розбиваємо покоси, гробаємо до валу, перед вечером складаємо в копички невеличкі, ранком знов розкидаємо, а ввечері складаємо вже в копиці великі. Сіно треба сушити доти, доки воно не висохне добре.

Звозиться сіно до клуні, або до оборогів і стогів тільки тоді, коли воно зовсім висохне, бо вохке, або спліснівє, або загіється. Буває і так, що звезене вохке сіно запалюється само від себе та нищить увесь господарчій дорібок. У стайні чи оборі на горіщі можна лише тоді складати сіно, коли стеля згори добре вибита глиною, або папою так, щоб стаєнні випари до сіна не доходили. Сіно, яке звезене і зложено під стріхою, треба за кілька днів переглянути, чи воно не зігрілося. Коли лише трохи зігрілося, треба одну частину викинути на двір, а решту розтрясти і перекладати верстами житньої соломи щоб вітер мав ліпший продув.

Замулене сіно для худоби і коней шкідливе, тому треба з нього перед задаванням витрясти, або вибити ціпом

намул. Так само шкідлива худобі і спліснявіла паша. Коли сіно пліснявіє, то поживні складники безазотові та білкові розкладаються та стають нестравні. Таке сіно щонайменше шкідливе волам, але і то належить його змішати з іншою пашою і додати трохи солі для худоби.

Як обчислити вагу сіна в стогах и стиртах.

Щоби зважити стіг сіна або соломи, треба обтяти певну кількість сажнів згори до долу, зважити і після того обчислити скільки важить ціла стирта чи стіг. Злегла паша в долішній частині стога чи стирти важить в $1\frac{1}{2}$ рази більше, як у горішній. Вага ця залежить також від роду трав і часу збору, бо страшенно висушене сіно та звезене в спеку побільшує свою вагу в стозі, колиж сіно звезене вночі, слоту, рано з росю, тратить звичайно 10-12% вохкості, яка випаровує. Рівнож треба уважати, чи сіно не зігрілося в стогові, бо в такому разі убуло 20-25% його первісної ваги і сажень такого сіна важить більше ніж сажень перехованого сухо. Що вохке сіно стратило на обсягу, це бачимо наглядно, бо стіг обнизився. Пересічно можна вагу одного метра означити в кількограмах так: доброго сіна буде 55-60 кл., гіршого 40-45 кл., отави — 50 кл., озимої соломи — 90-101 кл., ярої — 74-81 кл., соломи з рослин стручкових 54-62 кл. („Економіст“ Р. III. № 12 з 906, ст. 12).

Як господарювати на піскуватих ґрунтах.

I.

Є в нас піскуватих земель багато. Одна частина їх вкрита гаєм, — друга управляється. Господарка на тих землях провадиться так, як за наших прапрадідів в пра-старі часи. Завдяки тому, врожаї бідні, часами ледве на-сіння вертається, як кажуть в нас: „брат брата вродив“: худоба зле годується і ціла господарка виглядає дуже і дуже бідно.

Інші ж народи на таких же землях, а то й ще гірших господарюють цілком інакше, мають гарні врожаї, мають чим годувати худобу і вже давно вийшли з елиднів, які нас впрост добивають.

Треба і нам на пісках господарювати інакше.

Перш чим говорити о способах управи піскуватих земель, подивимося як діляться ці землі. Вони діляться на цілком сухі, середне сухі і вохкі. Кожна з цих груп має властиві їй плодозміни і управу.

II.

Наші господарі, що господарюють на піскуватих грунтах, тримають багато худоби для того. Але та худоба недоїдає і зводиться на ніщо, бо завжди бракує паші. Колиби господар вів обрахунки утримання худоби, то побачивби, які він несе великі втрати від злого утримання її.

Німці на тих землях господарюють зовсім інакше. Вони тримають стільки в господарстві худоби, скільки можна добре прогодувати, а гній вони замінюють зеленими угноєннями, — лубіном, сераделею і т. и.

Лубін сіють на зелене угноєння, заорюють його та сіють на ньому чи озимину, чи яріну. Лубін замінює гній.

З цього бачимо, що зникла потреба тримати в господарстві багато худоби, крім того на допомогу прийшли йще і штучні гної. Перші два посіви лубіну, не вимагають штучного гною, а далі вже треба обов'язково штучних гноїв: 3 цетнари метр. кайніту і 3 цетнари томасівки на гектар.

III.

Плодозмін на піскуватих землях залежить від їх якості.

Сухі піски звичайно бідні перегноєм. На них можна сіяти лише жовтий лубін, жито та бараболю та соняшник бульвистий (земляна груша). Овес, ячмінь та гречка, посіяні на тих землях, часто не повертають навіть насіння.

Плодозмін ту простенький двулітній: 1) лубін на зелене угноєння і 2) жито на ньому.

Часом практикується чотирихпілля: 1) лубін на зелене угноєння, 2) жито, 3) лубін на зелено і 4) овес або бараболя.

На трохи ліпших пісках може бути плодозмін трьохлітній: 1) лубін на зелене угноєння, 2) жито і 3) овес.

Сухі піски зовсім бояться механічної управи ріллі і для того її треба звести до мінімуму. Тутичка треба управляти ріллю тільки так, щоб зберігти вохкість і відповідно приготувати ґрунт до посіву. На таких грунтах замість бараболі, треба садити соняшник бульвистий. Він дає багатий врожай. Худоба добре їсть не тільки самі бульви, а й стеблі з соняшника. Вона збільшує кількість паші в господарстві та дає змогу краще утримувати робочу і молочну худобу.

IV.

Середні сухі піски мають трохи більше вохкості, мають у своєму складі і більше перегною. Вони багатші і надаються до управи більшої кількості рослин.

На тій землі вже можна уживати і гній, бо ту він не розкладається так швидко, як на сухих пісках. Ту треба давати його не багато, але зато частійше.

Ту може бути такий плодозмін: 1) лубін на зерно, або на зелений гній, 2) жито з підсівом сераделі, 3) лубін на зелений гній, а далі жито з сераделею що року. Той плодозмін гарно поліпшує ґрунт і дає рівні добрі врожаї жита.

А може бути і більш складний плодозмін: 1) лубін на зелений гній, 2) жито з підсівом лубіна, 3) бараболя з підсівом лубіна і 4) овес.

На ліпших піскуватих землях можна управляти і конюшину, тоді плодозмін виглядає так: 1) лубін на зелений гній або на насіння, 2) жито з підсівом конюшини, 3) конюшина, 4) жито з підсівом лубіну, 5) бараболя з підсівом лубіну і 6) овес.

На піскуватих землях плодозміни можна виробляти ріжні,—треба тільки пам'ятати, що підвалиною їх мусить бути як найширше вживання лубіну на зелений гній і сераделі.

Вохкі піскуваті землі з користю можна управляти лише тоді, коли їх дасться осушити. Тоді згідно їх якості, dostosуються плодозміни.

Господарям на піскуватих ґрунтах треба знати і пам'ятати, що постаршому господарювати на них вже не можна, бо старі прадідівські способи управи ріллі цілком зруйнують населення.

Як вигодовувати телята.

Як теля народиться, то через 2-3 години корову здоюють і теляті зразу дають свіжого, теплого молозива, приблизно зо дві чайних склянки. Звичайно, привчаючись пити, воно всього може і не вип'є, та це байдуже, важне тільки, щоб не давати зразу багато пити (не більше як 2 склянки).

Крім того, дуже важне, щоби зпочатку теля звикало пити молоко не похопцем, як кажуть „за одним духом“, а щоб пило повільно, спокійно, рівномірно. Коли теля п'є занадто пожадливо, великими ковтками, один по одному, то буває, що молоко завчасно попадає до кишок, а це шкодить. Тому треба дбати, щоб теля пило невеликими пайками потрошки, з перервою, переводячи дух.

Далі, після першого напування, теля напувають через кожні 3-3½ години знову свіжим, теплим, щойно здосеним молоком. За кожним разом дають 1, 1½, 2 склянки (не більше).

Взагалі правило таке: на 1-й, 2-й і 3-й день його життя теля бажано поїти 5 разів на день; на 4-й, 5-й та 6-й день — 4 рази.

Починаючи з 7-го дня, випоювання теляти проводиться тричі на день.

В зв'язку з цим треба корову доїти стільки разів, скільки разів дається теляті молоко від його матері.

Зазначеного розпорядку не завжди дотримують, — це залежить від молочності корови. Якщо корова дуже молочна, така, що дає на день не менш як 60-70 фунтів молока (130-140 шклянок), то в такому разі безумовно треба здоювати корову не менш, як 6 разів на день.

Іноді потрібно здоювати корову навіть через кожні 2-2½ години. Це турботно і для господині, і, може, для корови, але це конче треба робити: в противному разі вим'я так набрякне, що може повстати й запалення вим'я, таку корову доводиться здоювати навіть уночі; іноді аби уникнути ускладнень, доводиться здоювати навіть перед телянням, якщо занадто наллється й набрякне вим'я.

Отже, щоб там не було з коровою, а теляти не слід напувати більше як 5 разів у перші три дні його віку й 4 рази на 4, 5 і 6-й день.

Іноді треба напувати теля у перші три дні по 4 рази, а далі весь час — тричі на день.

Нарешті, в багатьох господарствах поять телят з самого початку лише тричі на день. Менш, як три рази на день поїти не можна.

Звичайно, як є час і бажання, то найкраще поїти у перші три дні 5 разів, потім до тижня 4 рази, а далі тричі. Для теляти так краще.

До речі, крім того випадку, коли теля народиться проти ночі й коли його (через 2-3 години) треба напоїти моллизом, ніколи потім не можна поїти в ночі. З вечера й до ранку шлунок теляти повинен відпочивати.

Ось коли (приблизно) бажано поїти телята:

Якщо 5 разів на день: 1) о 6 год. ранку,
2) „ 9 „ „
3) „ 12 „ дня,
4) „ 3½ „ „
5) „ 7 „ вечера.

Якщо 4 рази на день: 1) о 6 год. ранку,
2) „ 9 „ „
3) „ 12 „ дня,
4) „ 7 „ вечера.

Якщо 3 рази на день: 1) о 6 год. ранку,
2) „ 12 „ дня,
3) „ 7 „ вечера.

Якщо теля няродиться досвіта, то йому за ввесь перший день можна дати молозива до 8 шклянок (за кожним разом, коли 5 разів, поїти, пересічно білля 1½ шклянки). У перший день теля дістає молока то більше, то менше, в залежності від того обходження, треба теля не перегодувати, бо це йому може дуже пошкодити.

Скільки протягом дальших днів треба давати молока теляті, як довго поїти теля молоком, коли саме починати підгодовувати теля іншими кормами — це все залежить здебільша від різних господарських умов. Тут наводимо ті норми вигодовування теля, що придатніші для умов селянського господарства.

Звичайна шклянка (стакан), наповнена молоком, важить щось ½ фунта. Шклянкою досить зручно виміряти молоко. Годиться вивірити шклянку, або підібрати таку шклянку, чашку чи невелику кружку, щоб у них містилося саме ½ фунта звичайного (незбираного) молока.

Як бачимо, протягом одного місяця дають лише саме молоко.

Як мине теляті три тижні, то корисно привязувати там де воно стоїть, пучечок доброго сіна, щоб привчалось їсти грубий корм. Теля, ще цього разу горазд не їсть, а ніби забавляється, та краще хай на сіні збуває охоту „жувати“, аніж почне знічевя жувати підстілку та кізяки. Бо від цього теля може загинути.

Сіно треба давати тонкостебliste, гарне, якісне, лучне або дрібненький перій.

Яка повинна бути птиця на розплід.

На розплід вибирається птиця в осени. Ось яка вона повинна бути: найбільша ростом і виглядом найкраща, найздоровша і найтяжча. У кого є птиця породиста, той звертає увагу чи його птиця відповідає зверхнім виглядом зразкові тої породи, до якої вона належить.

Гребень у півня і коралі повинні бути живо-червоні. Гребень іншої барви свідчить, що півень нездоров. У півня повинні бути: око ясне, часте підношення крил, здоровий голос, певність рухів і відвага, гладеньке і лискуче пір'я, — це відзнаки здорового півня. У курки крім всього того повинні бути добре розвинені тильні частини тіла.

Несуща курка рухлива, часто сокоче, та має великий червоний гребень.

Треба переглянути розплодову птицю чи вона не має вошей і чи її ноги чисті. Коли має воші, посипається її перським порошком, коли має вапняні ноги, — мити х треба нафтою (часом).

Як годувати дорослу птицю.

Домова птиця з'їдає насіння різних трав і збіжжя: пшеницю, ячмінь, овес, гречку, кукурузу, різні мішанки з картоплів, буряків, моркви, висівок, макуха, м'ясної муки, муки з хрещів і риб, дрібно мелених костей, різну зеленину: листя буряків, салати, капусти, брукви, шпінату і звичайну траву. Птиця поликає зернята піску, вапна, товчену крейду та вугілля. На волі птиця з'їдає велику кількість різних комах, хрещів, хрущиків, гробаків, слимаків та інш. дрібних тварин. Чим більше поживи знаходить птиця в природі, тим менше треба її годувати з рук і тим вона більше оплачується. Годувати птицю треба розумно. Годівля залежить від рясн, пори року, віку та породи. Не можна птиці давати занадто багато їжі, але не можна птиці давати і замало, бо тоді вона дає мало прибутків.

На 20 курей денно треба: 1 кл. вареної товченої картоплі, 1 кл. варених товчених буряків, $\frac{1}{2}$ кл. висівок, 1 літр молока. З цього робиться мішанка. Крім цього треба ще дати курам $\frac{1}{2}$ кл. кукурузи, 38 декаграмів ячменю та стількиж вівса.

Або на 15 курей, які в літі ходять свobodно треба ранком: 3 ложки м'ясної муки, 1 літр висівок, 4 великі картоплі, 3 ложки мелених костей. Все це вживається як мішанка. Вечером: 1 літр ячменю.

Зімою, або коли кури ходять по тісному подвір'ю: ранком: 6 ложок м'ясної мучки, 2 літри пшеничних висівок, 8 великих картоплин, 5 ложок мелених костей; вечером — 1 літр ячменю.

Для 10 курей радять давати денно: 40 декаграмів варених буряків, 20 дек. пшеничної полови, 20 дек. кукурузної муки, 10 дек. мучки з риб. З цього робиться мішанка і дається рано. Вечером — 40 декагр. ячменю та вівса.

М'ясну мучку та мучку з риб можна замінити вареним горохом, бобом, бобиком, кровю та різними м'ясними продуктами.

Більша птиця потребує їжі в два рази більше.

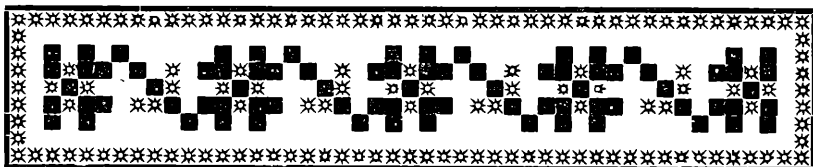
Зімою зеленину заступає: полова, січена конючина або сіно.

Піску, вугілля, тинку та крейди не повинно при їжі ніколи бракувати.

Для пиття йде вода, молоко, сироватка.

Начиння з якого птиця їсть і п'є, повинно бути вичищене гарячою водою з содою та висушене на сонці.

Поміч хворим домашнім тваринам.

Тіло диких звірят збудовано надзвичай міцно: коли їм доведеться захоріти, то вони, здебільшого легко виздс-ровлюють сами собою.

Зовсім инакше буває з тваринами домашніми. Вони хворіють дуже часто і на різноманітні слабости. Коли сла-бим тваринам не дати у час допомоги, то вони можуть стати каліками, або і зовсім пропадуть.

Тому кожний господар мусить пильно доглядати свою худобу, самому лікувати слабу, коли може та вміє, а коли ні, то у всіх важливіших випадках конче треба звер-татися за порадою і поміччю до людей знаючих, тоб-то до ветеринарїйних лікарів.

Докиж прийде лікар, треба зробити все те, що може припинити дальнійший розвиток слабости, і не допускати до погіршення. Це й буде перша поміч, яку мусить дати хворим сам господар до прибуття лікаря. Ось ту і скаже-мо про де які слабости, на які найчастійше хворіють наші господарські тварини.

1. Рани, виразки, садна — починаються або від не-обережності, або від гвалту; рідко коли вони є наслідком яких-небудь внутрішніх слабостей. Вгадати ці хвороби са-мому господарю трудно, а через те треба звернутися до лікаря. При виразках від набоїв, поранень, порізів і т. д. нейперше треба спинити кровотечу, коли вона велика. У таких випадках найкраще робити перевязку так: чистий білий шматок, намочений в креоліновій воді (одну чайну ложку креоліну на пляшку м'якої найліпшої річної води), поверх жмут чистої вати—все це накладають на крово-теч і повивають повивачем. Повивач намотують тісно, а коли кров спиниться, його відпускають. Маленькі виразки можна мазати креоліновою масттю (1 малу ложку креоліну на 9 ложочок топленого, несолоного сала); мазати зимнею мастею. Коли під руками нема креоліну, береться $\frac{1}{3}$ чисто-го березового дьохтю, а $\frac{2}{3}$ топленого сала і мазати цією масттю. В літі мазати кілька разів на день, щоб не сідала муха. Коли рана чиста, то буває досить мазати її раз на

день содовою настоякою (береться у аптеці) й пов'язується чистим повивалом.

2. Попарення, опалення окропом, розпеченими річями на пожежі і т. д., звичайно, вимагають негайної допомоги. При легких попеченнях — примочувати зимним розчином соди (ложечка на пляшку води), зверху присипати чистим картопляним крохмалюм. Коли є пухирі — розрізати ножицями, котрі перше треба обеззаразити, обеззаражування робиться так: шматок вати мочиться у спирт, запалюється і кілька разів проводиться ножицями над вогнем; так взагалі треба очищати кожний струмент, яким треба торкатися рани, а то робиться за для того, щоб не забруднити рани, та не викликати нагноєння.

Добре, на попарене місце класти вапнякове молюско з льняного олію та анестезином (брати готові в аптеці). Коли попечене місце підгоїться, але без нагноїння, — струпа здирати не можна. Коли ж гній є, — лічиться як виразку.

3. Відморожування буває у великі морози і переважно у голодних тварин. Обморожене місце не можна відігрівати теплом, — треба викликати тепло тертям (найкраще снігом), після — холодні примочки з цинової води (береться в аптеці). Отепліли частини тіла мастити вазелиною, в якій розпущено на вогні трохи чистого воску. Остерегатися нового охолодження. Коли деякі обморожені частини відпадуть, — лічити, як рану чи виразку.

4. Укус отруйної гадюки можна зробити майже нешкідливим, якщо негайно витиснути пальцями кров з укушеного місця і вимити чим-небудь (навіть власною мочою). В місцевостях, де багато гадюк, господарі повинні мати на поготові марчанцево-кислий калій, який негайно розпускають у воді до червоної барви і тим промивають рану, а також — блідорожевої тої розчини вливають скотині в рота (коровам, коням — півшклянки перших що три години, а молодим тваринам відповідно менше). Добре також свіжовкушене місце припекти розпеченим до червона цвяхом.

5. Укус скаженої, або підозрілої на бішенство собаки, кішки і т. д. — вимагає тих же негайних заходів: промивання, витискування та припікання. Крім того скалічену тварину обов'язково треба відвести до ветеринарійного чи навіть до людського лікаря. Треба завжди запам'ятати: 1) сказ (бішенство) повстає лише від зарази при покусах хворими, алеж ніколи з „жиру“, зима, спеки, спраги і т. т., як дехто твердить; 2) сказ це неміч, що прищиплюється усім без винятку тваринам і конечно приводить до смерті у тяжких муках. Тому-то найменша байдужність при покусі скаженими — є справжнім злочином.

6. Груда або мокрець — слабкість шкіри під мичками у коней і скотини. Причини: бруд, вохкість неохайність, мокра підстилка, а у скотини — гніючі рештки цукрової браги, що не прибрана вчасно. Лікування: суха підстилка, намащування ліками, що негайно висихають: спочатку спирт, потім йодова настійка. Через годину присипати товченим галуном з перетертою дубовою корою, поверх завязати, щоби не забруднювалося; так треба робити щодня, доки не загоїться, або не буде іншої лікарської поради.

7. Воші, блохи, кліщак і т. ин. паразити. Здорова, сита, добре доглядена худоба, звичайно не вшива. Хворим треба давати добру їжу і в віддостаток, тримати у чистоті та сухому місці. Хворі місця мастити або просто конопляним олієм, або з додатком газу — нафти (на 2-3 частини олію — одну частину газу). В літі добре змивати тютюновим відваром, креоліновою водою, карбольовою водою (на пляшку м'якої води 2 чайні ложки креоліну, або карболки).

8. Коли тварина задавиться, а трапляється це найчастіше у товару з огляду на те, що товар годують несіченими корнеплодами (качанами, картоплею, буряками і т. д.), то у неї починається здуття. Треба подати негайну поміч. Лікування: хворій наляти у рота оливи чи олію, потім намагатися застряглу горєдину розімняти рукою, (а не розбивати чим-небудь), розтирати їжжик (горло) так, щоб, по змозі, прогнати застрягле в напрямі до рота. У тяжких випадках — швидче треба вдатися до лікаря. Коли рятунок немає, тварину за життя дорізати на м'ясо.

9. Здуття черева у рогатини буває з таких причин: від переїдання водяної, росної, молоді трав, зіявлі конюшини, дівойнику, гречки, несвіжої капусти, шумової браги, або коли скотину пасуть на росі проти вітру. Рятунок: поставити хвору так, щоб зад був нижче, як перед. Потім витягається хворій язик то на один, то на другий бік, розтирати черево соломою, обливати зимною водою. Очистити рукою задній прохід (руку змазати перед тим олієм). Селяне вкладають до рота хворій кілька кусників цибулі і старого солоного свинського сала. Колу усе це не допомагає, треба струментом троакором пробити лівий бік, але це треба робити вміло і знати, де бока пробивати. Позаяк, того в селі майже ніхто зробити цього не уміє, то найкраще треба негайно звернутися до лікаря, або треба мати в селі обовязково зонду для випускання газів з шлунка худоби. Зонда коштує не дорого, але вона напевно спасе кожну здуту тварину і на один тільки

випадок спасення корови, вона себе заплатить. Господарі! не шкодуйте грошей на зонду!

10. Кольки (чемер, мишій) бувають у коней і повстають від подібних причин, як і здуття у скотини (невідповідний корм та інші причини). Пізнається слабкість так: хворий кінь раптом починає турбуватися, усе оглядається на живіт, тужить, а після починає тартися, стогнати, нема мочі і калу. Поміч: не давати тартися без перестанку, помалу водити і прогоняти, розтирати черево солом'ю і обов'язково звернутися до лікаря.

11. Пронос у скотини і коней буває від поганого корму та перебільшеного напування. Лікування: зменшити пійло, давати підсмаженій на сковороді овес, побризганий ропою, заливати відваром дубової кори. При затягненій слабості — вдатися до лікаря.

12. Золозування переважно буває у молодих лошах. Під щелепами набрякає, болить; напух горячий. З носа тече їржава або біла, мов сметана, течя. Ліки: тримати у сухому, теплому без протягів помешканню. Під щелеп рибити припарку (з сінної потерухи); добра їжа, чиста не зимна (хатня) вода. Хворих відлучати від здорових.

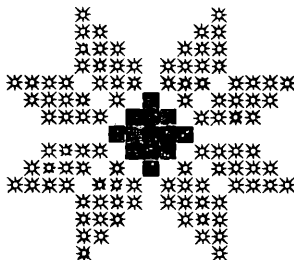
13. Язикування — переважно слабкість товарища. Дуже заразлива. Переходить на овець, кіз, свиней і людей. Люди заражаються часто через неварене молоко (особливо діти). Ознаки такі: спочатку з рота тече багато слини, тварина перестає їсти, увесь час „язикує“ — хлосить язиком; на губах і у роті — червоні виразки. У дальшому від отруйної слини, що падає на ратиці, може неміч перейти на ноги, що часом веде до спадання рогу з ратиць. Порада: конче оповістити лікаря чи владу, бо за незаявку буде кара. Хворих лишити на тім місці, де захворіли, а здорових перевести до іншого хліва. Давати м'який і водяний корм. Поставити воду з оцтом (ложка оцту на відро води), щоб пили, коли схотять. Рота промивати розчином галуну, чи креоліновою водою, або відваром дубової кори. Ноги, поки ще здорові, разів зо-три на день обливати креоліною, раз у раз змінювати підстилку. В разі, коли вже почнуть хворіти на ратиці — креолінові ванни.

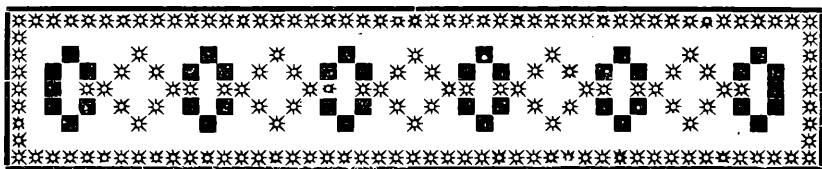
14. Осовище — слабкість дійних корів. Корові тяжко доїтись. Вимя набрякає, горяче, болить, а молоко, особливо на початку доїння — водяне, часом з гноєм. Лікування: конче видоювати 5-6-7 і 8 разів на день. Розтирати вимя саліциловою мастею (взяти в аптеці): двічі денно

класти припарку, та пильнувати у хліві як найбільшу чистоту.

15. Кривава моча у худоби. Коли ви помічаєте в череді, що якась худобина починає криваво мочитися, треба негайно залишити її в дома і, відокремивши від здорової худоби, давати суху їжу, а що 6 годин (4 рази на добу) давати по одній пляшці свіже надоїного ще теплого молока від корови, яка не хвора на цю слабкість. Після 2-3, а часом і 4 пляшок такого молока, моча у худобини стає цілком нормальною. Після того треба потримати хвору на сухій їжі ще одну добу в дома, а потім можна знову вигоняти на пасовисько. Це лікування просте, дешеве і певне.

Господарі! пильно доглядайте худобу: це у вашім власнім інтересі, бо нездорова тварина грозить вашому здоровлю, вашим дітям і вашій господарці.

Господарські поради на кожний місяць.

Січень.

До нового року дня прибуває на курячий на курячий крок. Возити гній. Продовжувати молотьбу. Направляти господарчі знаряддя. Пробувати в горшках, чи добре сходить закуплене для засіву насіння. На випадок зміцнення морозів збільшити порцію для дійних корів. Делікатнішу їжу залишити на весну, а тепер давати більш грубу: ярову соломку, житню січку, посипану висівками. Давати рогатій худобі сіль. Коли родяться телята, не застужувати їх. У саду підрізувати корчі і зрізувати сухі гілячки, коли не перешкоджає сніг. Набивати парники; слідкувати, щоб не завелися в них щурі і миші. Можна полювати на зайців та козлів. Слідкувати за кількістю корму в стебниках, де зімують бджоли, та щоб не завелися миші. На сажавках рубати ополонки. Набивати льодовні.

Лютий.

Зустріч зими з весною. Закінчити молотьбу, вивіз гною і направу господарчого знаряддя. Поїти телята; давати рогатині сіль кусниками, або посипати нею їжу; молодій скотині давати сіль до теплої води; провітрювати хліви і стайню. Кури та інша птиця починають нестись. Складати на літо масло і сир. Колоти свиней. У саду струшувати сніг з гілячок, бо він тепер мокрий й тяжкий. Навкруги дерев продоптувати сніг, щоб вода краще доходила до коріння. Доглядати за парниками і коли завелися миші і щурі, то діри заливати купоросом. В гаю кінчати рубку і чистку. Кінчається полювання козлів і зайців. В стебниках не допускати вогкості і збільшення температури до 4°. В сажавках збільшити ополонки, щоб не задихнулася риба. Закінчити набивку льодовні. Відкидати сніг від хат, господарчих будинків і копців з картоплею.

Березень.

Від 40 мучеників (22 березня по нов. ст.) буде ще 40 приморозків. Доглядати парники, городи і лісові куль-

тури. Повертає птиця з теплих країв. Орати на ярину. По озимині сіяти кормові рослини. На сіножатах нищити кротовини, викорчовувати корчі, боронувати сіножати, щоб їх зрівняти; розсівати по сіножати насіння трави, або потеруху зі сіна. Скотину кормити економно, бо не відомо, яка буде весна. Злучати скотину; кайструвати самців. Обрізати сухі гилля на садовій деревині і закінчити чистку плодкових корчів; підв'язати молоді дерева до колків; навколо окопати дерева. Копати городи, сіяти ранні рослини; засіяти парники. Тільки слідкувати за стебниками, щоб не було вохкості і не збільшувалась температура. Слідкувати; щоб з весняною водою не втікла риба з сажавок. Направляти огорожу і, де треба, ставити нові плоти. Чистити перед Великоднем коміни і білити хати.

Квітень.

У квітні земля мати сира пріє, підсихає і сили набирає. Кінчити орку на ярину, бо „весна одним днем пізна“. Сіяти ярину, особливо треба кватилися з вісом Ячмін сій пізнійше, щоб заморозки не зашкодили: „Сій ячмінь в пору, підем вгору“. По ярині сіяти кормові рослини: сераделю і конюшину. Закінчити чищення і бороновання сіножати і заборонити їзду по ній. При кінці місяця виганяти скотину на пасовиско, в ночі треба її добре кормити, бо перехід на зелене пасовиско відбивається на здоров'ї її. Пильно доглядати за молодими телятами. Починають цвісти дерева. Як весна суха, треба їх підливати. Краще коли деревина до Юрія (23 квітня по ст. ст.) не цвіте, бо ще бувають заморозки, які вбивають цвіт. Починається щіплення формування дерев. Пересадка молодих щіпок з садових шкільок у сад. Парники підчас соняшної теплої погоди відкривати. Пересаджувати з парників городину на ґрунт. На городах починається сійба і садяться картоплі. Виставляються бджоли з стебників і годується їх; бджоли мляві, пильнувати щоб на них не нападали птиця. Пильно слідкувати за справністю греблі і доріг взагалі, заборонити лапання риби. Провітрювати хліви і обори, як рівнож хати.

Травень.

Май — остаток худобі дай, сам на піч втікай. Кінчай сівбу ярового збіжжя, сади картоплю на полі, сій гречку і просо. На толоку возити гній і пригорати його. Угноїти сіножати гноївкою, або штучними гноями, відновити рови. Косити конюшину на полі. Убезпечити засіви від градобиття. Скотину пасти раненько і по полудні так, щоб вона у саму спеку була в оборі. Телят і лошат річників підготовувати в обід зеленою пашею; свиней перевести на зелену різану їжу, посипану осипкою. В саду очистити дерева

від диких наростів, збирати гусениць, остаточно обкопати деревину в садах і дати гною. З парників висадити помідори. Закладати цвітники. Садити капусту. Полювання зовсім забороняється. Бджоли починають брати мед з медодайних рослин; не турбувати їх зайвим перебуванням на пасіці. Риба мече ікру; полов риби забороняється. Найкраща пора для будівлі. Господині білять полотна.

Червень.

Сонце повертає на зіму,—літо на спеку. Птиця перестає співати. Всі роботи сходяться. Понад силу не працюй, бережи здоров'я: воно дорожче від хліба. Закінчити вивіз гною і переорку толоки. Полоти ярову пшеницю, просо, буряки, обсипати картоплю. Закінчити сушення конюшини на полі. Початок косовиці на сіножатях. Лубін, ріпак призначені на зелене угноїння пригорати підчас повного цвітіння. Купати скотину; у ночі і в південь підготовлювати рогатину зеленою пашою, особливо гарно треба годувати коней і дійні корови; звернути пильну увагу на жеребних кобил. Появляється зеленої їжи не давати, а кормити свіжо-скошеною травою. В саду плодові дерева „околицевати“ клейом, щоб гусениці не лізли. Городини і цвітники поливати водою. На плодових корчах дозрівають ягоди. Городини і цвітники полоти. Бджола бере мед з липи і ранньої гречки. В сажавках перевірити заставки, щоб не втікала риба. Від Петра і Павла починається полювання на дику птицю (качки, бекаси і т. ин.). Продовжувати будівлю.

Липень.

До святого Іллі і під корчем сохне, а після і на сонцю мокро. Кінець косовиці, Початок жнив. Толоку заборонувати. Коли треба, то картоплю на полі обсипати вдруге, а буряки — обов'язково. Скінчити полоти. Не пускати скотини на скошену сіножать. Продовжувати купати скотину; на день загоняти її до обори; не поїти з б'юру, а з рік і криниць. Телят відлучати від маток і відповідно підгодовлювати. У саду підперти гилля, особливо молодих дерев. Падалицю з дерев старанно треба збирати, землю біля дерев зворошувати (нопати), щоб вогкість входила в землю та, щоб закопати шкідливі гусениці. На городах усе дозріває. Взятюк для бджіл зменшується, бо перестають цвісти рослини; відбирають мед. Риба в сажавках набирає тлущу; вилапують старих щупаків. Будівля продовжується.

Серпень.

„Спас — для всіх хліба припас“. Ярові жнива і кінець озимих. Орка стерні. Толоку під озимину ще раз зорати і заборонувати. Молотити насіння озимини і для нового

хліба. На сіножатах не пасти — нехай росте отава. Добре провітрювати хліви і стелити у них. В садах починається збірка плодів. На Спаса їх святять. Сушити плоди на зиму і варити конфітури. Біля плодових дерев угноїти а ягодні корчі підрізати. Щіпити очком яблуні і грушки.

Зачинати збірку варива. Доглядати дині, гарбузи і тикви щоб не загнивалися. В гаю збирати насіння з дерев і оріхи. Кінець бджолиного взятку. Бджола стає млявою; глядять щоб не перебрати меду з пнів. Тепер бджола більше працює на віск. В сажавках лапати щупаків і карпів. Кінець будівляного сезону. Коноплю мочити.

Вересень.

Сівба жита і пшениці. Косити конюшину на полях; частину її залишити на насіння. Косити отаву. Випускати скотину на сіножаті до морозів. Рогатині на ніч давати яру солому, а коням конюшину; птицю виганяти на незгорану стерню. У садку закінчити угноїння дерев і корчів. Кінець цвітникам. Птиця відлітає у теплі краї. Збирати гриби; в сажавках лапати щупаків і карпів. Мочити плоскіль. Цвіте верес — останній взяток бджіл. Хто не посіє до богослова, той не варт доброго слова.

Жовтень.

„Покрозонько! накрій мені головоньку“, — починаються весілля. Розібрати, почистити, змазати і зложити господарче зняряддя до шопи. Молотити збіжжя. Закінчити з отавою. Скосити всю отаву під плотами, зібрати капустяне листя, бурячина, недоспілі плоди, нарізати ярої селси та з усього того приготувати їжу для скотини на зиму. В зимні дні скотини не вигоняти на пасовисько, а поступово переходити з їжою до зимового стану. В садках садити деревища, а коли посадка переноситься на весну, то викопати ями. В цвітниках рожі підрізати і прикрити землею; клубневі цвіти викопати, і клубні ховати зимою в сухому піску. Молоді плодові дерева обв'язати соломою. З городів зібрати капусту, буряки, брукву, моркву та що. Зкопати городи. Можна полювати на зайців. Бджоли перенести до стебника і доглядати пильно за ним. Збільшити лапання в сажавках щупаків і карпів. Сучити мотузки, шити мішки, прости; ткачі починають свою працю.

Листопад.

„Листопад мости стеле“. Молотиться збіжжя, збільшити їжу скотині, додаючи соли. Днем давати сіно, харамушку з сіллом; воду носити до обори і стайні. На ніч давати грубу їжу, позаяк скотина, будучи в темноті і спокою, продуктивніше переварює їжу. Заготовляти будівля-

ний матеріал. Полювати на усі звірі. Пильно доглядати за спадником. Господині прядуть і доглядають птицю.

Грудень.

Сонце повертає на літо. „Листопад мости стеле, а грудень кує“. Молотити збіжжя. Іжу скотині збільшити, доглядати, щоб її не застудити. Доглядати дерев, щоб солома на них не розкрутилася. Переглянути парникові рами. За стебником доглядати. Лапати неводом рибу, малу назад пускати у воду. Поправляти господарчі приладдя. Перед святами різдва почистити комін.

В Варшавському Синодальному Складі

продається

ВЛАСНОГО ВИДАННЯ

ОБІХОД НОТНОГО ЦЕРКОВНОГО ПЕНІЯ

**для чотирьохголосного мішаного
хора.**

ЧАСТЬ I.

ВОСКРЕСНОЄ ВСЕНОЩНОЄ БДЕНІЄ.

В чотирьох книгах:

Діскант, Альт, Тенор і Бас.

Ціна 12 зл. 50 гр.

**Warszawa - Praga, Zygmuntowska 13.
SKŁAD SYNODALNY.**

**В ВАРШАВСЬКОМУ СИНОДАЛЬНОМУ СКЛАДІ
ПРОДАЄТЬСЯ НОВЕ ВИДАННЯ:**

50 КАРТИН 50 **для наглядного навчання** **ЗАКОНУ БОЖОГО.**

Картини видруковані на доброму папері в дві фарби, наклеєні на картон і вложені в папку ☉ Розмір картин 30 x 40 сантим.

Написи під картинями видруковані на чотирьох мовах:
церковно-слованській, польській, українській і білоруській.

ЦІНА КАРТИН 12 ЗЛ. 50 ГР. ЗАМОВЛЕННЯ НАДСИЛАТИ:

■ ■ **Warszawa (4), Zygmuntowska 13. Skład Synodalny.** ■ ■

**В Варшавському Синодальному
Складі продається**

ВЛАСНОГО ВИДАННЯ

ОБІХОД

НОТНОГО ЦЕРКОВНОГО ПІСНЯ
для чотирьохголосного мішаного хору.

ЧАСТЬ I.

ВОСКРЕСНОЕ ВСЕНОЩНОЕ Б Д Е Н І Є.

В ЧОТИРЬОХ КНИГАХ:

■ ■ **ДИСКАНТ, АЛТ, ТЕНОР, БАС.** ■ ■

Ціна 12 зл 50 гр.

**Warszawa (4), Zygmuntowska 13.
Skład Synodalny.**

!!!! УВАГА !!!!!

О.о. Настоятелі

i

п.п. церковні старости

Найдешевші і найліпші церковні воскові свічки продаються в Варшавському Синодальному Складі.

ВОСКОВІ СВІЧКИ

I сорту 300, 250, 150, 125, 100, 75, 50, 30, 25, 15 і 10 штук на 1 кіл. Ціна за 1 кіл. 5 зл. 95 гр.

ВОСКОВІ СВІЧКИ

II сорту в тій же кількості на 1 кіл. Ціна за 1 кіл. 3 зл. 90 гр.

Замовлення надсилати:

**Warszawa (4), Zygmuntowska 13.
Skład Synodalny.**

СЛОВО

одинокий
релігійний часопис
присвячений справам Православної Церкви
у Польщі.

■ ■ ■ Виходить що тижня ■ ■ ■

БОГАТА ТА ЦІКАВА ІНФОРМАЦІЯ.

Найдешевший часопис для православного народу.

Має цікаві ілюстрації з життя
нашого села, церковних хорів,
та інші.

Передплата коштує

ЛИШЕ 12 золотих на рік,
6 золотих на 1/2 рік
1 золотий місячно. ЛИШЕ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Warszawa, skrzynka pocztowa 868

Konto PKO 26022.